

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
«Αναλυτικά Προγράμματα Μαθησιακών Δυσκολιών-Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση»

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΤΕΥΧΟΣ Β

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Σ. Χατζησαββίδης
Τ. Κωτόπουλος, Ε. Αναγνωστοπούλου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Πίνακας περιεχομένων

1. Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	3
Αναγνωρίζω τη δομή των ιστοριών.....	3
2. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	23
■ Προβλέπω την εξέλιξη της δράσης. Μια στρατηγική για την κατανόηση του κειμένου	23
<i>Ο ρόλος του ρυθμού στη ζωή του ανθρώπου</i>	36
3. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ	70
■ Συνάγω συμπεράσματα	70
4. ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΟΥΣ	84
■ Συγκρίνω κείμενα ως προς τη δομή και τη λειτουργία τους.....	84
Περίπατοι στο Πεκίνο.....	85
5. Ταξιδεύοντας στον κόσμο	96
■ Κατανόηση σχέσεων-συνοχή κειμένου	96
Στρατής Μυριβήλη.....	99
Επί των κυμάτων.....	99
6. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ	114
■ Συνάγω συμπεράσματα	114
7. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ.....	132
■ Στρατηγικές οργάνωσης των πληροφοριών του κειμένου	132
8. ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ	141
■ Κατανόηση χρονικών και αιτιολογικών σχέσεων	141
Νίκος Καββαδίας, Βάρδια	147
9. Ο ΜΑΓΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	154
■ Συνοχή - συνεκτικότητα.....	154
10. ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ - ΠΡΟΒΟΛΗ.....	161
Κατανόηση κειμένου.....	161
Η αλήθεια για τα διαφημιστικά μηνύματα	162
Λίζα Βάρβογλη	162
(διασκευή)	162
11. ΔΙΑΤΡΟΦΗ	166
A. Η Πυραμίδα των Τροφίμων	166
B. Οι γενικές αρχές που ακολουθούν ισχύουν για όλους:	166

1. Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

■ Αναγνωρίζω τη δομή των ιστοριών

Ο μικρός Νικόλας και το διαγώνισμα της αριθμητικής

Σήμερα το πρωί δεν ήθελα να πάω στο σχολείο, γιατί είχαμε διαγώνισμα στην αριθμητική. Εμένα δε μου αρέσουν τα διαγωνίσματα, πρώτον γιατί κρατάνε δυο ώρες και χάνουμε ένα ολόκληρο διάλειμμα και ύστερα γιατί πριν από το διαγώνισμα, πρέπει να μελετάμε πολύ. Και μετά, μας βάζουν ερωτήσεις που δεν ξέρουμε να τις απαντήσουμε. Παίρνουμε κακούς βαθμούς και στο σπίτι, η μαμά μας μαλώνει και ο μπαμπάς λέει πως δε θα καταφέρουμε ποτέ τίποτα και πως αυτός, στην ηλικία μας, ήταν πάντα πρώτος και πως ο μπαμπάς ο δικός του ήταν πολύ περήφανος για το μπαμπά το δικό μας. Και καλά, όταν έχουμε διαγώνισμα ιστορίας ή γεωγραφίας γιατί, μερικές φορές, είμαστε τυχεροί και μας ζητάνε να πούμε τις περιπέτειες της Ζαν ν' Αρκ, που είναι πολύ ωραίες ή τις περιπέτειες του Σηκουάνα που τις ξέρω. Η αριθμητική, όμως, είναι τρομερή γιατί πρέπει να σκέφτεσαι.

Γι' αυτό λοιπόν, όταν έχουμε διαγώνισμα, προσπαθούμε όλοι να είμαστε άρρωστοι, για να μείνουμε στο σπίτι. Οι μαμάδες, όμως, δε σηκώνουν κουβέντα και μας στέλνουν στο σχολείο. Μια φορά μάλιστα, η μαμά του Ιωακείμ δε θέλησε να τον πιστέψει, όταν της είπε πως ήταν άρρωστος, όμως εκείνος είχε μαγουλάδες και κολλήσαμε όλοι μαγουλάδες και ήμασταν άρρωστοι στις διακοπές του Πάσχα.

Όταν έφτασα στο σχολείο, τα παιδιά ήταν κιάλας εκεί και ήταν όλα πολύ ανήσυχα, εκτός από τον Ανιάν, το χαϊδεμένο της δασκάλας, που είναι πάντα πρώτος και που του αρέσουν τα διαγωνίσματα.

- Εμένα, είπε ο Ιωακείμ, ο μπαμπάς μου μού είπε πως αν δεν πάρω καλό βαθμό στο διαγώνισμα, θα μου κρύψει το ποδήλατο.
- Κι εμένα, είπε ο Αλσέστ, που έτρωγε ένα κρουασάν σοκολάτα, η μαμά μού είπε πως αν δε βγω ανάμεσα στους είκοσι πρώτους, θα μου κόψει τα γλυκά. Κι ο Άλσεστ αναστέναξε βαθιά κι άρχισε να τρώει ένα κρουασάν με μέλι.

Τότε εμένα μου ήρθε μια ιδέα και είπα πως έπρεπε να πούμε στον Ανιάν να μας "σφυρίξει" τα αποτελέσματα στην τάξη. Τρέξαμε πίσω και του είπαμε:

- Έλα Ανιάν, κάνε μας τη χάρη, έλα, κάνε μας τη χάρη! Όμως ο Ανιάν δεν ήθελε ν' ακούσει λέξη.
- Δέκα βόλους, αν μας δώσεις τις απαντήσεις, είπε ο Κλοτέρ. Ο Ανιάν τον κοίταξε, το σκέφτηκε λιγάκι και μετά έκανε όχι με το κεφάλι.
- Τριάντα βόλους, είπε ο Αλσέστ.
- Τριάντα δύο βόλους, είπε ο Ζοφρουά, το παιδί που ο μπαμπάς του είναι πολύ πλούσιος.

- Εντάξει, είπε ο Ανιάν, αλλά θα μου τους δώσετε τώρα. Και υποσχέθηκε πως θα έγραφε σε ένα χαρτί τις λύσεις των προβλημάτων και θα μας τις έδινε. Ήμασταν όλοι πολύ χαρούμενοι...

Ρενέ Γκοσινί – Ζαν Ζακ Σενπέ, *Ο μικρός Νικόλας σε νέες περιπέτειες*
(διασκευή)

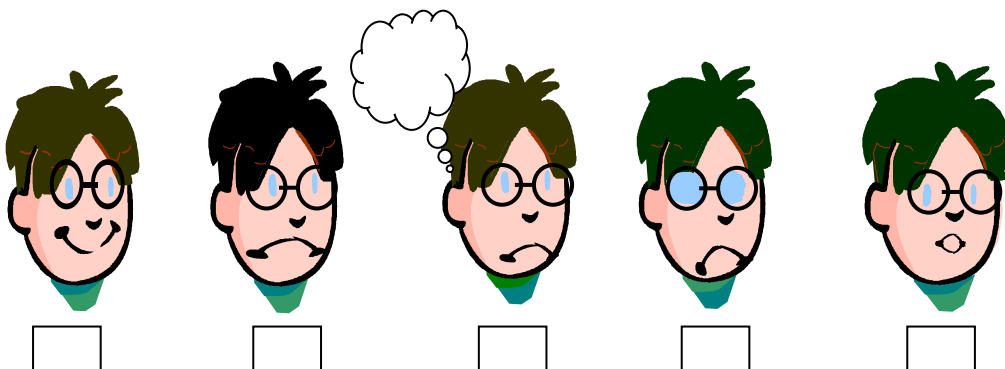
1. Να απαντήσεις στις ερωτήσεις:

- α) ποιος ήταν ο ήρωας της ιστορίας;
- β) ποιο πρόβλημα αντιμετώπισε μαζί με τους συμμαθητές του;.....
- γ) πώς ένιωθαν;.....
- δ) τι σκέφτηκαν να κάνουν για να λύσουν το πρόβλημά τους;.....
- ε) τι έγινε στο τέλος;.....

2. Το κείμενο περιλαμβάνει τέσσερις παραγράφους. Σε ποια παράγραφο ταιριάζει ο καθένας από τους παρακάτω πλαγιότιτλους;

- () Το πρόβλημα του μικρού Νικόλα
- () Η εύρεση της επίλυσης του προβλήματος
- () Τα συναισθήματα του μικρού Νικόλα και των συμμαθητών του
- () Οι ανεπιτυχείς προσπάθειες αποφυγής του προβλήματος

3. Επιλέξτε τέσσερα από τα παρακάτω σκίτσα, τα οποία έχουν διαφορετική έκφραση και φανερώνουν διαφορετικά συναισθήματα, για να αποδώσετε καλύτερα τα συναισθήματα του μικρού Νικόλα σε κάθε παράγραφο;

Η Κάτι του τελευταίου θρανίου

Η Κάτι ήταν ένα τσιγγανόπουλο που με την οικογένειά της είχε πρόσφατα μετακομίσει σε εκείνη την περιοχή. Ήταν η πρώτη μέρα στο καινούριο της σχολείο και ένιωθε πως όλοι την κοιτούσαν περίεργα. Στο τελευταίο θρανίο κοντά στο παράθυρο καθόταν ένα αγόρι που είχε δόντια σαν του αλόγου. Η Κάτι το βάφτισε αμέσως «ο Αλογοδόντης». Αυτός δεν πρόσεχε στο μάθημα. Κάτι ζωγράφιζε σε ένα χαρτάκι που ύστερα το έδειξε ολόγυρα, προκαλώντας τα πνιχτά γέλια των συμμαθητών του.

Η Κάτι πρόφτασε και το είδε: είχε σκισάρει στο χαρτί ένα κορίτσι με υπερβολικά μακριά φούστα και το πρόσωπο βαμμένο μαύρο. Κατάλαβε πως το σκίτσο παρίστανε εκείνη. Καθώς ο Αλογοδόντης πέταξε το χαρτί στον αέρα, ένιωσε μέσα της να τρέχουνε χοντρά δάκρια. Δεν έδειξε τίποτα όμως. Αντίθετα σαν να μην είχε σχέση η ίδια προσπάθησε να χαμογελάσει και πράγματι τα κατάφερε. Ήταν η σειρά της. Χωρίς να χάσει καιρό ζωγράφισε ένα αγόρι με δόντια σαν του αλόγου και έκανε το ίδιο. Όλοι ξέσπασαν σε γέλια. Ευτυχώς χτύπησε το κουδούνι και δεν χρειάστηκε κανείς να δώσει εξηγήσεις. Τα παιδιά ξεχύθηκαν στο διάδρομο. ...

Μαρία Χάλατσι, Η Κάτι του τελευταίου θρανίου

(διασκευή)

1. Να υπογραμμίσεις στο κείμενο τις πληροφορίες που δείχνουν:
 - Ποιος είναι ο ήρωας του περιστατικού;
 - Ποιο πρόβλημα αντιμετώπισε;
 - Πώς ένιωσε;
 - Τι σκέφτηκε να κάνει;
 - Τι έγινε στο τέλος;
2. Να συγκρίνεις τις ιστορίες του Χάρι Πότερ και της Λενιώς ως προς τα δομικά συστατικά που περιλαμβάνουν.

Δομικά συστατικά	Ο μικρός Νικόλας και το διαγώνισμα της αριθμητικής	Η Κάτι του τελευταίου θρανίου
Πρωταγωνιστής		
Στόχος		
Πρόβλημα		
Συναισθήματα		
Σχέδιο επίλυσης		
Προσπάθεια επίλυσης		

Συμπέρασμα.....

■ Γράφω ιστορίες επίλυσης προβλημάτων που έχουν σχέση με τη ζωή στο σχολείο

Τώρα που ξέρω τι περιλαμβάνει μια καλή ιστορία αφήγησης μπορώ να γράψω και δικές μου

α) Γράφω ή διηγούμαι μια ιστορία με θέμα : «Αργοπορημένος/η στο σχολείο»

Για να γίνει κατανοητή η ιστορία πρέπει να δώσεις τις παρακάτω πληροφορίες:

1. Πότε έγινε;
2. Ποιο πρόβλημα προέκυψε;
3. Πώς ένιωσα;
4. Τι σκέφτηκα να κάνω;
5. Τι έγινε στο τέλος;
6. Πώς ένιωσα και τι σκέφτηκα να κάνω στο μέλλον για να μη συμβεί ξανά το ίδιο;

β) Γράφω μια ιστορία με θέμα:

«Πρωταγωνιστής ενός περιστατικού που αναστάτωσε την τάξη»

1) Βάλε πρώτα σε λογική σειρά τις πληροφορίες που ακολουθούν

- () τι έγινε στο τέλος
- () τι σκέφτηκα να κάνω
- () πώς ένιωσα εγώ και πώς αντέδρασαν οι άλλοι
- () ποιο πρόβλημα δημιουργήθηκε
- () πότε, σε ποιο μάθημα

2) Τώρα γράψε την ιστορία

■ Αναγνωρίζω ουσιαστικά και ρήματα

Διάβασε το παρακάτω κείμενο

Αγαπητέ μου φίλε,

Είμαι πλέον μαθητής γυμνασίου. Στο γυμνάσιο κάνουμε πολλά μαθήματα. Έτσι, στην τσάντα μας κουβαλάμε καθημερινά τόσα πολλά βιβλία και τετράδια που ώρες ώρες νιώθω σαν μουλάρι. Οι καθηγητές μας είπαν ότι στο γυμνάσιο δε θα αποκτήσουμε μόνο γνώσεις αλλά θα καλλιεργήσουμε την κριτική μας σκέψη. Αυτοί θα αξιολογούν την προσπάθεια και τη συμμετοχή μας στο μάθημα και θα μας δίνουν κίνητρα για μάθηση. Ελπίζω ότι θα κρατήσουν τις υποσχέσεις τους. Με αγάπη Μιχάλης.

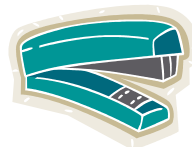
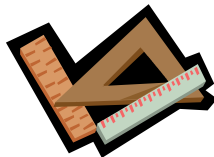
1)

Οι υπογραμμισμένες λέξεις στο γράμμα του μαθητή π.χ. καθηγητές, βιβλία, μουλάρι , σκέψη, συμμετοχή, δείχνουν **πρόσωπα, ζώα ή πράγματα και αφηρημένες έννοιες π.χ. σκέψη, γνώση**. Οι λέξεις αυτές λέγονται

α) Να χωρίσεις τις υπογραμμισμένες λέξεις σε κατηγορίες:

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

συγκεκριμένα			αφηρημένα
πρόσωπα	ζώα	πράγματα	

Να γράψεις στον πίνακα Α τα αντικείμενα που εικονίζονται καθώς και άλλα αντικείμενα που χρησιμοποιείς στη σχολική σου ζωή.

Πίνακας Α			
Τι μέρος του λόγου είναι οι λέξεις;			

2) Διάβασε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο

Β. Η Κάτι πρόφτασε και το είδε: είχε σκισάρει στο χαρτί ένα τσιγγανόπουλο, ένα κορίτσι με υπερβολικά μακριά φούστα και το πρόσωπο βαμμένο μαύρο. Κατάλαβε πως το σκίτσο παρίστανε εκείνη. Καθώς ο Αλογοδόντης πέταξε το χαρτί στον αέρα, στεναχωρέθηκε και ένιωσε μέσα της να τρέχουνε χοντρά δάκρια. Δεν έδειξε τίποτα όμως. Αντίθετα σαν να μην είχε σχέση η ίδια προσπάθησε να χαμογελάσει και τα κάταφερε.

Οι υπογραμμισμένες λέξεις π.χ. πρόφτασε, στεναχωρέθηκε, ένιωσε δείχνουν τι κάνει ή τι παθαίνει ή σε ποια κατάσταση βρίσκεται κάποιος ή κάτι. Οι λέξεις αυτές λέγονται

1. Να γράψεις στον πίνακα Β λέξεις που δείχνουν τι κάνουν, τι παθαίνουν ή σε ποια κατάσταση βρίσκονται τα πρόσωπα που φαίνονται στις παρακάτω εικόνες.

Πίνακας Β			
Τι μέρος του λόγου είναι οι λέξεις;			

2. Να γράψεις μια ιστορία χρησιμοποιώντας τα παρακάτω ρήματα και ουσιαστικά με θέμα «Μαθαίνοντας τα πρώτα μου γράμματα»:

Ανάγνωση, γραφή, δασκάλα, γράμματα, δημοτικό σχολείο, μαθαίνω, διαβάζω, γράφω, θυμώνω, στεναχωριέμαι, τσάντα, τιμωρία, κλαίω.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Διάβασε προσεκτικά το κείμενο που ακολουθεί

Γ. Κατά λάθος «Λάθος»,

Εγώ αν ήμουν ορθογραφία θα έπαιρνα μηδέν. Δηλαδή και αριθμητική να ήμουνα πάλι μηδέν θα έπαιρνα, αφού με την αριθμητική συμβαίνει ό,τι και με την ορθογραφία: Κάνεις λάθη!

Εγώ κάνω πολλά λάθη στην αριθμητική και περισσότερα στην ορθογραφία. Μπορώ να σας πω ότι κάνω τα πιο πολλά λάθη μέσα στην τάξη. Αφού όταν μετράμε τα λάθη μας με την Μαριαντέλα, όλο εγώ την κερδίζω. Στη μητέρα μου όμως δε το λέω γιατί θυμώνει.

Μια φορά που γύρισα από το σχολείο και της είπα ότι βγήκα πρώτη στα λάθη, με μάλωσε πολύ και μου είπε: «θα έπρεπε να λυπάσαι για τα λάθη σου και όχι να καμαρώνεις». Τότε εγώ της είπα: «Αφού κάθε παιδί είναι καλό σε κάποιο μάθημα εγώ γιατί να μην είμαι καλή στη λαθογραφία;» Η μαμά μου τότε άνοιξε το στόμα της για να μου πει κάτι αλλά το ξανάκλεισε χωρίς να μου το πει. Αυτό δείχνει ότι εγώ είχα δίκιο.

Σοφία Παράσχου

1. Να κατατάξεις σε κατηγορίες τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου και να τις ονομάσεις.

Κατηγορία Α	Κατηγορία Β

2. Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις και να αναγνωρίσεις τι μέρος του λόγου είναι οι λέξεις που χρησιμοποίησες στις απαντήσεις σου.

α) Ποιο είναι το πρόβλημα της μαθήτριάς;

.....

β) Τι έκανε η μητέρα της;

.....

Δ. Διάβασε το παρακάτω κείμενο

Η αυλή του γυμνασίου μας

Το γυμνάσιό μας δε διαφέρει από τα υπόλοιπα που συναντά κάποιος σε μια μεγαλούπολη. Παντού, αλλά κυρίως στην αυλή, κυριαρχεί το τσιμέντο με αποτέλεσμα η εικόνα να είναι απωθητική. Όταν οι μαθητές φεύγουν η αυλή δείχνει νεκρό τοπίο. Συζητώντας συχνά με τους συμμαθητές μου στα διαλείμματα ονειρευόμαστε πώς θα ήταν η ιδανική αυλή ενός γυμνασίου.....

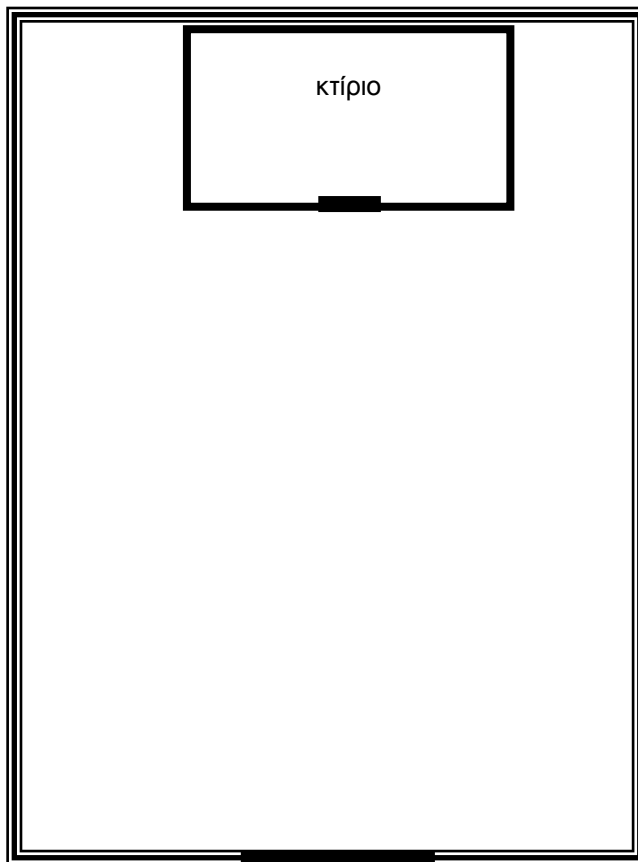
1. Αν θέλεις να αλλάξει η αυλή και στο δικό σου σχολείο

α) να γράψεις στον Πίνακα Α ποιους χώρους θέλεις να περιλαμβάνει η αυλή του σχολείου σου ώστε να γίνει πιο όμορφη και να προσφέρει ευκαιρίες για άθληση και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες.

β) να σχεδιάσεις τους χώρους που κατέγραψες στην κάτοψη της αυλής στο Σχήμα 1.

γ) να γράψεις στον Πίνακα Β τι κάνουν οι μαθητές στην αυλή που σχεδίασες.

Πίνακας Α
1.
2.
3.
4.
5.
Τι μέρος του λόγου είναι οι λέξεις που χρησιμοποίησες;.....

Σμα 1.

Πίνακας Β
1.
2.
3.
4.
5.
Τι μέρος του λόγου είναι οι λέξεις που χρησιμοποίησες;

1.....
2.....
3.....
4.....
5.....
6.....

2. Γράψε μια ιστορία με θέμα : « Ένα περιστατικό στην αυλή του σχολείου».

...Τώρα

γράψε

την

ιστορία

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

■ Ορθογραφία ουσιαστικών σε -ητής

1. Να χωρίσεις τις παρακάτω λέξεις σε δύο μέρη (θέμα-κατάληξη)

μαθητής
καθηγητής
φοιτητής
επιθεωρητής
συμμαθητής
επιμελητής

2. Τι μέρος του λόγου είναι;

.....

3. Τι κοινό έχουν οι παραπάνω λέξεις ως προς τη μορφή τους;

.....

4. Τι συμπεράσματα βγάζεις σχετικά με την ορθογραφία αυτών των λέξεων;

.....

2. Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις των παρακάτω ουσιαστικών

επιμελ.....τ.....ς
κατακτ.....τ.....ς
διοικ.....τ.....ς
πωλ.....τ.....ς

3. Να συμπληρώσεις στα κενά την κατάλληλη λέξη (επιθεωρητής, επιμελητής, μαθητής, φοιτητής, συμμαθητής, πωλητής, διοικητής)

α) Ο που κάθετα στο τρίτο θρανίο να έρθει στον πίνακα.

β) Παλιότερα, υπεύθυνος να επιθεωρεί και να ελέγχει το έργο των καθηγητών ήταν ο

γ) Ο αδελφός μου σπουδάζει στην αρχιτεκτονική σχολή. Είναι

δ) Όταν για κάποιο λόγο απουσιάσεις από το σχολείο μπορείς να ενημερωθείς σχετικά με τα μαθητικά σου καθήκοντα από κάποιο

ε) Ο είναι υπεύθυνος να φροντίζει την τάξη όταν τα παιδιά βγαίνουν στο διάλειμμα.

στ) Ο του αστυνομικού τμήματος της περιοχής μας ενημερώθηκε ήδη για την κλοπή των ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου μας.

■ Έννοιες και λεξιλόγιο σχετικά με τη σχολική ζωή

1. Να κατατάξεις τις παρακάτω λέξεις σε δύο κατηγορίες:

δημοτικό σχολείο, νηπιαγωγός, δάσκαλος/α, γυμνάσιο, λύκειο, πανεπιστημιακές σχολές, καθηγητής/τρια

Βαθμίδες της εκπαίδευσης	Εκπαιδευτικοί

2. Βάλε στη σειρά τις παρακάτω βαθμίδες της εκπαίδευσης αρχίζοντας από τη χαμηλότερη:

γυμνάσιο, πανεπιστήμιο, λύκειο, νηπιαγωγείο, δημοτικό σχολείο

3. Να αντιστοιχίσεις τις παρακάτω έννοιες

Γυμνάσιο

Δημοτικό

Νηπιαγωγείο

Λύκειο

Πανεπιστημιακές σχολές

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

4. Βρες τις κατάλληλες λέξεις. Γράψε πώς λέγεται:

α) Αυτός που διευθύνει το δημοτικό σχολείο :

β) Αυτός που διευθύνει το γυμνάσιο:

γ) Αυτός που διευθύνει το λύκειο :

5. Να συγκρίνεις και να σχολιάσεις τις δύο εικόνες

Για να κάνω τη σύγκριση πρέπει να βρω τις ομοιότητες και τις διαφορές τους

Μπορείς να κάνεις τη σύγκριση των εικόνων με βάση τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Το θέμα τους
- Τα αντικείμενα που εικονίζονται
- Την εποχή στην οποία αναφέρονται:
α) σύγχρονη, β) παλαιότερη, γ) αρχαιότητα
- Το είδος τους

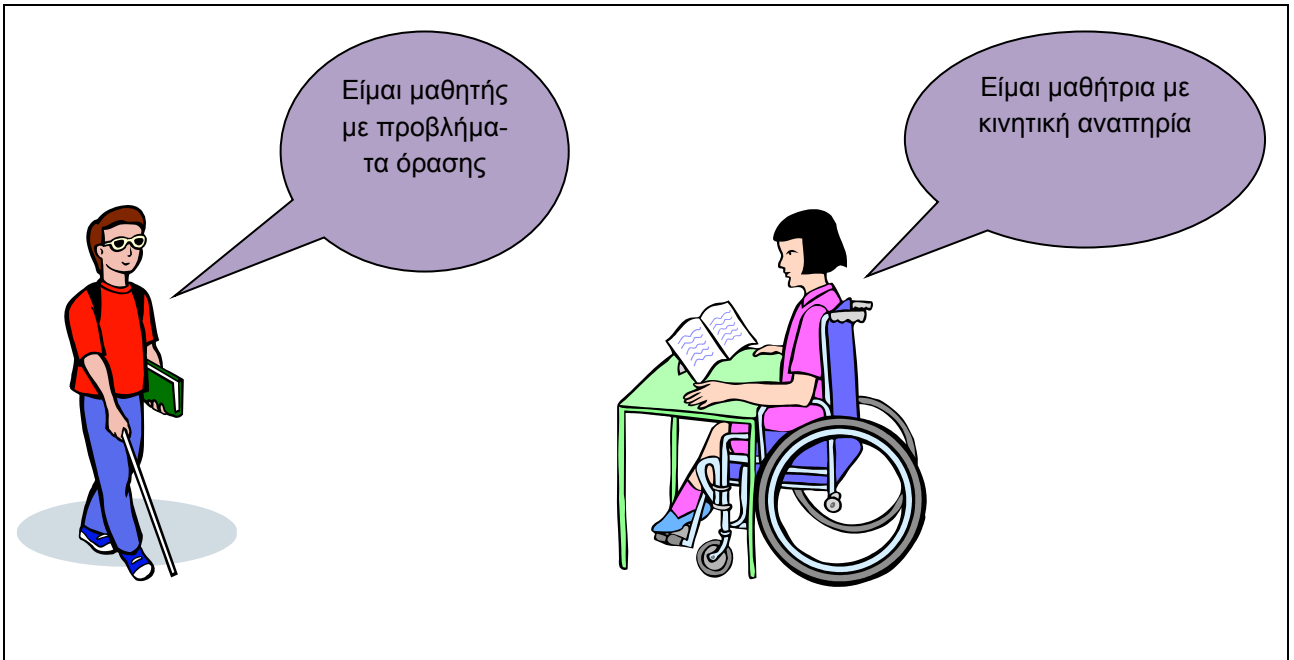
α) σκίτσα, β) κόμικς, γ) πίνακες ζωγραφικής, δ) φωτογραφίες

- Την τεχνοτροπία:

α) με ξυλομπογιές β) με κάρβουνο γ) με τέμπερες

- Τα χρώματά τους :

α) απαλά, β) έντονα, γ) μουντά, δ) ψυχρά ε) ζεστά

Ομοιότητες	Διαφορές
Έχουν ίδιο/α	Έχουν διαφορετικό/ά

Σχολιάζω με λίγα λόγια τους πίνακες (γράφω αν οι πίνακες μου αρέσουν ή όχι και γιατί, γράφω για τη σχολική ζωή της εποχής στην οποία αναφέρονται κ.α)

.....

.....

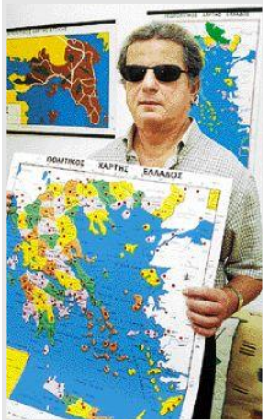
.....

.....

.....

.....

7. Με αφορμή το παρακάτω άρθρο να συζητήσετε για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες μαθητών με αναπηρίες.

Ο κ. Χρ. Χατζής, 60χρονος συνταξιούχος της ΔΕΗ, είναι ο μόνος Έλληνας τυφλός που φτιάχνει ανάγλυφους χάρτες για τυφλούς. Για τη δουλειά του αυτή έχει βραβευθεί από την Ακαδημία Αθηνών.

Πρόσφατα, λέει ο κ. Χατζής, τα σχολεία των μαθητών χωρίς προβλήματα όρασης προμηθεύτηκαν ανάγλυφους χάρτες για το μάθημα της γεωγραφίας. Αυτό είναι πολύ σπουδαίο γιατί η τρισδιάστατη επιφάνεια προσελκύει την προσοχή και το ενδιαφέρον του μαθητή. Στους χάρτες αυτούς οι μαθητές μπορούν να ψηλαφίσουν τους όγκους των βουνών, τις χερσονήσους, τα ακρωτήρια και γενικότερα το γεωγραφικό ανάγλυφο της Ελλάδας και άλλων περιοχών της γης.

Στα σχολεία των παιδιών με προβλήματα όρασης δεν υπάρχουν χάρτες. Είναι λυπηρό να δίνουμε ανάγλυφους χάρτες στους βλέποντες που έχουν έστω τους γνωστούς χάρτες και να αδιαφορούμε εντελώς για εκείνους που έχουν μόνο τη φαντασία τους για να γνωρίσουν τη γεωγραφία του κόσμου.

Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ , 13/10/2003

(διασκευή)

■ Γράφω ιστορίες από τη ζωή στο σχολείο

A. Με αφορμή την παρακάτω εικόνα να γράψεις μια ιστορία

Θα ακολουθήσω μια σειρά σε αυτά που θα γράψω:

1. πότε
2. ποια
3. τι ήθελε να κάνει
4. τι πρόβλημα αντιμετώπιζε
5. πώς ένιωθε
6. τι σκέφτηκε να κάνει
7. τι έγινε τελικά
8. πώς ένιωσε

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

■ Προβλέπω την εξέλιξη της δράσης. Μια στρατηγική για την κατανόηση του κειμένου

A. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις:

«Και τώρα μουσική!» είπε ο Θόριν. «Φέρτε τα όργανα!». Κάποιοι νάνοι έτρεξαν στα σακούλια τους κι έφεραν μικρά βιολιά. Άλλοι πάλι έβγαλαν φλάουτα από τα σακάκια τους, ενώ ο Μπόμπουρ πήγε κι έφερε ένα ταμπούρλο από το χολ. Κάποιοι άλλοι βγήκαν κι αυτοί έξω και γύρισαν με κλαρινέτα που τα είχαν αφήσει μαζί με τα μπαστούνια τους. Ο Ντουάλιν και ο Μπάλιν είπαν: «Συγνώμη, έχω αφήσει το δικό μου στο χαγιάτι!» *

«Φέρτε και το δικό μου μαζί!» είπε ο Θόριν. Γύρισαν με κάτι βιόλες μεγάλες σαν το μπόι τους και με την άρπα του Θόριν τυλιγμένη σε πράσινο ύφασμα. Ήταν μια όμορφη, χρυσή άρπα, τυλιγμένη σε πράσινο ύφασμα κι όταν ο Θόριν την άγγιξε η μουσική άρχισε αμέσως τόσο ξαφνική και γλυκιά, που ο Μπίλμπο, το Χόμπιτ, τα ξέχασε όλα και βρέθηκε σε χώρες σκοτεινές, κάτω από παράξενα φεγγάρια, σε τόπους μακρινούς, πέρα από το ποτάμι και πολύ μακριά από το σπιτάκι του στο λόφο.

Το σκοτάδι γέμισε το δωμάτιο, η φωτιά έσβησε, οι σκιές χάθηκαν κι αυτοί ακόμα έπαιζαν. Και ξαφνικά ένας ένας άρχισαν να τραγουδάνε με βαθιά φωνή το τραγούδι των νάνων, το τραγούδι που έλεγαν στα παλιά τους λημέρια. Αυτό εδώ είναι ένα κομμάτι από το τραγούδι τους, αν μπορούμε να μιλάμε για τραγούδι χωρίς τη μουσική του:

Πέρα, μακριά απ' τα βουνά της καταχνιάς

Σπηλιές παλιές, λαγούμι βουλιαγμένο.

Προτού χαράξει η μέρα ξεκινάς

να βρεις χλωμό χρυσάφι μαγεμένο.

Πέρα απ' τα βουνά της καταχνιάς

Προτού χαράξει η αυγή θα ξεκινήσω,

Απ' τις βαθιές σπηλιές της σκοτεινιάς

Να πάρω το κλεμμένο μου χρυσάφι πίσω.

Καθώς τραγουδούσαν, το Χόμπιτ ένιωσε να γεννιέται μέσα του η αγάπη για τα όμορφα πράγματα, τα φτιαγμένα από χέρια με επιδεξιότητα μαγική. Μετά, κάτι ξύπνησε μέσα του και τότε πεθύμησε να πάει να δει τα ψηλά βουνά, ν' ακούσει το θρόισμα των πεύκων και τους καταρράχτες, να εξερευνησει τις σπηλιές και να κρατάει το σπαθί αντί για το ραβδί του στρα-

τοκόπου.* Συλλογίστηκε τους θησαυρούς των νάνων να λάμπουνε μέσα σε σκοτεινές σπηλιές.. Γεννήθηκε μέσα του η αγάπη για την περιπέτεια...

*χαγιάτι= εσωτερικός υπόστεγος διάδρομος σπιτιού

* στρατοκόπος= οδοιπόρος

Χόμπιτ, Τόλκιν
(Διασκευή)

1. α) Ποιά μουσικά όργανα αποτελούν την ορχήστρα των νάνων;

.....
.....
.....

- β) Μπορείτε να φαντασθείτε το είδος της μουσικής που έπαιζαν με τα όργανα αυτά;

.....
.....
.....

2. Όπως αναφέρει ο συγγραφέας στην αρχή του βιβλίου, ο Μπίλμπο ήταν ένα φιλήσυχο Χόμπιτ που δεν αγαπούσε τις περιπέτειες. Είχε αρνηθεί μάλιστα να ακολουθήσει τους νάνους στην περιπέτειά τους όταν του το ζήτησαν. Τι προβλέπετε ότι θα γίνει στη συνέχεια; (Σε ποια στοιχεία του κειμένου βασίζετε την πρόβλεψή σας;)

.....
.....

3. Λέγεται ότι η μουσική επηρεάζει τη διάθεση των ανθρώπων. Πώς επηρέασε τον Μπίλμπο;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Σε ποιο είδος λόγου ανήκει το κείμενο;
α) λογοτεχνία, β) ποίηση, γ) θέατρο

■ Αναγνωρίζω τους παράγοντες επικοινωνίας μέσα από γραπτά κείμενα

A. Αφού διαβάσετε τα παρακάτω κείμενα να αναγνωρίσετε:

α) από πού προέρχεται το κάθε κείμενο;

β) σε ποιόν ή σε ποιους απευθύνεται;

γ) ποιο είναι το θέμα του;

δ) για ποιο σκοπό γράφτηκε;

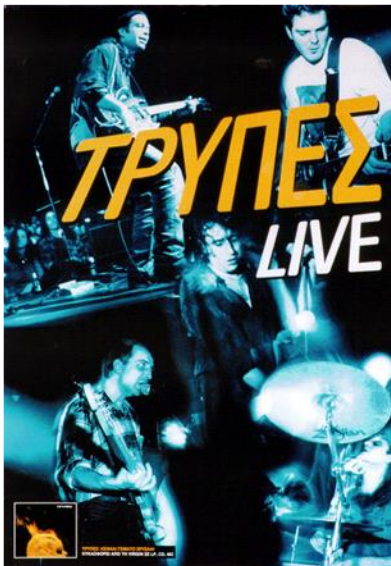
ε) πού;

Το κουτούκι

Θαλασσινά και κρεατικά,
κουτοσούβλι-κοκορέτσι

10 euro. το άτομο
ανοικτά 12.00 - 01.00

Ελληνική μουσική

08.00 Μουσική και τραγούδια 09.30 Παιδική ζώνη 11.00 Ειδήσεις 11.15 Telemarket 11.30 Τα πρωινά 13.00 Ειδήσεις 13.15 Παιδική ζώνη 14.30 Μουσικό διάλειμμα 15.00 Ειδήσεις 15.15 Καθημερινά 16.10 Εμείς κι εσείς 17.00 Ντοκιμαντέρ 17.30 Ελληνική μουσική 18.00 Ειδήσεις 18.15 Τηλεπαιχνίδι 19.30 Μουσικό διάλειμμα 20.00 Ειδήσεις 20.30 Γεγονότα και θέματα της ημέρας 21.00 Αθλητική εκπομπή 23.00 Ταινία 00.00 Ειδήσεις 00.30

Πρόγραμμα τηλεοπτικού σταθμού της Βέροιας

«Γεια σας είμαστε οι Τρύπες από τη Θεσσαλονίκη» συστήθηκαν με τη φωνή του Γιάννη Αγγελάκα στην πρώτη τους εμφάνιση στην Αθήνα.

Ο Γιάννης Αγγελάκας θυμάται:

«Πρωτοβρεθήκαμε το 1982. Παίζαμε κυρίως σε φεστιβάλ νεολαίων που διοργανώνονταν στην παραλία της Θεσσαλονίκης. Τα πρώτα μας τραγούδια τα πήγαμε στον Νίκο Παπάζογλου. Ο Νίκος μας σύστησε στον Τσακαλίδη που είχε μια δισκογραφική εταιρία. Του άρεσαν τα πρώτα τραγούδια και συμφωνήσαμε να συμπληρώσουμε το υλικό και να μπούμε στο στούντιο για τον πρώτο δίσκο. Όμως, ενώ έπρεπε να κάνουμε εντατικές πρόβες, το καλοκαίρι του 1984, επειδή είχα μεγάλα οικονομικά προβλήματα πήγα στην Κρήτη να μαζέψω σταφύλια. Γύρισα στη Θεσσαλονίκη τον Σεπτέμβριο και οι άλλοι δε μου μιλάγανε επειδή είχαν τσαντιστεί που έφυγα. Τέλος πάντων, ολοκληρώσαμε το υλικό και ηχογραφήσαμε το δίσκο μέσα σε τρία μόλις οχτάωρα».

100 δίσκοι και η ιστορία τους.
Ειδική έκδοση –Καθημερινή (διασκευή)

Β. Αφού διαβάσετε τα παρακάτω κείμενα να αναγνωρίσετε σε ποιο είδος λόγου ανήκουν (απόσπασμα από προσωπικό ημερολόγιο, επιστολή, διήγημα, είδηση, διαφήμιση):

Κύριε διευθυντά,

Αν και είμαι Θεσσαλονικιά κατοικώ εδώ και λίγα χρόνια στην Αθήνα.

Δεν ξέρετε τι χαρά ένοιωσα, όταν είδα αθηναϊκό κανάλι να παρουσιάζει ρεπορτάζ που αφορούσε τη Θεσσαλονίκη. Ένιωσα χαρά, γιατί είδα το λιμάνι, το Λευκό Πύργο, το Θερμαϊκό, την αγορά Μοδιάνο, τους ανθρώπους της, ενώ παράλληλα άκουγα **μουσική** υπόκρουση με τραγούδια, που γράφηκαν για τη Θεσσαλονίκη.

Γιούλα Κασάπη

Φοιτητής της Σχολής Αστυφυλάκων Γρεβενών μάλωσε με το συγκάτοικό του διότι άκουγε δυνατά **μουσική** (29/5/98)

Αστυνομικό ρεπορτάζ
Εφημερίδα Μακεδονία

Μουσική: είδος τέχνης που συνίσταται σε κατάλληλο συνδυασμό ήχων, έτσι ώστε το σύνολο να έχει μελωδία, ρυθμό και αρμονία.

linka: Grand Sextet in E flat major
Korsakov: Quintet in B flat major

CAPRICORN

Δευτέρα 10 Μαΐου 2004

Αλέξανδρος

Χαρκιολάκης

Μουσικολόγος

Βαθμολογία: ★★★★★

HYPERION

CDH55173

Όταν ο ακροατής παίρνει αυτό το CD στα χέρια του είναι σίγουρο ότι δε περιμένει αυτό που ακολουθεί. Μία αποκάλυψη μοναδική, μουσική υψηλής ποιότητας. Αυτό το CD ήταν μία ευχάριστη έκπληξη για μένα, και θα τολμήσω να πω, το καλύτερο που έχω ακούσει εδώ και πολύ καιρό.

Μεταγλωσσική επίγνωση

Εντοπίστηκε το κλεμμένο μουσικό υλικό των Νιρβάνα!!!

Κάποιοι «φανατικοί οπαδοί» των Νιρβάνα είχαν βρει τον τρόπο να εισβάλουν στο σπίτι του τραγουδιστή του συγκροτήματος, Kurt και να πάρουν κάποια “ενθύμια”. Τα ημερολόγια, οι ζωγραφιές και τα γλυπτά του Kurt, τα περιοδικά του, οι κιθάρες του... μα πάνω απ’ όλα, ένα χάρτινο κουτί γεμάτο με κασέτες εξαφανίστηκαν. Συγκεκριμένα, 109 κασέτες, πολλές από τις οποίες ήταν πρόβες του συγκροτήματος στο στούντιο, αλλά και πολλές άλλες με τραγούδια που ο Kurt είχε ηχογραφήσει με την ακουστική του κιθάρα “έκαναν φτερά”

Το μουσικό υλικό κλάπηκε αλλά τελικά εντοπίστηκε από τη αστυνομία. Δεν είναι σίγουρο όμως αν και πότε ακριβώς θα κυκλοφορήσει. Το μόνο που είναι σίγουρο είναι ότι η κυκλοφορία του υλικού αυτού δεν θα αλλάξει την ιστορία της μου-

σικής γιατί αυτό έγινε ήδη το 1991 με το τραγούδι των Νιρβάνα «Νεβερμίντ» (Nevermind).

AVOPOLIS THE GREEK MUSIC NETWORK

<http://www.avopolis.gr/>

**News: Μια σύνοψη της ιστορίας των ακυκλοφόρητων των Nirvana...
Κείμενο: Γιώργος Γεωργακόπουλος (6/11/2002)**

(διασκευή)

1. α) Το κείμενο περιλαμβάνει παραγράφους. Ποια είναι η μεγαλύτερη και γιατί;
.....
.....

β) Η δεύτερη παράγραφος περιλαμβάνειπερίόδους. Ποια είναι η μεγαλύτερη και γιατί;.....
.....
.....

γ) Η πρώτη περίοδος της δεύτερης παραγράφου αποτελείται απόπροτάσεις.
Ποια είναι η μεγαλύτερη και γιατί;

.....
.....

δ) Η πρώτη πρόταση της δεύτερης παραγράφου αποτελείται απόλέξεις. Ποια
είναι η μεγαλύτερη και γιατί;

.....
.....

2. Να γράψετε όλες τις λέξεις του κειμένου που σχετίζονται με τη μουσική. Να τις χωρίσετε σε ομάδες ανάλογα με τον αριθμό των συλλαβών τους (μονοσύλλαβες, δισύλλαβες, τρισύλλαβες, πολυσύλλαβες)

μονοσύλλαβες,	δισύλλαβες,	τρिसύλλαβες	πολυσύλλαβες

3. Να καταχωρήσετε τις λέξεις στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με τον κανόνα που ακολουθούν κατά το συλλαβισμό τους και να τις χωρίσετε σε συλλαβές

νέα, πρωί, έκαναν, εισβάλουν, κάποια, ζωγραφιές, εξαφανίστηκαν, αργότερα, επέμβει, άλλες, συμβόλαιο, εκατομμυρίων, γλύπτη, ασφαείς, πολλά, ακυκλοφόρητα, έκδοση, κόλλησε, ενδιάμεσο, έρθουν, δουλειά, τραγούδια, αλλάξουν, αδειάσει, γραφείου, συμβόλαιο

Κανόνες συλλαβισμού	Παραδείγματα
1. δύο συνεχόμενα φωνήεντα συλλαβίζονται χωριστά.	π.χ. α-έ-ρας, νέ-ος, Ι-ό-νιο,
2. ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δυο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν.	π.χ. Πα-ρά-θυ-ρο, σο-κο-λά-τα, δύ-να-μη,
3. δυο όμοια σύμφωνα χωρίζονται.	π.χ. γράμ-μα, γει-τό-νισ-σα,
4. δυο ή τρία διαφορετικά σύμφωνα ανάμεσα σε δυο φωνήεντα, δεν χωρίζονται και συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν, αν αρχίζει Ελληνική λέξη από αυτό το συνδυασμό γραμμάτων, ενώ χωρίζονται αν δεν αρχίζει Ελληνική λέξη.	π.χ. αρ-νί, α-κτή, εκ-δρο-μή, Α-πρί-λης,
5. τα δίψηφα φωνήεντα αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, οι δίφθογγοι αί, άη, όι, όη, και οι καταχρηστικοί δίφθογγοι ια, ιο, οιο, ειο, υος, ιου, δεν χωρίζονται στο συλλαβισμό.	π.χ. εί-μαι, τοί-χος, αύ-ρα, ναύ-της, αη-δό-νι, ά-δειο, χái-δε-μα, για-γία, γυα-λί, δου-λειά, πιά-νο,

■ Αφηγούμαι ιστορίες επίλυσης προβλημάτων που έχουν σχέση με τη μουσική

1. Στο κείμενο για το κλεμμένο μουσικό υλικό των Νιρβάνα να υπογραμμίσεις τα σημεία που δείχνουν: α) ποιο πρόβλημα δημιουργήθηκε στο σπίτι του Kurt και β) με ποιο τρόπο επιλύθηκε.

2. Να γράψεις τη συνέχεια και το τέλος της ιστορίας που ακολουθεί:

Όλα ήταν έτοιμα για να αρχίσει η συναυλία του συγκροτήματος της Α΄ Γυμνασίου. Το πρόγραμμα ξεκινούσε με τραγούδια της ελληνικής και ξένης ροκ σκηνής ενώ στη συνέχεια περιελάμβανε λαϊκά και ρεμπέτικα. Το γλέντι ήταν σίγουρο. Όλο το προηγούμενο διάστημα οι πρόβες ήταν εντατικές. Καθώς το ρεπερτόριο ήταν ποικίλο διάφορα όργανα θα ανέβαιναν στη σκηνή, από αρμόνιο, ηλεκτρική κιθάρα και μπάσο μέχρι ακορντεόν, μπουζούκι και μπαγλαμάς. Όλα τα τμήματα της Α΄ Γυμνασίου είχαν συμβάλει με τον τρόπο τους ώστε η συναυλία να έχει επιτυχία. Μια ομάδα είχε φιλοτεχνήσει την αφίσα, μια άλλη είχε γράψει στην εφημερίδα του γυμνασίου εκτενές ρεπορτάζ με συνεντεύξεις των μουσικών, μια άλλη είχε αναλάβει να βρει μικροφωνική εγκατάσταση και φωτισμούς. Με τα έσοδα από τη συναυλία θα πραγματοποιούνταν η εκδρομή της τάξης. Το κοινό είχε αρχίσει να χειροκροτεί για να ενθαρρύνει τους μουσικούς να εμφανιστούν στη σκηνή. Ο ενθουσιασμός ήταν διάχυτος. Τίποτα δεν φανέρωνε αυτό που θα επακολουθούσε

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ Επίθετα: Ορθογραφία επιθέτων σε –ικός

Η ΜΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Η Φιλαρμονική Ορχήστρα Κατερίνης "ανασυντάχθηκε" για να εμφανιστεί και πάλι, σήμερα, σε πλατείες και δρόμους της πόλης. Η μπάντα δημιουργήθηκε τη δεκαετία του '30. Στη διάρκεια των χρόνων διαλύθηκε πολλές φορές για οικονομικούς λόγους αλλά πάντα κάποιος έβρισκε τρόπο να την αναστήσει, να της δώσει φωνή και να τη βγάλει στους δρόμους και τις πλατείες της πόλης. Έτσι εμφανίστηκε ξανά στην πλατεία της Κατερίνης για να γεμίσει με δυνατούς ήχους τις καλοκαιρινές, αυγουσιάτικες Δευτέρες. Δεκάξι πιπσιρίκια, νεαροί μαθητές και απόφοιτοι του δημοτικού ωδείου Κατερίνης και ο αρχιμουσικός τους, Ανέστης Τοπαλίδης, έπιασαν τις τρομπέτες, τα σαξόφωνα, τα φλάουτα, τα κλαρινέτα και τις μπάσες κιθάρες και μ' ένα πρόγραμμα ελληνικής και ξένης ροκ και τζαζ μουσικής, με τραγούδια του Χιώτη, του Ξαρχάκου, του Χατζηδάκη, του Θεοδωράκη και του Χατζηνάσιου, κατάφεραν να ξεσηκώσουν τον ενθουσιασμό του κοινού της πλατείας. Η επιστροφή της μπάντας, ήταν πράγματι πανηγυρική, κεφάτη, φασαρτζίδικη, χωρίς επισημότητες. Όπως αρμόζει στην "ορχήστρα του λαού". Έτσι τουλάχιστον τη χαρακτήρισε ο ενορχηστρωτής των τραγουδιών της, ο μουσικοσυνθέτης, καθηγητής του Δημοτικού Ωδείου Κατερίνης, Μπάμπης Ναβροζίδης, έτσι τη νιώθουν οι μουσικοί της, έτσι την αισθάνθηκε και το κοινό που τη χειροκρότησε.

Οι λέξεις που υπογραμμίζονται στο παραπάνω κείμενο προσδιορίζουν τα ουσιαστικά. Δείχνουν δηλαδή τι είδους είναι αυτά:.

π.χ. Φιλαρμονική ορχήστρα

Η λέξη φιλαρμονική προσδιορίζει τι είδους είναι η ορχήστρα. Αντί για φιλαρμονική θα μπορούσε να είναι παιδική, κρατική, δημοτική κ.α.

Οι λέξεις που δείχνουν τι λογής είναι τα ουσιαστικά λέγονται **επίθετα** και **έχουν τρία γένη: Αρσενικό, Θηλυκό, Ουδέτερο** π.χ. ο φιλαρμονικός,

η φιλαρμονική,

1. Στο κείμενο χρησιμοποιείται το επίθετο *νεαροί* για να προσδιορίσει το ουσιαστικό *μαθητές*. Ποια άλλα επίθετα θα μπορούσαν να αποδοθούν στο ουσιαστικό *μαθητές*;

Νεαροί
.....
.....
.....
.....
.....
.....

μαθητές

Να βρείτε κατάλληλα επίθετα
για να προσδιορίσουν
το ουσιαστικό *μουσική*

Απαλή
.....
.....
.....
.....
.....

μουσική

2. Να διαβάσεις το παρακάτω κείμενο και να υπογραμμίσεις τα επίθετα που υπάρχουν

«Η μουσική είναι η καλύτερή σου φίλη» είχε πει ένας διάσημος τραγουδιστής της ροκ σκηνής, ο Jim Morrison. Είναι η πιο πιστή, γεμάτη κατανόηση φίλη που ακολουθεί την κάθε μας διάθεση και είναι έτοιμη να μας ευχαριστήσει κάθε στιγμή. Γίνεται μελαγχολική όταν είμαστε μελαγχολικοί, ρυθμική όταν θέλουμε να χορέψουμε, χαλαρωτική όταν θέλουμε να χαλαρώσουμε, μιλάει για την αγάπη όταν ερωτευόμαστε. Η μουσική μιλά στην ψυχή μας όπως ο «κολλητός μας».

Θα σκεφτώ: μπορώ να πω τη λέξη στα τρία γένη ο, η, το...π.χ ο καλύτερος, η καλύτερη, το καλύτερο

3α. Να γράψεις τα επίθετα που παράγονται από τις λέξεις:

- μουσική-
- μελωδία-
- αρμόνιο-
- έπος-
- ρυθμός-
- χαλάρωση-
- μελαγχολία-

**3β. Να υπογραμμίσεις τις καταλήξεις τους. Ποιο κανόνα ακολουθεί η ορθο-
γραφία των επιθέτων που έγραψες;**

**4. Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις των παρακάτω επιθέτων και το ουσιαστικό
που προσδιορίζουν**

π.χ. φιλαρμον...κή	...ορχήστρα.....
απολαυστ...κή
σχολ...κή
κρατ...κή
πολιτιστ...κή
εκπληκτ...κή
ηλεκτρ...κή
ενοχλητ...κή
συγκινητ...κή
συναρπαστ...κή
μελαγχολικ...κή
αριστουργηματ...κή
κλασ...κή

**5. Να χρησιμοποιήσεις ένα από τα παραπάνω επίθετα που να έχει κατάληξη –
ικός-ική-ικό για να συμπληρώσεις τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:**

Η Ορχήστρα Κατερίνης ιδρύθηκε τη δεκαετία του '30.
Στηγιορτή θα τραγουδήσει η χορωδία της Α΄ γυμνασίου
Έχω προμηθευτεί ήδη εισιτήριο για την πιο συναυλία που έ-
γινε ποτέ στη χώρα μας
Ηκιθάρα είναι απαραίτητη σε μια ροκ συναυλία
Η μουσική του Μάνου Χατζηδάκη είναι κατά τη γνώμη μου.....
Υποστηρίζεται ότι η μουσική επιδρά ηρεμιστικά στα βρέφη.
Στο φεστιβάλ θα γίνουν εκδηλώσεις με συναυλίες ελληνικών καθώς
και ξένων συγκροτημάτων.
Η μουσική ακουγόταν τόσο δυνατά που ήταν πραγματικά.....

4. Να χαρακτηρίσεις μια συναυλία που σε ενθουσίασε χρησιμοποιώντας όσα περισσότερα διαφορετικά επίθετα μπορείς. Να κάνεις το ίδιο και για μια συναυλία που σε απογοήτευσε.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Συναυλία Α''

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Συναυλία Β

5. Να χρησιμοποιήσεις όσα περισσότερα επίθετα μπορείς για να χαρακτηρίσεις τον αγαπημένο σου τραγουδιστή ή τραγουδίστρια.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

τραγουδιστής/στρια

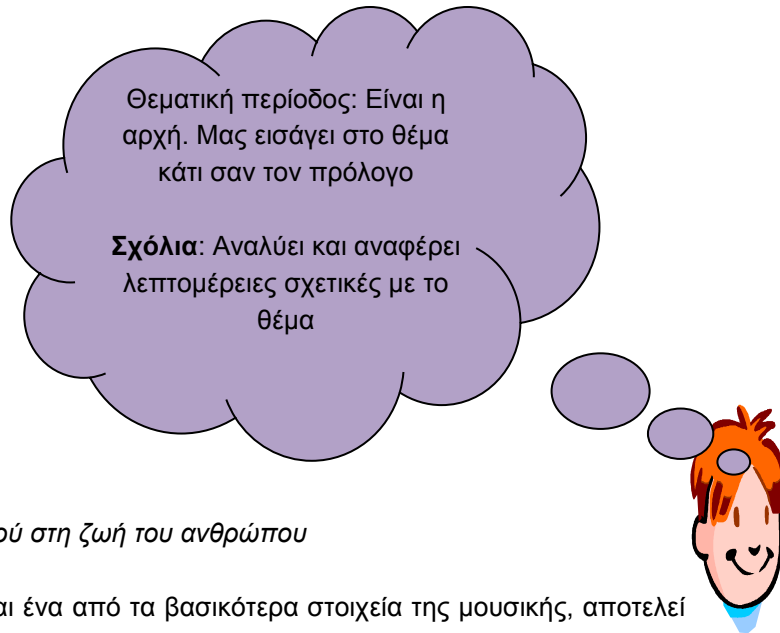
6. Να χρησιμοποιήσεις επίσης όσα περισσότερα επίθετα μπορείς για να χαρακτηρίσεις το αγαπημένο σου μουσικό έργο ή τραγούδι.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

τραγούδι

■ Αναγνωρίζω τη δομή της παραγράφου

1. α) Να χωρίσεις την παράγραφο που ακολουθεί σε τρία μέρη α) θεματική περίοδο β) σχόλια, γ) κατακλείδα.

β) Να κάνεις το ίδιο με την παράγραφο που ακολουθεί

Ο ρυθμός της κουβανέζικης μουσικής ξεσηκώνει τους λάτρεις της χορευτικής μουσικής. Σε γνωστό μουσικό στέκι της πόλης ο Lemno με αφρικάνικη φωνή τραγουδά κουβανέζικα τραγούδια. Ο καλλιτέχνης, φοιτητής ακόμα, αφιέρωνε περισσότερο χρόνο στη μουσική παρά στις σπουδές του. Στο Λος Άντζελες γνώρισε το δάσκαλό του, ο οποίος τον έπεισε να ανοίξει τα φτερά του. Και έτσι έγινε. Ο ιδιαίτερος ήχος του συγκινεί και συνάμα ξεσηκώνει. Μία ακόμη πρόσκληση για χορό, που σίγουρα δεν θα αρνηθείτε!

2. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και απαντήστε τις ερωτήσεις:

Η ΜΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Η Φιλαρμονική Ορχήστρα Κατερίνης "ανασυντάχθηκε" για να εμφανιστεί και πάλι, σήμερα, σε πλατείες και δρόμους της πόλης. Η μπάντα δημιουργήθηκε τη δεκαετία του '30. Στη διάρκεια των χρόνων διαλύθηκε πολλές φορές για οικονομικούς λόγους αλλά πάντα κάποιος έβρισκε τρόπο να την αναστήσει, να της δώσει φωνή και να τη βγάλει στους δρόμους και τις πλατείες της πόλης. Έτσι εμφανίστηκε ξανά στην πλατεία της Κατερίνης για να γεμίσει με δυνατούς ήχους τις καλοκαιρινές, αυγουσιάτικες Δευτέρες. Δεκάξι πιτσιρίκια, νεαροί μαθητές και απόφοιτοι του δημοτικού ωδείου Κατερίνης και ο αρχιμουσικός τους, Ανέστης Τοπαλίδης, έπιασαν τις τρομπέτες, τα σαξόφωνα, τα φλάουτα, τα κλαρινέτα και τις μπάσες κιθάρες και μ' ένα πρόγραμμα ελληνικής και ξένης ροκ και τζαζ μουσικής, με τραγούδια του Χιώτη, του Ξαρχάκου, του Χατζηδάκη, του Θεοδωράκη και του Χατζηνάσιου, κατάφεραν να ξεσηκώσουν τον ενθουσιασμό του κοινού της πλατείας. Η επιστροφή της μπάντας, ήταν πράγματι πανηγυρική, κεφάτη, φασαρτζίδικη, χωρίς επισημότητες. Όπως αρμόζει στην "ορχήστρα του λαού". Έτσι τουλάχιστον τη χαρακτήρισε ο ενορχηστρωτής των τραγουδιών της, ο μουσικοσυνθέτης, καθηγητής του Δημοτικού Ωδείου Κατερίνης, Μπάμπης Ναβροζίδης, έτσι τη βίωθουν οι μουσικοί της, έτσι την αισθάνθηκε και το κοινό που τη χειροκρότησε.

Εφημερίδα Μακεδονία
(διασκευή)

α) Το κείμενο που ακολουθεί δεν είναι χωρισμένο σε παραγράφους. Σε πόσες και ποιες παραγράφους θα το χωρίζατε;

.....

β) Ποιο είναι το θέμα της κάθε παραγράφου;

.....
.....
.....
.....
.....

γ) Ποια είναι η θεματική περίοδος της κάθε παραγράφου;

.....
.....
.....
.....

3. Να συμπληρώσεις τις θεματικές περιόδους στις παραγράφους που ακολουθούν:

α).....
.....Θα λειτουργήσουν τμήματα μουσικολογίας, παιδαγωγικής, ηχοληψίας, σολίστ πιάνου, εγχόρδων και πνευστών, διέυθυν-

σης χορωδίας-ορχήστρας και σύνθεσης. Το πτυχίο θα είναι ισότιμο με αυτό των Πανεπιστημιακών σχολών και η φοίτηση θα διαρκεί τέσσερα χρόνια.

β).....

.....Οι απόφοιτοι της ακαδημίας θα έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν ως σολίστ, μέλη ορχήστρας, καθηγητές ωδείων και σχολών, καθηγητές **μουσικής** μέσης εκπαίδευσης, δημιουργοί-παραγωγοί **μουσικών** προγραμμάτων στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση, μουσικοπαιδαγωγοί. "Τα διπλώματα της ακαδημίας είναι αναγνωρισμένα σ' όλο τον κόσμο» πράγμα που διασφαλίζει την επαγγελματική εξέλιξη σε παγκόσμιο επίπεδο.

γ).....

Απαραίτητο είναι το απολυτήριο Λυκείου. Οι υποψήφιοι πρέπει να συμπληρώσουν έγκαιρα δελτίο συμμετοχής. Θα εξεταστούν από 1 έως 20 Σεπτεμβρίου σε μουσικά και μόνο μαθήματα. Οι εξετάσεις θα δίνονται στη Θεσσαλονίκη. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στα τηλέφωνα 422-885 και 422-742, καθημερινά από τις 10.00 το πρωί μέχρι τη 1.00 το μεσημέρι.

Από τον ημερήσιο τύπο

■ Έννοιες και λέξεις για τη μουσική

1. Τα μουσικά όργανα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: (α) πνευστά, (β) κρουστά, (γ) έγχορδα. Η λέξη (α) παράγεται από το ρήμα Η λέξη (β) παράγεται από το ρήμα Η λέξη (γ) είναι σύνθετη από τις λέξειςκαι

2. Αντιστοίχισε τις παρακάτω έννοιες με τους ορισμούς τους

• πνευστά	Μουσικά όργανα με χορδές
• κρουστά	Μουσικά όργανα που λειτουργούν με φύσημα
• έγχορδα	Μουσικά όργανα που παίζονται με χτύπημα

3. Γράψε τα ονόματα των παρακάτω μουσικών οργάνων και χώρισέ τα σε κατηγορίες

κρουστά	πνευστά	έγχορδα
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Διέγραψε αυτό που δεν ταιριάζει με την ομάδα

- πιάνο, κιθάρα, μπουζούκι, αρμόνιο
- σαξόφωνο, τρομπέτα, άρπα, κλαρίνο
- ντέφι, ταμπουρίνο, ντράμς, φλάουτο
- αρμόνιο, ηλεκτρική κιθάρα, μπάσο, ζουρνάς
- ντέφι, λαγούτο, σαντούρι, νταούλι, αρμόνιο

5. Συγκρίνω τα μουσικά όργανα που φαίνονται στις παρακάτω εικόνες

Για να κάνω τη σύγκριση πρέπει να βρω τις ομοιότητες και τις διαφορές τους

Μπορώ να τα συγκρίνω ως προς ορισμένα χαρακτηριστικά:

- το είδος τους
- την κατηγορία οργάνων που ανήκουν
- τον τρόπο της κατασκευής τους
- το υλικό τους
- το μέγεθος, το βάρος, το χρώμα
- τον ήχο τους
- το είδος της μουσικής που υπηρετούν

Ομοιότητες

Διαφορές

6. Γράψε σε μια παράγραφο πώς φαντάζεσαι την κιθάρα που πωλείται στην παρακάτω αγγελία:

ΠΩΛΕΙΤΑΙ από κιθαρίστα νεανικού ροκ συγκροτήματος ηλεκτρική κιθάρα. Μοναδική στον ήχο αλλά και στην εμφάνιση. Πληροφορίες στο τηλ . 210 940..... Μιχάλης

Στο πλαίσιο αυτό μπορείς να ζωγραφίσεις πώς τη φαντάζεσαι...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Ένωσε κάθε έννοια με τον ορισμό της

Διευθυντής ορχήστρ	• Αυτός που κατανέμει τα μέρη της μουσικής σύνθεσης στα διάφορα όργανα της ορχήστρας
Συνθέτης	• Διευθύνει την ορχήστρα
Ενορχηστρωτής	• Ο δημιουργός των μουσικών έργων
Ερμηνευτής	• Αυτός που γράφει στίχους
Στιχουργός	• Αυτός που εκτελεί τη μουσική σύνθεση ή τραγουδάει

8. α) Διάλεξε όλους τους απαραίτητους συντελεστές

α) για ένα καινούριο τραγούδι που θα παρουσιαστεί σε φεστιβάλ τραγουδιού

- Διευθυντής ορχήστρας
- Συνθέτης
- Ενορχηστρωτής
- Ερμηνευτής
- Στιχουργός

β) για τη μουσική επένδυση μιας ταινίας

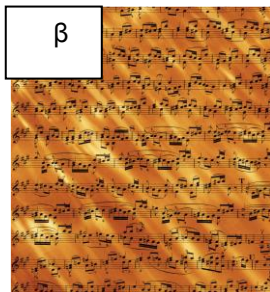
γ) για τη δημιουργία μιας μπάντας

β) Βρες από ποια ρήματα προέρχονται

9. Βάλε στη σειρά τους συντελεστές ενός μουσικού έργου αρχίζοντας από το δημιουργό του.

Διευθυντής ορχήστρας, Συνθέτης, Ερμηνευτής, Ενορχηστρωτής

10. Δώσε σε κάθε έναν από τους συντελεστές τα αναγκαία για τη δουλειά τους αντικείμενα:

Διευθυντής ορχήστρας	
Συνθέτης	
Ερμηνευτής	

■ Περιγράψω αντικείμενα/μουσικά όργανα σε μια παράγραφο

1. Περιγράψω σε μια παράγραφο το μουσικό όργανο που φαίνεται στην εικόνα

Θεματική περίοδος

- Τι είναι
- Σε ποια κατηγορία μουσικών οργάνων ανήκει

Σχόλια

- Μέγεθος σε σύγκριση με άλλα

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Σκέφτομαι ένα μουσικό όργανο και το περιγράφω χωρίς να αναφέρω το όνομά του. Ζητώ από τους συμμαθητές μου να βρουν ποιο είναι.

Θα κάνω την περιγραφή ακολουθώντας το παραπάνω σχεδιάγραμμα (σελ.35) χωρίς όμως τη θεματική περίοδο.

3. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ

■ Συνάγω συμπεράσματα

Οι γειτόνισσες

Φθινόπωρο! Το αεράκι παίρνει μαζί του τα φύλλα των δέντρων. Τώρα με τα γυμνά κλαδιά τους ζωγραφίζουν τον ουρανό. Μέσα στον κήπο δίπλα-δίπλα για χρόνια τώρα ζούνε μια μηλιά και μια λεμονιά. Στην πρώτη ελάχιστα κιτρινισμένα φύλλα έχουν απομείνει. Πάνε τα πράσινα φύλλα της. Η λεμονιά, όμως, βρίσκεται όμως πάντα στις ομορφιές της. Στέκει εκεί δροσερή και φρέσκια, με το πλούσιο γυαλιστερό της φύλλωμα και τα μυρωδάτα λεμόνια, μεγάλα και μικρά. Θα' λεγε κανείς πως ζει σε μια αιώνια άνοιξη.

Η λεμονιά παρατηρώντας πως σαν τελείωσαν οι ζέστες τα γύρω δέντρα απόμειναν δίχως τις πράσινες φυλλωσιές και τους καρπούς τους, το πήρε πάνω της. Φαντάστηκε πως εκείνη ήταν κάποιο ξεχωριστό δέντρο, γεμάτο χάρες. Δίχως να το καταλάβει άρχισε να μεγαλοπιάνεται και να καυχιέται συνέχεια. Μόλις και καταδεχόταν να κοιτάξει δίπλα της τη μηλιά. Κι όταν της μιλούσε, τη βομβάρδιζε με ειρωνικά σχόλια, όπως:

- Είσαι αξιολύπητη Στ' αλήθεια είσαι για κλάματα!
- Όχι δα, δεν είμαι κι' αξιολύπητη....
- Μα δε βλέπεις πως απογυμνώθηκες από τα φύλλα σου;
- Και τι μ' αυτό. Αφού κάθε φθινόπωρο έτσι γίνεται. Εξάλλου δε τα χρειάζομαι γιατί σε λίγο θα πέσω στο βαθύ μου ύπνο.
- Ουφ πια, όλο για το βαθύ σου ύπνο μιλάς. Μήπως ξέρεις και τίποτε άλλο. Μήπως έχεις γνωρίσει την ομορφιά του χιονιού; Ο κήπος μας γίνεται κάτασπρος και όλα αστραποβολούν στο χειμωνιάτικο ήλιο!
- Ναι αλλά εσύ κινδυνεύεις να παγώσεις το χειμώνα και να μη ξαναβγάλεις ποτέ σου φύλλα και καρπούς. Μη μου κάνεις λοιπόν την έξυπνη.

Τα τελευταία λόγια της μηλιάς δυστυχώς αποδείχτηκαν προφητικά.....

Οι γειτόνισσες
Αυγή Παπάγου - Λαγού
(δασκευή)

1. Να απαντήσεις στις ερωτήσεις.

Πότε και πού εκτυλίσσεται η ιστορία;

.....

Ποιοι είναι οι ήρωες της ιστορίας;.....

Ποιο είναι το πρόβλημά τους;.....

Πώς νιώθουν;.....

Λύθηκε το πρόβλημα και πώς;.....

2. Που αναφέρεται ο τίτλος του κειμένου;

.....

3. Ποιες διαφορές έχουν οι δύο γειτόνισσες α) στην εμφάνιση β) στη συμπεριφορά τους;

Διαφορές στην εμφάνιση	Διαφορές στη συμπεριφορά
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Ποια είναι η τύχη της λεμονιάς το χειμώνα; (Η πληροφορία αυτή σε δίνεται στο κείμενο. Πρέπει να τη συμπεράνεις)

.....
.....

5. «Ναι αλλά εσύ κινδυνεύεις να παγώσεις το χειμώνα και να μη ξαναβγάλεις ποτέ σου φύλλα και καρπούς». α) Γιατί ορισμένα φυτά κινδυνεύουν να παγώνουν το χειμώνα; β) Ο κίνδυνος αυτός υπάρχει άραγε μόνο στα φυτά;

.....
.....
.....
.....
.....

Μπορούμε να ψάξουμε στη βιολογία του σχολείου ή στο διαδίκτυο, ή να ρωτήσουμε τον βιολόγο μας ή ακόμη και κάποιον γεωπόνο ή κάποιον φυσικό.

6. Στο κείμενο διαφαίνεται ότι τα φυτά επηρεάζονται από το περιβάλλον τους. Να ζητήσετε ποιοι περιβαλλοντικοί παράγοντες τα επηρεάζουν και τι αλλαγές παθαίνουν. Γράψτε τα στοιχεία που συγκεντρώσατε στον παρακάτω πίνακα

Πώς θα βρούμε αυτή την πληροφορία;

Η λεμονιά είπε στη μηλιά ότι είναι αξιολύπητη

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. α) Η πρώτη πρόταση που απευθύνει η λεμονιά προς τη μηλιά είναι

.....

Η πρόταση αυτή επειδή εκφράζει μια κρίση λέγεται πρόταση **κρίσεως ή αποφατική**

β) Η μηλιά αναρωτιέται :

Μήπως πραγματικά.....

Η πρόταση αυτή επειδή εκφράζει μια ερώτηση· λέγεται

γ) Η μηλιά όμως επιθυμεί :

Μακάρι..... Η πρόταση αυ-

τή επειδή εκφράζει μια επιθυμία, λέγεται

δ) Η μηλιά προτιμά να τη θαυμάζουν τα άλλα δέντρα και να λένε Ω!..... Η πρόταση αυτή

επειδή δείχνει θαυμασμό και συχνά ξεκινά με ένα επιφώνημα λέγεται

3. Να αναγνωρίσεις το είδος όλων των προτάσεων που υπάρχουν στο διάλογο των δύο δέντρων (κρίσεως, επιθυμίας, επιφωνηματικές, ερωτηματικές)

4. Μετασχημάτισε την παρακάτω στα άλλα είδη προτάσεων:

Απογυμνώθηκες από τα φύλλα σου; (ερωτηματική)

.....(κρίσεως)

.....(επιθυμίας)

.....(επιφωνηματική)

5. Χρησιμοποίησε το κατάλληλο σημείο στίξης ανάλογα με το είδος της πρότασης

Όλα αστραποβολούν στο χειμωνιάτικο ήλιο

Ξέρεις ότι είσαι για κλάματα.....

Θα ήθελα να έχω κι εγώ φύλλα το χειμώνα

Ω...Ήρθε η άνοιξη

Θα βγούνε ξανά τα φύλλα μου άραγε.....

Θα γίνεις πάλι καταπράσινη.....

6. α) Η μηλιά αρνείται το χαρακτηρισμό της λεμονιάς. Της λέει λοιπόν: Όχι.....

Η πρόταση αυτή επειδή δηλώνει άρνηση λέγεται

β) Η μηλιά συμφωνεί τελικά με τη λεμονιά λέγοντας :

Ναι,

Η πρόταση αυτή επειδή δηλώνει μια κατάφαση λέγεται

11. Η μηλιά με τη λεμονιά μαλώνουν. Στον καυγά εναλλάσσονται καταφατικές και αρνητικές προτάσεις. Η λεμονιά λέει κάτι στη μηλιά αλλά αυτή το αρνείται.

Γράψε το διάλογό τους.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

■ Ρήματα/ Ορθογραφία ρημάτων σε -ίζω

Ο κήπος χρειάζεται πολύ φροντίδα. Αυτός που τον φροντίζει πρέπει να έχει γνώσεις από εξειδικευμένα βιβλία κηπουρικής, από ειδικές σπουδές στον τομέα αυτό ή από τους γονείς του. Πρέπει να ξέρει πότε και πώς να ποτίζει κάθε είδος φυτού, πότε και αν χρειάζεται να τα ραντίσει με ειδικά φάρμακα για να προλάβει τυχόν αρρώστιες, να ξέρει πώς και πότε να σκαλίζει, να κλαδεύει, να μεταφυτεύει και ένα σωρό άλλα. Τελικά, η φροντίδα του κήπου είναι ολόκληρη επιστήμη. Το μόνο που δεν απαιτεί ειδική γνώση είναι να τον απολαμβάνεις.

1. Ποιες εργασίες κάνει ένας κηπουρός σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο;

.....,,,,
.....,

2) Τι μέρος του λόγου είναι οι παραπάνω λέξεις;

.....

3) Να χωρίσεις τις παραπάνω λέξεις σε κατηγορίες ανάλογα με την κατάληξή τους και να τις γράψεις στους παρακάτω πίνακες;

4) Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγεις για την ορθογραφία των παραπάνω λέξεων;

.....

5) Συμπλήρωσε τις καταλήξεις προσέχοντας την ορθογραφία

γυρ ..ζ...
ανθ..ζ...
στολ..ζ...
καθαρ..ζ...
δαν..ζ...
αθρ..ζ...
δακρ..ζ...

Να θυμάμαι τις
εξαιρέσεις
δανείζω
αθροίζω
δακρύζω

6) Σκέψου και γράψε ρήματα σε

-ίζω.

.....

γράφω το θέμα της λέξης

σταματώ

σκέφτομαι πριν γράψω την κατά-
ληξη

.....

.....

.....

.....

■ Ρήματα Ενεργητικής –Παθητικής Φωνής/ Ορθογραφία

B.

Η λεμονιά παρατηρώντας πως τα γύρω δέντρα, σαν τελείωσαν οι ζέστες, απόμειναν δίχως τις πράσινες φορεσιές και τους καρπούς τους, το πήρε πάνω της. Φαντάστηκε πως εκείνη ήταν κάποιο ξεχωριστό δέντρο, γεμάτο χάρες. Δίχως να το καταλάβει άρχισε να μεγαλοπιάνεται και να καυχιέται συνέχεια. Μόλις και καταδεχόταν να κοιτάξει δίπλα της τη μιλιά. Κι όταν της μιλούσε, τη βομβάρδιζε με ειρωνικά σχόλια

1. Να υπογραμμίσεις τα ρήματα στην παραπάνω παράγραφο και στη συνέχεια

α) να τα μεταφέρεις στο **Α΄ πρόσωπο του Ενεστώτα**

β) να τα κατατάξεις σε κατηγορίες ανάλογα με τη **φωνή** στην οποία βρίσκονται.

π.χ. τελείωσαν (αυτοί παλιά)

Α΄ Ενεστώτα
(εγώ τώρα) τελειώνω

Ενεργητική (-ω)	Παθητική (-όμαι, -ιέμαι, -ούμαι)

2. Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις των ρημάτων της ενεργητικής φωνής στον Ενεστώτα. Στη συνέχεια να μετατρέψεις τα ρήματα της ενεργητικής φωνής στο γ΄ πρόσωπο της παθητικής φωνής στο χρόνο που βρίσκονται προσέχοντας την ορθογραφία.

γ΄ πρόσωπο
της ενεργητικής φωνής
στον Ενεστώτα

Αυτός τώρα χτεν-ίζε

γ΄ πρόσωπο
της παθητικής φωνής
στον Ενεστώτα

■ Έννοιες και λέξεις για τα φυτά και τη φροντίδα τους.

A. Διάβασε το παρακάτω κείμενο και υπογράμμισε τα κηπουρικά εργαλεία που αναφέρονται:

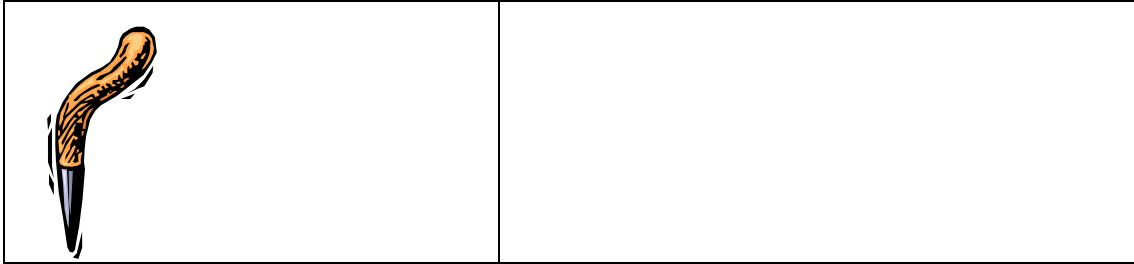
Την άνοιξη με τις πρώτες βροχές φυτρώνουν στον κήπο αγριόχορτα. Τα αγριόχορτα πρέπει να κοπούν για να μπορέσει ο κηπουρός να φυτέψει ανοιξιάτικα λουλούδια και νέα φυτά. Πολλοί πιστεύουν ότι πρέπει να αποφεύγεται η χρήση χημικών ζιζανιοκτόνων. Τα αγριόχορτα μπορούν να κοπούν ή να ξεριζωθούν με ειδικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται από παλιά. Αν τα αγριόχορτα είναι λίγα τότε ο κηπουρός τα κουρεύει με μια ειδική μηχανή, την χορτοκοπτική μηχανή. Αν όμως τα χόρτα είναι πολλά και μεγάλα τότε χρησιμοποιεί ένα εργαλείο που μοιάζει με δρεπάνι και το λένε κόσσα. Με μια τσουγκράνα μαζεύει τα χόρτα που κόπηκαν ή τυχόν πέτρες. Μόλις ο κήπος καθαρίζει από τα αγριόχορτα, σκαλίζει το χώμα με ένα σκαλιστήρι για να είναι μαλακό και αφράτο. Τότε μόνο μπορεί να αρχίσει το φύτεμα των νέων φυτών.

Ανοίγει τρύπες στο έδαφος με το φυτευτήρι, που σε πολλές περιοχές το λένε μπασκί. Αυτό είναι ένα εργαλείο μυτερό στην άκρη που έχει μια ξύλινη λαβή για να το μπήγουν στο χώμα. Τέλος, φυτεύει τα νέα φυτά, ρίχνει πολύ νερό και πιέζει το χώμα γύρω τους. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία περιμένει το αποτέλεσμα.

Ενεργητική Γ' πρόσωπο	Παθητική Γ' πρόσωπο
Φυτ.....
Ποτ.....
Ραντ.....
Κλαδ.....
σκαλ....
τσαπ.....
καθαρ.....

1. Στο παραπάνω κείμενο γίνεται αναφορά σε ορισμένα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στις κηπουρικές εργασίες. Τα εργαλεία αυτά φαίνονται και στις εικόνες που ακολουθούν. Να βρείτε πώς ονομάζονται και ποιες εργασίες πραγματοποιούνται με αυτά

2. Με βάση το κείμενο που διάβασες, αλλά και από αυτά που ήδη γνωρίζεις, να γράψεις τι χρειάζονται τα φυτά να αναπτυχθούν.

.....

3. Στο κείμενο αναφέρονται οι λέξεις *φυτεύω* και *φυτρώνω*. Οι λέξεις αυτές χρησιμοποιούνται με διαφορετικό τρόπο. Να τις χρησιμοποιήσεις και εσύ κατάλληλα στις παρακάτω προτάσεις.

(φυτεύω, φυτρώνω)

- Τα παιδιά της τάξης μας τις τριανταφυλλίες στον κήπο του σχολείου.
- Στον κήπο μας μια άγρια τριανταφυλλιά
- Δεν μπορείς να πανσέδες το χειμώνα
- Δε τίποτα σε αυτόν τον άγονο τόπο
- Παρόλο που τουλίπες την προηγούμενη χρονιά φέτος δε
- Για να ένα λουλούδι, χρειάζεται να ανοίξεις μια μικρή λακούβα στο χώμα, να βάλεις το φυτό, να πατήσεις το χώμα και μετά να ρίξεις πολύ νερό.
- Δεν πρέπει να λουλούδια το μεσημέρι που έχει πολύ ήλιο.
- Μη εκεί που δε σε σπέρνουν

4. Να αντιστοιχίσεις κάθε εικόνα με την κατάλληλη έννοια και να φτιάξεις 4 προτάσεις για αυτές από την εμπειρία σου στην ενεργητική και παθητική φωνή.

Φυτεύει

Μεταφυτεύει

6. Σε ποιες δύο κατηγορίες μπορείς να χωρίσεις τα παρακάτω λουλούδια; Ονόμασε την κάθε μια.

Τριαντάφυλλο, γιασεμί, παπαρούνα, αγριοτριανταφυλλιά, πανσές, άγρια ανεμώνη, αγιόκλημα, κρίνος, ζουμπούλι, ορτανσία, μαργαρίτα, χαμομήλι, ηλιοτρόπιο, άγρια ορχιδέα.

Κατηγορία Α	Κατηγορία Β

7. Να χρησιμοποιήσεις όσα περισσότερα επίθετα μπορείς για να περιγράψεις τα λουλούδια που φαίνονται στις παρακάτω εικόνες

.....

Μπορώ να χρησιμοποιήσω επίθετα για

- το μέγεθος** (π.χ. μικροσκοπικό)
- το χρώμα** (π.χ. πολύχρωμο)
- το άρωμα** (π.χ. μεθυστικό, διακριτικό)
- την ανθεκτικότητα** (π.χ. ευαίσθητο)
- την αίσθηση που αφήνουν κ.α.** (π.χ. σαγηνευτικό κ.α.)

.....

.....

.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

7. Γράψε μια παράγραφο με θέμα: «Ο κήπος μας την άνοιξη»

1. Φέρνω την εικόνα του κήπου στο μυαλό μου. Να σαν αυτή...

2. Οργανώνω αυτά που θα γράψω σύμφωνα με τη δομή της παραγράφου

Θεματική περίοδος : Σκέφτομαι κατάλληλα επίθετα π.χ. Ο κήπος μας την άνοιξη είναι ...

Σχόλια: ποια είδη φυτών περιλαμβάνει, τι χρώματα έχουν, πώς μυρίζουν;

Κατακλείδα: πώς νιώθω όταν βρίσκομαι στον κήπο μας;

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

■ Χρησιμοποιώ την πρόβλεψη ως στρατηγική για την κατανόηση ενός κειμένου.

Προβλέπω τι γράφει ένα κείμενο πριν διαβάσω;

<p>Η παράγραφος από το μάθημα 7.1. της Βιολογίας τελειώνει με μια ασαφή πληροφορία. Μπορείς να προβλέψεις ποια εξήγηση δίνει το βιβλίο σου στις επόμενες παραγράφους του μαθήματος;</p> <p>Τι εννοεί μικρές κινήσεις των διαφόρων τμημάτων του φυτού; Ας σκεφτώ τα τμήματα του φυτού; Ποια είναι τα τμήματα του φυτού;.....κινούνται;</p> <p>Ας σκεφτούμε κάποιο παράδειγμα ...π.χ. ένα λουλούδι...</p> 	<p>Μάθημα 7.1. <i>Από τη Βιολογία της Α΄ Γυμνασίου</i></p> <p>ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΣΤΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ</p> <p>Τα φυτά, σε αντίθεση με τα ζώα, δε μετακινούνται για να βρουν τροφή ή να αναπαραχθούν. Για το λόγο αυτό ανταποκρίνονται στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος, όπως το φως, η θερμοκρασία, η υγρασία <u>με μικρές κινήσεις των διαφόρων τμημάτων τους.</u></p>
<p>Έλεγξε αν η πρόβλεψή σου ήταν σωστή διαβάζοντας τη συνέχεια στη σελίδα 196 του βιβλίου της βιολογίας.</p>	

Βιολογία....

4. ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΟΥΣ

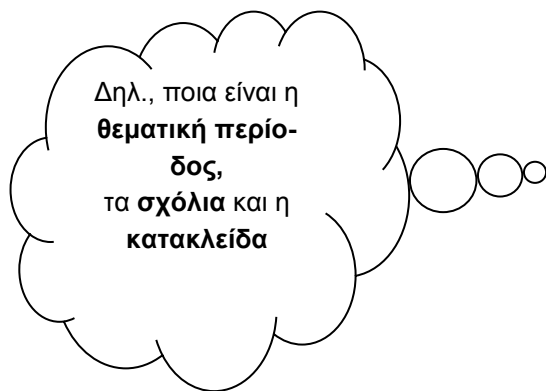
■ Συγκρίνω κείμενα ως προς τη δομή και τη λειτουργία τους

Λιτόχωρο, η πόλη των θεών

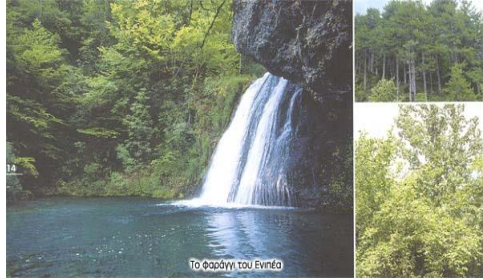
Το Λιτόχωρο βρίσκεται στους πρόποδες του Ολύμπου. Σ' αυτή τη γωνιά της ιερής Μακεδονικής γης ο μύθος ενώνεται με την ιστορία. Ο Όλυμπος ήταν το μυθικό βουνό που διάλεξαν για καταφύγιό τους οι θεοί ενώ το Λιτόχωρο είναι μια από τις πιο ιστορικές πόλεις της Μακεδονίας.

Στο Λιτόχωρο η ομορφιά συναντιέται με την παράδοση. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να περιπλανηθεί στις δασωμένες χαράδρες του Ολύμπου, στην καταπράσινη κοιλάδα του Ενιπέα, αλλά και στα στενά σοκάκια που αποπνέουν το άρωμα της ελληνικής παράδοσης. Σ' αυτό τον τόπο συναντά κανείς όλα τα είδη της βλάστησης, απ' το ολοπράσινο πεύκο και το υπεραιωνόβιο έλατο μέχρι το πιο ταπεινό αγριολούλουδο. Οι παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα, τα δημοτικά τραγούδια και το αρχιτεκτονικό ύφος του Λιτόχωρου είναι στοιχεία που εκφράζουν τη γνησιότητα του λαϊκού του πολιτισμού. Το Λιτόχωρο είναι λοιπόν τόπος πραγματικά μοναδικός και όλα τα στοιχεία του αποπνέουν αρχοντιά και ευγένεια.

Όλυμπος, το βουνό Λιτόχωρο, η πόλη των θεών.
Σειρά Μελέτες και έρευνες. Δήμος Λιτόχωρου
(διασκευή)

1. Το κείμενο γράφτηκε για συγκεκριμένο σκοπό. α) Ποιος είναι αυτός; β) Πιστεύεις ότι επιτυγχάνεται;
2. Πόσες παραγράφους περιλαμβάνει το κείμενο; Ποιο είναι το περιεχόμενο της κάθε μιας; Να γράψεις για κάθε παράγραφο ένα πλαγιότιτλο.
3. Ποια είναι η δομή της δεύτερης παραγράφου;
4. Να υπογραμμίσεις με διαφορετικό χρώμα τα στοιχεία του κειμένου που αναφέρονται στη φυσική ομορφιά του Λιτόχωρου και τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράδοσή του. Στη συνέχεια βάλε έναν υπότιτλο σε κάθε μια από τις παρακάτω εικόνες.

.....

.....

.....

5. Θα ήθελες να επισκεφτείς το Λιτόχωρο; (Δικαιολόγησε την απάντησή σου)

.....

.....

Περίπατοι στο Πεκίνο

Το Πεκίνο το σχηματίζουν τρεις πολιτείες, η μια μέσα στην άλλη, τειχογυρισμένες, με ψηλούς καστρόπυργους και μνημειακές πύλες: η κεντρική είναι η αυτοκρατορική πολιτεία γνωστότερη με το όνομα «πολιτεία απαγορευμένη ή απαραβίαστη». Εκεί κατοικούσε ο αυτοκράτορας με τους δικούς του που κυβερνούσαν μαζί του τον απέραντο τόπο. Ολόγυρα απλωνόταν οι γειτονιές των αρχόντων, τα πλουσιόσπιτα, τα ανθισμένα περιβόλια, οι περιπορημένοι δρόμοι. Και πέρα από αυτές, έξω από το δεύτερο τείχος, κατοικούσε ο λαός.

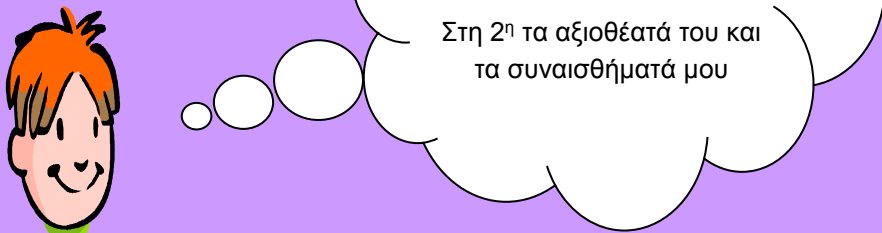
Η είσοδος του αυτοκρατορικού παλατιού βρίσκεται στο άνοιγμα της μεγάλης πλατείας, της Τιεν Αν-Μεν που σημαίνει πύλη της ουράνιας ειρήνης. Εκεί έχει τώρα διαμορφωθεί, κοντά στο παλιό, ένα καινούριο κέντρο, που εκφράζει το πνεύμα και το ύφος της σύγχρονης Κίνας. Δύσκολο είναι να βρει κανείς κάτι πιο ωραίο, πιο επιβλητικό και πιο υποβλητικό συνάμα από την Τιεν Αν-Μεν κι από την περιοχή του αυτοκρατορικού παλατιού, που διαιωνίζει την αρχιτεκτονική μεγαλοφυΐα των καλλιτεχνών της ιστορίας της Κίνας.

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Ο κόσμος της Κίνας

(διασκευή)

1. Το κείμενο εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό. Ποιος είναι αυτός;
2. Πόσες παραγράφους περιλαμβάνει το κείμενο; Ποιο είναι το περιεχόμενο της κάθε μιας; Να γράψεις για κάθε παράγραφο ένα πλαγιότιτλο.

- Να συγκρίνεις τα δύο κείμενα για το Λιτόχωρο και το Πεκίνο : α) ως προς τη δομή, β) ως προς το σκοπό για τον οποίο γράφτηκαν
- Για να περιγράψουν ένα τόπο οι συγγραφείς συνήθως αρχίζουν με μια γενική εικόνα του τόπου αυτού και συνεχίζουν με τις λεπτομέρειες. Συμβαίνει το ίδιο με τις δύο παραπάνω περιγραφές
- Σου ζητάνε να γράψεις σε τοπική εφημερίδα για τον τόπο σου. Να κάνεις μια περιγραφή αντίστοιχη με τις παραπάνω και να επιλέξεις κατάλληλες φωτογραφίες

Η Ιαπωνία ένα χαρακτηριστικό νησιωτικό κράτος

Η Ιαπωνία βρίσκεται κοντά στις ανατολικές ακτές της Ασίας και περιλαμβάνει 3.500 νησιά. Από αυτά τα πιο σημαντικά είναι 4 (Χοκκάιντο, Χονσού, Κιουσού και Σικόκου) και σε αυτά κατοικεί το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού. Ανάμεσά τους απλώνεται μια μικρή διάσημη για την ομορφιά της θάλασσα που λέγεται Εσωτερική. Το έδαφος της χώρας είναι εξαιρετικά ορεινό (μόνο το 11% είναι καλλιεργήσιμο) και υποφέρει από συχνούς και μεγάλης έντασης σεισμούς οι οποίοι συχνά προκαλούν μεγάλες καταστροφές. Το ψηλότερο σημείο του είναι το ηφαίστειο Φουτζιγιάμα κοντά στο Τόκιο που φτάνει τα 3.776 μ., πολυάριθμες όμως άλλες οροσειρές, όπως οι Ιαπωνικές Άλπεις σκεπάζουν όλα τα νησιά. Οι ποταμοί της χώρας είναι πολλοί (ίσως οι περισσότεροι σε αριθμό από κάθε άλλη χώρα του κόσμου με την ίδια έκταση) αλλά μικροί. Πολλές είναι και οι λίμνες από τις οποίες πιο σημαντική είναι η Μπίβα, που λέγεται έτσι γιατί το σχήμα της θυμίζει ένα έγχορδο ιαπωνικό μουσικό όργανο με το ίδιο όνομα. Στις όχθες της είναι κτισμένη η παλιά πρωτεύουσα της Ιαπωνίας, το Κιότο.

Οι αντιξοότητες του φυσικού περιβάλλοντος δεν εμπόδισαν τους Ιάπωνες να αναπτύξουν μια από τις ισχυρότερες οικονομίες του κόσμου. Μάλιστα, το δικό τους παράδειγμα επηρέασε ολόκληρη την Ανατολική Ασία. Η Ιαπωνία, η Σιγκαπούρη, η Νότια Κορέα και άλλες χώρες, αποτελούν σήμερα μια ισχυρή βιομηχανική και εμπορική ζώνη, που ανταγωνίζεται τις Η.Π.Α. και την Ευρώπη.

1. α) Αν σου ζητήσουν να μιλήσεις για τη μορφολογία της Ιαπωνίας στην τάξη σε ποια στοιχεία θα πρέπει να αναφερθείς για να παρουσιάσεις μια ολοκληρωμένη εικόνα;.....
β) Βρες μια φράση που να εξηγεί τον όρο μορφολογία.....
2. Για να καταλάβουμε το περιεχόμενο της δεύτερης παραγράφου πρέπει να εξηγήσουμε τη φράση «οι αντιξοότητες του φυσικού περιβάλλοντος».
α) Ποια παράγραφος του κειμένου μιλάει για αυτές;.....
β) Ποιες είναι αυτές οι αντιξοότητες;.....
3. Για ποιο σκοπό γράφτηκε το συγκεκριμένο κείμενο;.....
4. Γράψε για κάθε παράγραφο ένα πλαγιότιτλο. Πώς μπορούν να σε βοηθήσουν οι πλαγιότιτλοι για να μάθεις το μάθημα αυτό;
5. Να συγκρίνεις το κείμενο με τα δύο προηγούμενα που παρουσιάστηκαν στην ενότητα αυτή. α) Έχουν ομοιότητες; Ναι.....Όχι.....
β) Η περιγραφή ενός τόπου στη λογοτεχνία γίνεται διαφορετικά από ό,τι στο μάθημα της γεωγραφίας; Σε τι διαφέρουν;
γ) Πώς μπορείς και εσύ να περιγράψεις ένα τόπο ώστε η περιγραφή σου να είναι ολοκληρωμένη;

Μορφολογία είναι
σύνθετη λέξη
Μορφή + λόγος
Άρα τι σημαίνει μορ-
φολογία;.....

■ Περιγράψω τόπους που επισκέφτηκα

Επισκέφτηκες ένα τόπο. Διάλεξε να στείλεις μια κάρτα σε ένα φίλο σου για να τον πείσεις να έρθει και αυτός εκεί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

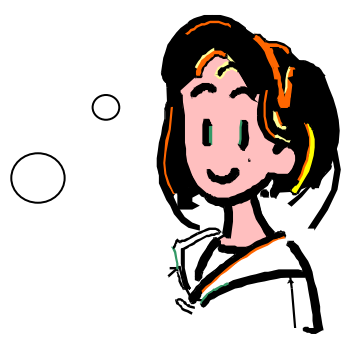
.....

.....

.....

Θα γράψω
Ποιος είναι ο τόπος
Που βρίσκεται
Για ποιο λόγο τον επισκέ-
φτηκα
Τα γενικά του χαρακτηρι-
στικά
Τα αξιοθέατά του
Τι θα μπορούσαμε να κά-
νουμε στον ελεύθερό μας

θα χρησιμοποιήσω τα
κατάλληλα επίθετα για
να τον συγκινήσω
θα του πω για δραστη-
ριότητες που θα τον
συγκινήσουν

■ Η λειτουργία των ονομάτων και των ρημάτων μέσα στην πρόταση

1. Μπορείς να κατανοήσεις τους παρακάτω συνδυασμούς λέξεων; ΝΑΙ ΟΧΙ	
1. βλάστηση Όλυμπος ο σπάνια έχει	κατοικούσαν οι Όλυμπο θεοί στον
2. Παρατήρησε τους παρακάτω συνδυασμούς λέξεων. Έχουν νόημα; ΝΑΙ ΟΧΙ	
Ο Όλυμπος έχει σπάνια βλάστηση	Οι θεοί κατοικούσαν στον Όλυμπο
Οι συνδυασμοί των λέξεων που έχουν νόημα λέγονται <u>προτάσεις</u>	

2. Βάλε στη σειρά τις λέξεις ώστε να σχηματιστούν προτάσεις. Για να σχηματίσεις τις προτάσεις βάλε πρώτα τις λέξεις που δείχνουν **Ποιος;-α;-ο;** και μετά τις λέξεις που δείχνουν **τι κάνει; ή τι είναι;**

Οι προτάσεις θα έχουν τη δομή

Ποιος-α-ο; + τι κάνει

Ποιος-α-ο; + τι είναι;

- τόπος είναι το Λιτόχωρο μοναδικός
- κατοίκους το Λιτόχωρο έχει δέκα χιλιάδες
- είσοδος η βρίσκεται στην πλατεία
- πλατεία η είναι επιβλητική
- Λιτόχωρο το ιστορική πόλη είναι

3. Αφού διαβάσεις την παρακάτω πρόσκληση να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Ο Δήμος Λιτόχωρου σας προσκαλεί στις πολιτιστικές εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν στα πλαίσια του Φεστιβάλ Ολύμπου. Θα συμμετέχουν σύλλογοι που θα παρουσιάσουν παραδοσιακούς χορούς. Το φεστιβάλ θα διαρκέσει μια εβδομάδα, από 9 έως 15 Ιουλίου 2006.

Με τιμή

Ο αντιδήμαρχος και υπεύθυνος πολιτισμού

- Ποιος προσκαλεί στις πολιτιστικές εκδηλώσεις;
.....
- Ποιοι θα συμμετέχουν στο φεστιβάλ Ολύμπου;
.....
- Ποιοι θα παρουσιάσουν παραδοσιακούς χορούς
.....
- Ποιο θα διαρκέσει μια εβδομάδα;
.....

Το σύνολο των λέξεων που απαντά στην ερώτηση **ποιος-α-ο;** ή **ποιοι-ες-α;** λέγονται **υποκείμενα**.

4. Διάβασε το κείμενο και απάντησε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Οι κάτοικοι στους δρόμους του Πεκίνου στοιβάζονται στα λεωφορεία και στον αστικό σιδηρόδρομο. Οι πιο φτωχοί χρησιμοποιούν ποδήλατα. Οι τουρίστες επιλέγουν συχνά το δίτροχο χειροκίνητο αμαξάκι. Το Πεκίνο είναι μια ζωντανή πόλη και οι δρόμοι του είναι πάντα γεμάτοι κόσμο.

- Τι κάνουν οι πιο φτωχοί κάτοικοι;
- Τι κάνουν οι τουρίστες;
- Τι είναι το Πεκίνο;
- Τι είναι οι δρόμοι του;

Το σύνολο των λέξεων που απαντά στην ερώτηση **τι κάνει;** ή **τι είναι;** λέγεται **κατηγορημα**

4. Βάλε σε κύκλο το υποκείμενο και το κατηγορημα σε κάθε φράση;

π.χ. Το Λιτό-

Το Λιτόχωρο

είναι μοναδικό

χωρο εί-
ναι μο-
ναδικό

- Ο Όλυμπος είναι επιβλητικός
- Η ανάβαση κρύβει κινδύνους
- Ο επισκέπτης συναντά την παράδοση.
- Με την παράδοση σμίγει η φυσική ομορφιά
- Η πρωτεύουσα της Κίνας είναι το Πεκίνο
- Το Πεκίνο είναι ζωντανή πόλη

1. Βρίσκω πρώτα τις λέξεις που δείχνουν **Τι κάνει ή τι είναι** και βρίσκω το **Κατηγορημα**

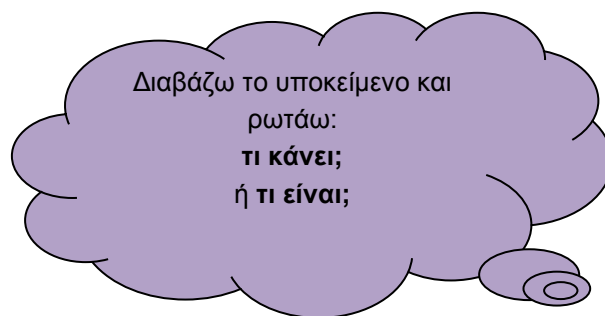

■ Συμφωνία των κύριων όρων της πρότασης

1. Να συμπληρώσετε τα υποκείμενα των παρακάτω προτάσεων χρησιμοποιώντας την προσωπική αντωνυμία (εγώ, εσύ, αυτός-ή-ό, εμείς, εσείς, αυτοί-ές-ά)

- παρατηρώ
- συναντά
- κατοικεί
- θαυμάζουν
- εξερευνούμε
- διοργανώνετε
- συγκινούμαι
- περιπλανιέται
- δείχνεις

2. Να συμπληρώσετε το κατηγορήμα στις παρακάτω προτάσεις

- Ο τόπος.....
- Οι κάτοικοι.....
- Το τοπίο
- Εγώ με τον αδερφό μου
- Η μητέρα με τον πατέρα μου
- Εγώ
- Οι γονείς μου και εγώ
- Οι πολιτιστικοί σύλλογοι των γύρω περιο-
χών.....
- Εγώ και εσύ
- Εσείς

3. Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις που λείπουν έτσι ώστε το υποκείμενο να συμφωνεί με το κατηγορήμα

Στο μακρινό παρελθόν, πολλές δυναστείες και αυτοκράτορες επέλεξ..... το Πεκίνο ως την έδρα των Κυβερνήσεών τους. Οι αυτοκράτορες στην πόλη αυτή εκτός από τα ανάκτορά τους, έχτισ..... μεγαλοπρεπείς ναούς, έφτιαξ..... πάρκα και στόλισ..... τους δρόμους. Έτσι, το Πεκίνο αποτελ..... κομμάτι της ιστορίας της Κίνας. Ευτυχώς το Πεκίνο φρόντισ..... να διατηρήσει όλα τα ιστορικά του μνημεία

4. Να συμπληρώσεις τα υποκείμενα που λείπουν

.....θα διοργανώσει του Ολυμπιακούς Αγώνες το 2008.. Έτσι σήμερα στην πόλη αυτή χτίζονται, κατασκευάζονται και ετοιμάζεται να φιλοξενήσει την πιο σπουδαία αθλητική διοργάνωση. Ευχόμαστε καλή επιτυχία!

5. Ένας Κινέζος μιλάει για την χώρα του και τους Ολυμπιακούς Αγώνες που αυτή θα διοργανώσει. Ξέρει λίγα Ελληνικά αλλά κάνει κάποια λάθη. Μπορείς να τα εντοπίσεις και να τα διορθώσεις;

- Του κινέζικου λαού συμφωνεί να γίνουν οι Ολυμπιακοί αγώνες στο Πεκίνο.
- Της οικονομίας της Κίνας αναπτύσσεται ραγδαία.
- Πολλούς ανθρώπους κατοικούν στην Κίνα
- Την ιστορία της Κίνας ξεκινά 3 χιλιάδες χρόνια πριν.
- Τους Ολυμπιακούς αγώνες θα έχουν μεγάλη επιτυχία στη χώρα μου.

Σε ποιόν κύριο όρο κάνει λάθη ο Κινέζος;

Πώς πρέπει να σκέφτεται για να μην κάνει αυτά τα λάθη;

.....
.....

6 α. Σκέψου και γράψε επίθετα που χαρακτηρίζουν έναν τόπο, αρνητικά ή θετικά

β. Να περιγράψεις ένα τόπο που επιθυμούν παιδιά να επισκεφτούν. Να αναλύσεις σε μια παράλη για νέους και παιδιά;

πολλοί νέοι και γραφο γιατί είναι τόσο δημοφι-

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

■ Έννοιες και λέξεις για την περιγραφή ενός τόπου

Να βρεις ποια επίθετα ή μετοχές θα χρησιμοποιούσες για να περιγράψεις κάθε μια από τις παρακάτω εικόνες

Ορεινός, Βραχώδης, Άγριος, Κακοτράχαλος, Άδεντρος, Δασωμένο, Άγονος, Καλλιεργήσιμος, Κατάφυτος, Φιλόξενος, Απέραντος, Ξερός, Απάτητος, Απόκρημνος, Θεόρατος, Πανύψηλος, Απότομος, Προσιτός, Πολύβουος, Πυκνοκατοικημένο, Σύγχρονος, Ειδυλλιακός, Γαλήνιος, Μαγευτικός, Πολυσύχναστος, Αφιλόξενος, Γυμνός, Ανήλιαγος, Εύφορος

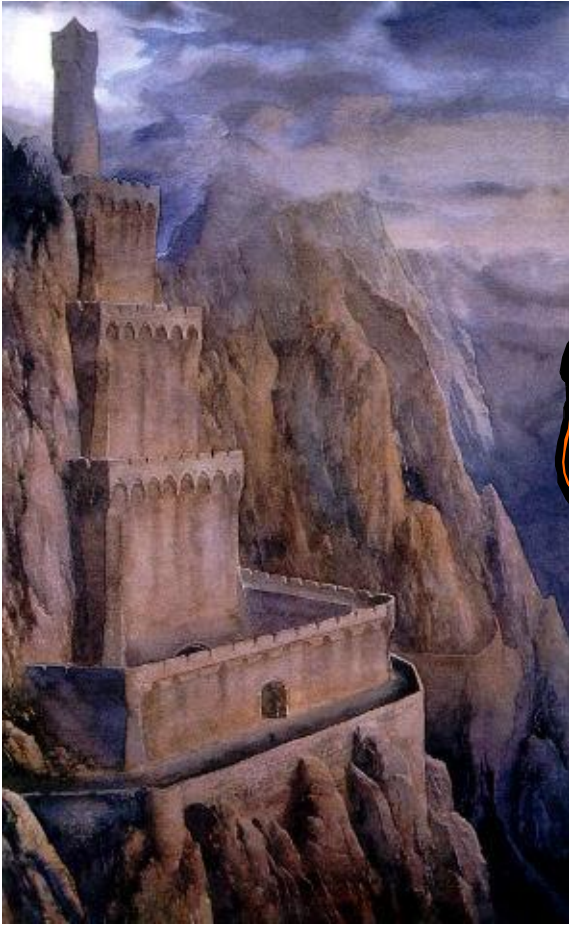
.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....

■ Περιγράψω ένα φανταστικό τόπο

Φέρνω στο μυαλό μου ένα φανταστικό τόπο.
Οργανώνω αυτά που θα γράψω σύμφωνα με όσα γνωρίζω για τη δομή της παραγράφου

Θεματική περίοδος
.....
.....
.....

Σχόλια
.....
.....
.....

Κατακλείδα:
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Ταξιδεύοντας στον κόσμο

■ Κατανόηση σχέσεων-συνοχή κειμένου

A. Διάβασε το παρακάτω κείμενο και απάντησε στις ερωτήσεις

.....

Έφυγε το άλλο βράδυ με το βαπόρι. Στην καμπίνα του βαποριού έκανε ζέστη δεν μπόρεσε να κοιμηθεί. Βγήκε στο κατάστρωμα, ξάπλωσε σε μια πολυθρόνα και έκλεισε τα μάτια, τα κουρασμένα από την αγρύπνια. Έμεινε έτσι ώρα πολύ δίχως να την παίρνει ο ύπνος. Ο ρυθμικός τόνος της μηχανής και ο φλοίσβος των νερών της προκαλούσε μια ευχάριστη νάρκη. Μεσ' απ' τα κλειστά ματόφυλλα ένωσε το φως της αυγής «Θ' ανοίξω τα μάτια μου όταν ο ήλιος ανατείλει» σκέφτηκε. Τα άνοιξε όμως νωρίτερα, τρομαγμένη από κάποιο θόρυβο και δεν τα ξανάκλεισε. Πέρα, στο βάθος, εκεί που άρχιζε να ροδίζει ο ουρανός, ένα περήφανο ακρωτήριο ορθωνόταν και στην κορφή του φύτρωνε ένα μαρμαρένιο κτίσμα αρμονίας, ευρυθμίας και λιτότητας. Ήταν το Σούνιο. Τινάχτηκε όρθια και στύλωσε τα μάτια της στο θέαμα της απόλυτης ομορφιάς. Σκυμμένη στην κουπαστή πάνω από τους αφρούς του Σαρωνικού είδε την ημέρα να έρχεται πίσω από το τόξο του Υμηττού.

Όσο το πλοίο προχωρούσε, τόσο το περίγραμμα του Αθηναϊκού λεκανοπεδίου έπαιρνε σαφήνεια, υπόσταση, μορφή συγκεκριμένη. Τώρα τα μάτια της ερευνούν όλο τον κόλπο, τον πλαισιωμένο από την αρμονία των βουνών και των νησιών. Κάτι το άσπρο ξαπλώνεται εκεί. Ήταν η Αθήνα, η σύγχρονη πολιτεία, η χτισμένη εκεί που βρισκόταν η παλιά, πάνω στα θαμμένα ερείπια της παλιάς.

Έκλεισε τα μάτια, τα κουρασμένα από την αγρύπνια. Κι όταν τα ξανάνοιξε, την είδε. Ορθωνόταν στη μέση του λεκανοπεδίου όχι με περηφάνια ή προκλητική μεγαλοπρέπεια, αλλά με την ευχέρεια που δίνει η πεποίθηση της ομορφιάς. Αχνή ακόμα, μισοτυλιγμένη στην πρωινή ομίχλη, στεφανωμένη με το γραμμικό τετράπλευρο του Παρθενώνα υψώνονταν η Ακρόπολη.

K. Καραγάτσης, *Η μεγάλη χίμαιρα*
(διασκευή)

1. Στις παρακάτω περιόδους του κειμένου περιλαμβάνονται δύο προτάσεις. Η μια δείχνει την **αιτία** και η άλλη το **αποτέλεσμά** της. Αφού αναγνωρίσεις ποια είναι η αιτία και ποιο το αποτέλεσμα, να συνδέσεις τις προτάσεις με τους αιτιολογικούς συνδέσμους *γιατί, επειδή*.

- Στην καμπίνα του βαποριού έκανε ζέστη /δεν μπόρεσε να κοιμηθεί.
- Έκλεισε τα μάτια/ ήταν κουρασμένα από την αγρύπνια
- Έμεινε ξάγρυπνη ώρα πολύ / δεν την έπαιρνε ο ύπνος.
- Άνοιξε τα μάτια της νωρίτερα / τρόμαξε από κάποιο θόρυβο

2. α) Οι παρακάτω προτάσεις παρουσιάζουν δύο γεγονότα σε χρονική σειρά. Να συνδέσεις τις προτάσεις χρησιμοποιώντας χρονικούς συνδέσμους *όταν, καθώς, μόλις*

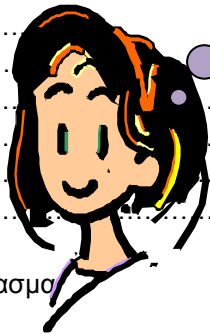
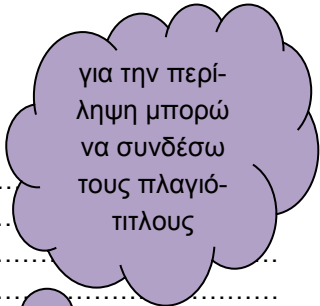
- Βγήκε στο κατάστρωμα. Ξάπλωσε σε μια πολυθρόνα
 - Άνοιξε τα μάτια της. Ο ήλιος δεν είχε ανατείλει
 - Ήταν σκυμμένη στην κουπαστή πάνω από τους αφρούς του Σαρωνικού. Είδε την ημέρα να έρχεται.
 - Ξανάνοιξε τα μάτια της. Είδε την Αθήνα.
- β) Τι θα συμβεί αν αλλάξεις τη σειρά των προτάσεων;
γ) Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγεις;

3. Οι πλαγιότιτλοι των παραγράφων του κειμένου αποτελούνται από δύο προτάσεις. Να συνδέσεις τις προτάσεις σε κάθε πλαγιότιτλο με κατάλληλους συνδέσμους.

- 1^η παράγραφος: Ξημέρωνε. Το βαπόρι πλησίαζε στο Σαρωνικό κόλπο
- 2^η παράγραφος: Το πλοίο προχωρούσε. Είδε την Αθήνα, τη σύγχρονη πολιτεία.
- 3^η παράγραφος: Το πλοίο πλησίαζε προς το λιμάνι. Φάνηκε η ακρόπολη.

4. Να γράψεις την περίληψη του κειμένου

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Τέλος, να δώσεις ένα δικό σου τίτλο στο απόσπασμα

.....

B. Βάλε στη σειρά τις παραγράφους

.....

Ο Χάρι συνέχισε να προχωρεί μέσα στο πλήθος ώσπου βρήκε ένα άδειο βαγόνι σχεδόν στο τέλος του τρένου. Έβαλε πρώτα μέσα το κλουβί με τη Χένβιχ και μετά άρχισε να σπρώχνει τη βαριά βαλίτσα του κοντά στην πόρτα του βαγονιού. Μετά προσπάθησε να τη σηκώσει, για να την

ανεβάσει πάνω, αλλά δεν τα κατάφερε. Δύο φορές την άφησε να πέσει κάτω, τη μια μάλιστα πάνω στο πόδι του.

Τα πρώτα βαγόνια του τρένου ήταν κιόλας γεμάτα με φοιτητές. Μερικοί κρέμονταν από τα παράθυρα, κουβεντιάζοντας με τους συγγενείς τους. Άλλοι τσακώνονταν μεταξύ τους για τις καλύτερες θέσεις. Ο Χάρι άρχισε να σπρώχνει το καρότσι του κατά μήκος του τρένου, ψάχνοντας για μια άδεια θέση.

Μια κατακόκκινη ατμομηχανή με πολλά βαγόνια περίμενε δίπλα σε μια πλατφόρμα γεμάτη ανθρώπους. Μια επιγραφή κρεμασμένη ψηλά έγραφε Χόγκουαρτς εξπρές, 11 π.μ. Ο Χάρι κοίταξε πίσω του κι είδε μια σκαλιστή καγκελόπορτα, εκεί όπου πιο πριν ήταν στερεωμένη μια ταμπέλα με την επιγραφή Πλατφόρμα 9 ¾. Τα είχε καταφέρει!

7. Γράψε τη συνέχεια της ιστορίας σε μια παράγραφο

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Γράψε ένα τίτλο για το απόσπασμα

.....

■ Σχέση τίτλου περιεχομένου

Β. Ο τίτλος ενός κειμένου αποδίδει πάντα το περιεχόμενό του. Αφού διαβάσεις το παρακάτω κείμενο δώσε ένα κατάλληλο τίτλο.

Τίτλος:.....

Έτσι ξαφνικά σε πιάνει καμιά φορά η λαχτάρα της φυγής. Είναι μια αίσθηση ορμητική που ξεκινάει από πανάρχαιες συνθήκες ζωής, όταν οι άνθρωποι ένιωθαν την ανάγκη να μετακινηθούν πάνω στον πλανήτη σπρωγμένοι από θεομηνίες, ή πολεμικές συμφορές. Όπως τα πουλιά που ξεκινούν για μεγάλα ταξίδια πολύ πριν ξεσπάσουν οι χειμωνιάτικες θύελλες.

Ο σημερινός άνθρωπος, νιώθει συχνά το αίσθημα της φυγής έτσι στα καλά καθούμενα. Το αίσθημα αυτό προέρχεται από την ανάγκη να αλλάξει κανείς για λίγο το περιβάλλον του, ακόμα και το πιο αγαπημένο του περιβάλλον. Είναι όπως η ανάγκη να μετακινηθούμε από ένα κλειστό δωμάτιο όπου ο αγέρας μας φαίνεται πολύ μεταχειρισμένος.

Ακόμα συμβαίνει και τούτο. Να θέλουμε να δραπτεύσουμε από τον τόπο με τον οποίο είμαστε αισθηματικά συνδεδεμένοι, μόνο και μόνο για να δοκιμάσουμε αυτή τη γλυκιά θλίψη της νοσταλγίας, που μας δίνει κατόπι την χαρά του γυρισμού.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΛΗ, ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ

(διασκευή)

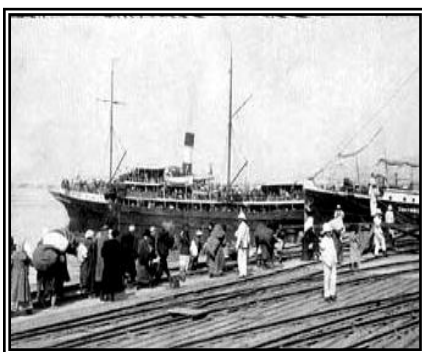
1. Αφού παρατηρήσεις τις εικόνες

(α) βρες ποια εικόνα ταιριάζει καλύτερα σε κάθε παραγράφο του κειμένου και γιατί.

(β) επέλεξε την πιο κατάλληλη φράση της παραγράφου και χρησιμοποίησέ την ως υπότιτλο σε κάθε εικόνα

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

3.

(α) Πώς αλλιώς θα έλεγες τη φράση «η λαχτάρα της φυγής»

(β) Από ποιες πανάρχαιες συνήθειες ξεκινάει η λαχτάρα της φυγής; Σε ποια ή ποιες παραγράφους του κειμένου βασίζεσαι για να απαντήσεις;

(γ) Για ποιους λόγους ο σημερινός άνθρωπος νιώθει τη λαχτάρα της φυγής; Σε ποια ή ποιες παραγράφους του κειμένου βασίζεσαι για να απαντήσεις;

(δ) Τι κάνει ένας άνθρωπος όταν νιώσει τη λαχτάρα της φυγής;

4. Να γράψεις ένα συνώνυμο και ένα αντίθετο των λέξεων

δραπετεύω = ≠

θλίψη = ≠

νοσταλγία = ≠

5. Βρες τα παράγωγα από τις παρακάτω λέξεις και βάλτε στον αντίστοιχο πίνακα:

	Ρήμα	Ουσιαστικό	Επίθετο
δραπετεύω			
θλίψη			
νοσταλγία			
σημερινός			
αλλάζω			
χαρά			
λαχτάρα			
ορμή			
ανάγκη			

6. Συμπλήρωσε τα κενά με την πιο κατάλληλη από τις παρακάτω συνώνυμες λέξεις.

Βάλτε την στον κατάλληλο χρόνο και τύπο.

(δραπετεύω, διαφεύγω, ξεφεύγω, φεύγω)

(i) Ήθελε να για λίγο από την καθημερινότητα

(ii) από τη φυλακή

(iii) Ήρθε η ώρα να Ευχαριστώ για την παρέα

(iv) Τον είχαν συλλάβει αλλά κατόρθωσε να τους

(v) Θύμωσα και χωρίς να τους μιλήσω

(vi) Μην από το θέμα της συζήτησης

■ Χρησιμοποίησε τον τίτλο για να προβλέψεις το περιεχόμενο

A. Ταξίδι στη Γροιλανδία

1. Μπορείς να προβλέψεις το περιεχόμενο του κειμένου μόνο από τον τίτλο του;
2. Διάβασε το κείμενο για να δεις αν η πρόβλεψή σου ήταν σωστή.

Κάνει κρύο! Χειμώνας! Τα βουνά είναι χιονισμένα, η πλάση είναι ανταριασμένη και βουβή κι ο άνθρωπος χώνεται να ζεσταθεί. Με τέτοιον καιρό, ο νους μου τριγυρίζει σε κείνα τα έρημα μέρη τα παγωμένα, στα βορινά της γης. Μια τέτοια χώρα είναι κ' η Γροιλανδία. Την πρωτοέμαθε ο κόσμος από ένα Δανέζο λεγόμενο Χάνς Έγκέντε.

... Γράφει πώς οι Εσκιμώοι είναι βαρειοί άνθρωποι, μα έχουνε πολύ καλή ψυχή, αφού ποτέ δε μαλώνουνε. Αγαπάνε πολύ τα παιδιά τους. Αν τύχει να λογοφέρουνε ο ένας με τον άλλον τους κρίνουνε όλοι μαζί. Είναι καλοδεκτικοί και βοηθούνε τους ξένους που πηγαίνουν στον τόπο τους.

Γιαβάς ο θαλασσινός κι άλλες ιστορίες, Φώτης Κόντογλου
(δασκευή)

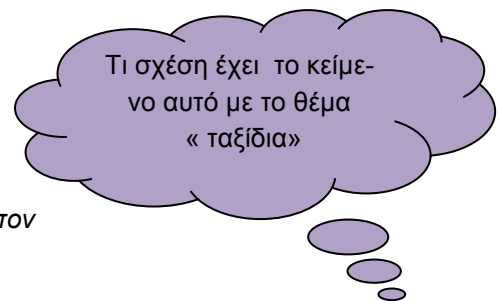
1. Από τον τίτλο του κειμένου καταλαβαίνουμε πως θα διαβάσουμε για ένα ταξίδι στη Γροιλανδία. Τι καταλαβαίνουμε για το ταξίδι αυτό όταν διαβάζουμε το κείμενο;
α) Έγινε αυτό το ταξίδι; ΝΑΙ Όχι
β) Πώς έγινε;
β) Με ποια αφορμή;
2. Ο συγγραφέας μοιάζει να γνωρίζει αρκετά για τη συμπεριφορά και τον τρόπο ζωής των Εσκιμώων. Πώς απέκτησε τη γνώση αυτή; (Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορά στο κείμενο)

B. Το άρρωστο άλογο

1. Μπορείς να προβλέψεις το περιεχόμενο του κειμένου μόνο από τον τίτλο του;
2. Διάβασε το κείμενο για να δεις αν η πρόβλεψή σου ήταν σωστή.

Στην αγορά του Σαββάτου τα άλογα που ήταν για πούλημα αφηγούνταν τη ζωή τους. Κι ένα κόκκινο άλογο, κουρασμένο, με το κεφάλι χαμηλά, τους διηγόταν τα θαυμάσια ταξίδια του.

Κάμπους απέραντους στο λιοπύρι πέρασε, ξεκουράστηκε με κελαϊδιστό νερό σε δασωμένες ρεματιές. Σε παρθένα χιόνια βυθίστηκαν τα πέταλά του –από θύελλες μαστιγώθηκε- σε λα-

μπρές φωπιές εστέγνωσε- σε ζεστούς στάβλους αρχοντικών κοιμήθηκε. Για τον καβαλάρη του μιλούσε ώρα πολύ, και για τις πολιτείες που είχε επισκεφτεί.

Παράξενο! Του είπαν. Έτσι άρρωστο και κοκαλιάρικο έκανες τόσα ταξίδια και δοκίμασες τέτοιες δόξες;

Είν' αλήθεια, είπε το άλογο, πως ο ιδιοκτήτης μου σ' όλη μου τη ζωή με έβαζε να γυρίζω το μαγκανοπήγαδο με δεμένα τα μάτια μου. Μα ο θεός ήξερε να τιμωρήσει τον άνθρωπο που με σκλάβωσε- χαρίζοντάς μου τη φαντασία.

Πεζοί ρυθμοί, Ζαχαρίας Παπαντωνίου
(διασκευή)

1. Το άλογο διηγείται τα ταξίδια του.

α) Πώς έκανε τα ταξίδια αυτά; (να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορά στο κείμενο)

β) Τι κοινό έχουν τα κείμενα «Ταξίδι στη Γροιλανδία» και το « Άρρωστο άλογο»

γ) Με πόσους και ποιους τρόπους μπορεί κανείς να «ταξιδέψει» τελικά;

2. Διάλεξε ένα από τα παρακάτω θέματα

β) Ένα ταξίδι με τη φαντασία μου

γ) Ταξιδεύοντας με ένα βιβλίο

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ **Η λειτουργία των πτώσεων μέσα στην πρόταση**

1. Να υπογραμμίσεις τα ουσιαστικά στο παρακάτω κείμενο

Η διαμονή πολύ κοντά στη φύση, σε καταφύγια ή ξενώνες, σε αγροκτήματα ή σε παραδοσιακούς οικισμούς... είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού.

2. Να κατατάξεις τα ουσιαστικά που υπογράμμισες σε κατηγορίες ανάλογα με το γένος τους

Αρσενικά: Βάζω πριν από αυτά το άρθρο (ο)

Θηλυκά: Βάζω πριν από αυτά το άρθρο (η)

Ουδέτερα: Βάζω πριν από αυτά το άρθρο(το)

Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα

2. Να κατατάξεις τα ίδια ουσιαστικά σε κατηγορίες ανάλογα με τον αριθμό τους

Για έναΕνικός

Για πολλά Πληθυντικός

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός

3.

Να προτιμήσεις, Γιώργο, του αγροκτήματος, τους ξενώνες,

να προτιμήσεις
Γιώργο,
τους ξενώνες
του αγροκτήματος

Γιώργο, να προτιμήσεις τους ξενώνες του αγροκτήματος

Τα ουσιαστικά που περιλαμβάνονται στην παραπάνω πρόταση βρίσκονται σε μια

διαφορετική πτώση

Γιώργο: Κλητική. Τη χρησιμοποιούμε για να φωνάξουμε κάποιον
τους ξενώνες: Αιτιατική. Τη χρησιμοποιούμε για να δείξουμε **τι ή ποιόν, ποια, ποιο**
του αγροκτήματος: Γενική : Τη χρησιμοποιούμε για να δείξουμε **τίνος** είναι κάτι

4. Να κλίνεις το ουσιαστικό ο ξενώνας απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις

	Ενικός Αριθμός
Ονομαστική	Ποιος;
Γενική	Τίνος;
Αιτιατική	Ποιον;.....
	Κλητική

	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομαστική	Ποιοι;
Γενική	Τίνος;
Αιτιατική	Ποιους;.....
	Κλητική

5. Να κατατάξεις σε κατηγορίες τα υπογραμμισμένα ουσιαστικά του κειμένου ανάλογα με την πτώση τους.

Η διαμονή πολύ κοντά στη φύση, σε καταφύγια ή σε ξενώνες, σε αγροκτήματα ή σε παραδοσιακούς οικισμούς... είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού.

Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική

5. Να κλίνεις το ουσιαστικό η εκδρομή σε όλες τις πτώσεις. Για κάθε πτώση να σχηματίσεις μια πρόταση

Ενικός Αριθμός Ον Γεν Αιτ Κλητ.
Πληθυντικός αριθμός Ον Γεν Αιτ Κλητ

6. Να συμπληρώσετε την πτώση που λείπει

Ονομαστική	Αιτιατική
η περιήγηση ο επισκέπτης το ταξίδι τον τουρισμό την εξερεύνηση το τοπίο

7. Να σχηματίσετε προτάσεις με κάθε ένα από τα παρακάτω ουσιαστικά :
 ο τουρισμός / τον τουρισμό
 η ξενάγηση / την ξενάγηση.

8. Φτιάξε προτάσεις βάζοντας τα ουσιαστικά στην κατάλληλη πτώση για να γίνει κατανοητό το νόημα των προτάσεων. Οι προτάσεις πρέπει να απαντούν στην ερώτηση :

- τάξη /επιλέγω/ προορισμός
- καθηγητής /επιλέγω/ ξεναγός της εκδρομής
- μαθητές/ επισκέπτομαι/ αρχαιολογικός τόπος
- σχολείο/ επισκέπτομαι/ βιότοπος
- καθηγητές /απολαμβάνω/ περίπατος
- επισκέπτης/ θαυμάζω /καταρράκτης

Σε ποια πτώση μπαίνει το ουσιαστικό που δηλώνει ποιος ;(.....) και σε ποια πτώση μπαίνει το ουσιαστικό που δηλώνει τι; (.....)

Τι παρατηρείς; Άλλαξαν όλα τα ουσιαστικά πτώση;

8. Φτιάξε προτάσεις βάζοντας τα ουσιαστικά στην κατάλληλη πτώση όπου είναι απαραίτητο. Οι προτάσεις πρέπει να απαντούν στην ερώτηση :

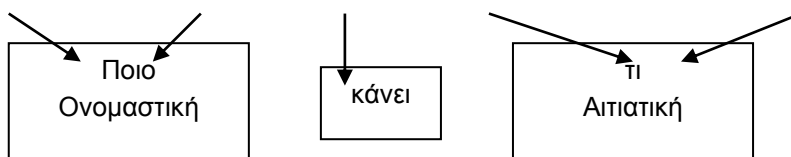
- ξεναγός/ είμαι/ μορφωμένος
- καθηγητής/ είμαι/ ευχαριστημένος
- μαθητής /θα είμαι /ξεναγός της εκδρομής
- πρώτος σταθμός του ταξιδιού/ ήμουν / αρχαιολογικός χώρος
- επισκέπτης/ μένω / κατάπληκτος
- ταξιδιώτης /είμαι/ κουρασμένος

Σε ποια πτώση μπαίνει το ουσιαστικό που δηλώνει ποιος; (.....) Σε ποια πτώση μπαίνει το ουσιαστικό που δηλώνει τι είναι; (.....)

Τι παρατηρείς; Άλλαξαν όλα τα ουσιαστικά πτώση;

10. α) Διάβασε τις παρακάτω προτάσεις. Να εντοπίσεις και να υπογραμμίσεις μόνο τις λέξεις που δείχνουν **ποιος κάνει τι** και να αναγνωρίσεις τις πτώσεις των ουσιαστικών .

Ένα άρρωστο άλογο δεν αντέχει τα μακρινά και επικίνδυνα ταξίδια

- Στην α-

γορά του Σαββάτου τα άλογα που ήταν για πούλημα αφηγούνταν τη ζωή τους.

- Κι ένα κόκκινο άλογο, κουρασμένο, με το κεφάλι χαμηλά, τους διηγόταν τα θαυμάσια ταξίδια του.
- Κάμπους απέραντους στο λιοπούρι πέρασε
- Έτσι άρρωστο και κοκαλιάρικο έκανες τόσα ταξίδια και δοκίμασες τέτοιες δόξες;
- Ο ιδιοκτήτης μου σ' όλη μου τη ζωή με έβαζε να γυρίζω το μαγκανοπήγαδο με δεμένα τα μάτια μου

β) Να διαβάσεις τις παρακάτω προτάσεις. Να εντοπίσεις και να υπογραμμίσεις μόνο τις λέξεις που δείχνουν **ποιος είναι τι** και να αναγνωρίσεις τις πτώσεις των ουσιαστικών .

- Κάνει κρύο! Χειμώνας! Τα βουνά είναι χιονισμένα, η πλάση είναι ανταριασμένη και βουβή κι ο άνθρωπος χώνεται να ζεσταθεί.
- Με τέτοιο καιρό, ο νους μου τριγυρίζει στα μέρη που είναι έρημα και παγωμένα και βρίσκονται στα βορινά της γης.
- Γράφει πώς οι Εσκιμώοι είναι βαρειοί άνθρωποι, μα έχουνε πολύ καλή ψυχή, αφού ποτέ δε μαλώνουνε.
- Είναι καλοδεκτικοί και βοηθούνε τους ξένους που πηγαίνουν στον τόπο τους.

■ **Αναγνωρίζω τους κύριους όρους της πρότασης. Μια στρατηγική για την κατανόηση των σύνθετων προτάσεων ενός κειμένου.**

A. Όλα σε μέρες τέσσερις τα 'χε αποτελειωμένα.
Την πέμπτη μέρα απ' το νησί η θεά τον προβοδούσε·
τον έλουσε, τον έντυσε με ρούχαμυρισμένα,
του 'βαλε ασκί μαύρο κρασί, νερό σε ασκί μεγάλο,
του γέμισε σακκί θροφές και διαλεχτά προσφάγια,
και πρύμο του 'στειλε απαλό κι απείραγο, που ο μέγας
Δυσσέας αναγαλλιάζοντας απλώνει τα πανιά του.
Με το τιμόνι τεχνικά κυβέρναε καθισμένος,
κι ο ύπνος δεν κατέβαινε στα μάτια του όσο 'κοίτα
την Πούλια, το Βοδοζευγά που αργεί να βασιλέψη,
και την Αρκούδα, -- κι Άμαξα τη λεν,-- που αυτού γυρίζει
και τον Ωρίωνα τηράει, και μόνη αυτή ποτές της
στα πέλαγα δε λούζεται εκείνη του 'πε η νύφη,
να τη φυλάη απ' τη ζερβή μεριά σαν αρμενίζη.
Αρμένιζε έτσι δεκαεφτά μερόνυχτα ο Δυσσέας,
στα δεκαοχτώ φανήκανε τα όρη τα ισκιωμένα,
τω Φαιάκων, που κοντύτερα στο δρόμο του βρισκόταν,
και σαν ασπίδα μες στ' αχνά φαντάζανε πελάγη.

Απόσπασμα από την Οδύσσεια (ραψ. Ε, στ.262-281)
μετ. Αργ. Εφταλιώτη

α)

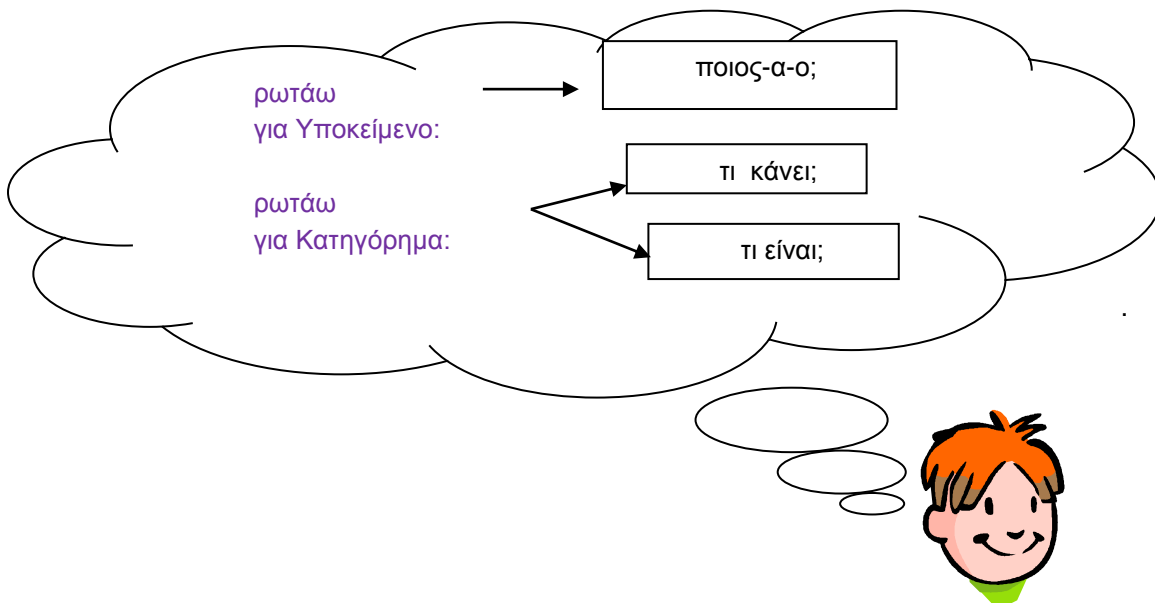
Υποκείμενο + Κατηγορημα.

Δείχνουν : **ποιος-α-ο + τι έκανε ή τι είναι**

Στην παρακάτω πρόταση το Υποκείμενο εννοείται. Οι όροι που υπογραμμίζονται είναι το Κατηγορημα	Αυτοί οι όροι περιλαμβάνουν τις πιο βασικές πληροφορίες της πρότασης.
Την πέμπτη μέρα απ' το νησί η θεά τον προβοδούσε. Ποιος; (Η θεά) Υποκείμενο	Υ + Κατηγορημα ↓ ↓ · Η θεά <u>τον προβοδούσε</u> Τι κάνει; τον προβοδούσε Κατηγορημα

α) Να υπογραμμίσεις τους βασικούς όρους **Υποκείμενο + Κατηγορημα**.

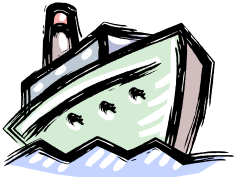

β) Γράψε τις πιο βασικές πληροφορίες ακολουθώντας τη σειρά
Υποκείμενο + Κατηγορημα

Την πέμπτη μέρα απ' τη νησί η θεά τον προβοδούσε· τον έλουσε, τον έντυσε με ρούχα μυρισμένα....	
Τότε ο Δυσσέας αναγαλλιάζοντας απλώνει τα πανιά του.	
Με το τιμόνι τεχνικά κυβέρναε καθισμένος, κι ο ύπνος δεν κατέβαινε στα μάτια του όσο 'κοίτα την Πούλια που αργεί να βασιλέψη.	
Αρμένιζε έτσι δεκαεφτά μερόνυχτα ο Δυσσέας, στα δεκαοχτώ φανήκανε τα όρη τα ισκιωμένα των Φαιάκων	

■ Έννοιες και λέξεις για τα ταξίδια

1. Προγραμματίζω ένα ταξίδι σε μια περιοχή της Ελλάδας (π.χ. Αλεξανδρούπολη-Αθήνα). και μου δίνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιήσω όποιο μεταφορικό μέσο θέλω. Καταγράφω τα θετικά και τα αρνητικά του κάθε μέσου και με βάση αυτά επιλέγω αυτό της προτίμησής μου.

μέσα συγκοινωνίας	θετικά	αρνητικά
		
		
		

		
		
<p>Ποιο επιλέγω τελικά και ποια μέτρα πρέπει να πάρω για να είναι το ταξίδι μου ασφαλές για μένα και τις αποσκευές μου;</p>		

2. Διέγραψε τα ζεύγη των ρημάτων που δεν ταιριάζουν

πλοίο : (επιβιβάζομαι-αποβιβάζομαι) (απογειώνομαι-προσγειώνομαι) (οδηγώ-ελέγχω)
(ποδηλατώ) (πλέω-αποπλέω)

τρένο: (επιβιβάζομαι-αποβιβάζομαι) (απογειώνομαι-προσγειώνομαι) (οδηγώ-ελέγχω)
(ποδηλατώ) (πλέω-αποπλέω)

λεωφορείο: (επιβιβάζομαι-αποβιβάζομαι) (απογειώνομαι-προσγειώνομαι) (οδηγώ-ελέγχω)
(ποδηλατώ) (πλέω-αποπλέω)

αεροπλάνο: (επιβιβάζομαι-αποβιβάζομαι) (απογειώνομαι-προσγειώνομαι) (οδηγώ-ελέγχω)
(ποδηλατώ) (πλέω-αποπλέω)

ποδήλατο: (επιβιβάζομαι-αποβιβάζομαι) (απογειώνομαι-προσγειώνομαι) (οδηγώ-ελέγχω)
(ποδηλατώ) (πλέω-αποπλέω)

3. Ταξιδεύοντας με κάποιο μέσο συγκοινωνίας

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ Χρησιμοποιώ το πλαίσιο. Μια στρατηγική για να καταλάβω τη σημασία μιας λέξης

Γ α) Διάβασε το παρακάτω κείμενο και προσπάθησε να καταλάβεις τη σημασία των λέξεων που υπογραμμίζονται

Η διαμονή πολύ κοντά στη φύση, σε ορεινά καταφύγια ή ξενώνες, σε αγροκτήματα, σε παραδοσιακούς οικισμούς... είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού. Ο εναλλακτικός τουρισμός προσφέρει ευκαιρίες όχι μόνο για περιπλανήσεις αλλά και για περιηγήσεις στις κοντινές περιοχές ή επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους. Τέλος, δίνει τη δυνατότητα για σωματική άσκηση στο φυσικό περιβάλλον όπως ορειβασία, κολύμβηση ή περιπάτους.

*Εφημερίδα Μακεδονία
(διασκευή)*

β) Αντιστοίχησε κάθε λέξη με την ακριβή της σημασία

Περιηγούμαι

Περιπλανιέμαι

Περπατώ

προχωρώ με τα πόδια σε κανονικό ρυθμό· βαδίζω

ταξιδεύω σε (ξένους) τόπους, απλώς να τους γνωρίσω

περιφέρομαι, πηγαίνω εδώ κι εκεί άσκοπα, χωρίς λόγο

(γ) Συμπλήρωσε τα κενά με την πιο κατάλληλη από τις παρακάτω συνώνυμες λέξεις

(περιήγηση, περίπατος, περιπλάνηση)

α) Ήθελα να κάνωστα στενά δρομάκια της παλιάς πόλης, έτσι χωρίς συγκεκριμένο σκοπό.

β) Το πρόγραμμα περιελάμβανεστους σημαντικότερους αρχαιολογικούς τόπους.

γ) Φυσούσε ένα απαλό αεράκι όταν έκανα μου στο λιμάνι της Καβάλας.

δ) Από τηνμου στις χώρες της Ανατολής έμαθα πολλά για τον τρόπο ζωής των κατοίκων.

B. Βάλε τις εικόνες στη σωστή σειρά και αφηγήσου την ιστορία

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ

■ Συνάγω συμπεράσματα

Ο γερο-θαλασσόλυκος

Ξαναγυρίζω στα χρόνια που ο πατέρας μου είχε το πανδοχείο «Ο ναύαρχος Μπενμπόου». Τότε ήρθε να κατοικήσει για πρώτη φορά κάτω από τη στέγη μας ο ηλιοκαμένος γερο-θαλασσόλυκος με το σημαδεμένο πρόσωπο. Τον θυμάμαι σαν να΄τανε χθες, έτσι που έφτασε με το βαρύ του βήμα στην πόρτα του πανδοχείου μας, ενώ πίσω του ακολουθούσε ένας άνθρωπος που έσερνε μέσα σ΄ ένα καρότσι ένα ναυτικό σεντούκι. Ήταν ψηλός με αθλητικό παράστημα, με πρόσωπο κοκκινωπό. Ο γιακάς του ήταν λιγδιασμένος και τα ρούχα του τριμμένα. Τα χέρια του πελώρια, γεμάτα ρόζους και σημάδια από γιατρεμένες πληγές. Στο αριστερό του μάγουλο φαινόταν μια χαρακιά από πάνω ως κάτω, ασπριδερή και χλομή, σημάδι από μαχαιριά. Τον θυμάμαι να στέκεται και να κοιτάζει το λιμάνι σιγοσφυρίζοντας ανάμεσα απ΄ τα δόντια του κι έπειτα να τραγουδάει φωναχτά κάποιο παλιό θαλασσινό τραγούδι.

Είχε μια φωνή τρεμουλιαστή και σπασμένη, σαν να είχε πολυτραγουδήσει στα διάφορα λιμάνια. Χτύπησε την πόρτα με μια χοντρή βίτσα που κρατούσε στο χέρι, δυνατά, σαν να΄τανε κουφός, και μόλις φάνηκε ο πατέρας μου, πρόσταξε αμέσως να του φέρουν ένα ποτήρι ρούμι. Το κατέβασε σιγά σιγά, σαν άνθρωπος που ξέρει να πίνει, πλατάγιασε τη γλώσσα του στον ουρανίσκο, κι ύστερα ξανάρθε στην πόρτα κι άρχισε να εξετάζει πρώτα πρώτα τα βράχια που υψώνονταν προς τα δεξιά, την ταμπέλα του μαγαζιού μας κι έπειτα το εσωτερικό της χαμηλοτάβανης σάλας μας.

-Αυτό το λιμάνι θα είναι ότι πρέπει για τη δουλειά, είπε τέλος. Και το παλιομάγαζο τούτο δε βρίσκεται σε άσκημη θέση... Α! Εγώ είμαι άνθρωπος απλός κι ευχαριστιέμαι με το τίποτα. Ε, λοιπόν, ακριβώς τέτοιο μου χρειάζεται. Λεφτά έχω, ησύχασε! Να πάρει! Και έδωσε στον πατέρα μου τρία τέσσερα χρυσά νομίσματα.

-Όταν τελειώσουν όλα αυτά, είπε, και θα έχω πει και φάει όσα κάνουν, μου το λες!

Κανένα δεν είχα ακούσει μέχρι τότε να μιλάει τόσο απότομα μα και τόσο περήφανα. Από τον απότομο τρόπο της κουβέντας τον έπαιρνες για άνθρωπο που είχε μάθει να μιλάει δυνατά και να προστάζει.

Το νησί των θησαυρών

ΛΟΥΙΣ ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ

1. Μπορείς να συμπεράνεις το επάγγελμά του ανθρώπου από την περιγραφή του; (Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορές στο ίδιο το κείμενο).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Να υπογραμμίσεις όλα τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου που παρουσιάζονται στην περιγραφή. Στη συνέχεια να τα χωρίσεις σε δύο κατηγορίες: α) εξωτερικά χαρακτηριστικά, β) χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, και να τα γράψεις σε πίνακα

εξωτερικά χαρακτηριστικά	χαρακτηριστικά προσωπικότητας
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Ποια από τα χαρακτηριστικά του πιστεύεις ότι διαμορφώθηκαν λόγω του επαγγέλματος του;

.....

.....

.....

.....

.....

4. Στο κείμενο διαφαίνεται ένας συγκεκριμένος τρόπος ζωής που σχετίζεται με το επάγγελμα που έκανε. Ποιός είναι αυτός;

.....

.....

.....

.....

.....

■ **Γράφω την περίληψη ενός κειμένου**

Για να κάνω την περίληψη του παραπάνω κειμένου ακολουθώ ορισμένα βήματα

1^ο Βήμα Αναγνωρίζω το είδος του κειμένου (αν είναι διήγημα, απόσπασμα από μυθιστόρημα, άρθρο από εφημερίδα κ.α.)

2^ο Βήμα Σκέφτομαι ποιο είναι το θέμα του κειμένου

2^ο βήμα Συχνά με βοηθάει ο τίτλος του

3^ο βήμα Για τους πλαγιότιτλους σχηματίζω ολοκληρωμένες προτάσεις

3^ο Βήμα Γράφω έναν πλαγιότιτλο για κάθε παράγραφο του κειμένου

1^η.....

2^η.....

3^η.....

4^ο Βήμα Συνδέω τις παραπάνω πληροφορίες χρησιμοποιώντας συνδέσμους όπου είναι απαραίτητο.

Περίληψη

Στο απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Το νησί των θησαυρών» ο συγγραφέας μας παρουσιάζει ένα γερο-θαλασσόλυκο που εγκαταστάθηκε στο πανδοχείο «Ο ναύαρχος Μπενμπόου».....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ Ανάπτυξη παραγράφου με ειδικές λεπτομέρειες και παραδείγματα

Τότε ήρθε να κατοικήσει για πρώτη φορά κάτω από τη στέγη μας ο ηλιοκαμένος γερο-θαλασσόλυκος με το σημαδεμένο πρόσωπο. Τον θυμάμαι σαν να΄τανε χθες, έτσι που έφτασε με το βαρύ του βήμα στην πόρτα του πανδοχείου μας, ενώ πίσω του ακολουθούσε ένας άνθρωπος που έσερνε μέσα σ' ένα καρότσι ένα ναυτικό σεντούκι. Ήταν ψηλός με αθλητικό παράστημα, με πρόσωπο κοκκινωπό. Ο γιακάς του ήταν λιγδιασμένος και τα ρούχα του τριμμένα. Τα χέρια του πελώρια, γεμάτα ρόζους και σημάδια από γιατρεμένες πληγές. Στο αριστερό του μάγουλο φαινόταν μια χαρακιά από πάνω ως κάτω, ασπριδερή και χλομή, σημάδι από μαχαιριά. Τον θυμάμαι να στέκεται και να κοιτάζει το λιμάνι σιγοσφυρίζοντας ανάμεσα απ' τα δόντια του κι έπειτα να τραγουδάει φωναχτά κάποιο παλιό θαλασσινό τραγούδι.

Στην παραπάνω παράγραφο ο συγγραφέας αναπτύσσει τη θεματική περίοδο με ειδικές λεπτομέρειες που δίνουν πληροφορίες για τον γεροθαλασσόλυκο. Μια παράγραφος μπορεί να αναπτυχθεί είτε με ειδικές λεπτομέρειες είτε με παραδείγματα. Διάβασε προσεκτικά και τις παρακάτω παραγράφους οι οποίες αναπτύσσονται με τον ίδιο τρόπο.

α) Τον περισσότερο καιρό τον περνούσαμε στην κουζίνα. Μέχρι που παντρευτήκαμε ή φύγαμε από το σπίτι, ήταν το δωμάτιο που μοιραζόμασταν όλη η οικογένεια. Η κουζίνα, με εμφανή τα σημάδια από τις λασπωμένες μπότες μας και της ύπαρξής μας, ήταν ακατάστατη, ζεστή και χαμηλοτάβανη. Τα έπιπλα έμοιαζε να μην βρίσκονται ποτέ στην ίδια θέση, σαν να μετακινούνταν κάθε μέρα. Στο μαυρισμένο τζάκι έκαιγε μια μεγάλη φωτιά, ενώ τριγύρω του κρέμονταν πετσέτες για στέγνωμα. Πάνω στο γείσο του υπήρχαν ανάκατα πιάτα από εξαιρετική πορσελάνη αλλά και ξεχασμένες πατάτες. Τα παράθυρα ήταν παραγεμισμένα με γλάστρες, ενώ στους τοίχους κρέμονταν ρολόγια σταματημένα και καρτποστάλ. Ένα γύρω υπήρχαν έξι τραπέζια διαφορετικού μεγέθους και κάποιες πολυθρόνες ξεκοιλιασμένες. Κουτιά, βιβλία και χαρτιά σε κάθε καρέκλα. Ένας καναπές για τις γάτες, ένα μικρό αρμόνιο για τα παλτό μας, ένα πιάνο για τη σκόνη και τις φωτογραφίες μας. Ενώ παντού στο πάτωμα μπορούσες να δεις σωρούς κιτριτισμένων εφημερίδων που μάζευε η μαμά.

Τσάι με την Ρόουζη, Laurie Lee, διασκευή

β) Αυτή η όμορφη πλατεία είναι ο αρχαίος Ιππόδρομος. Εδώ βλέπετε το λάκκο με τα φίδια, τους είπε πηγαίνοντάς τους σε μια στρογγυλή περίφραξη από σιδερένια κάγκελα. Βλέπετε αυτή τη στριφτή κολόνα που βγαίνει μέσα από το λάκκο; Είναι το αφιέρωμα που κάνανε στους Δελφούς οι Έλληνες όταν νίκησαν του Πέρσες στις Πλαταιές. Τρία φίδια που κρατούσαν ένα χρυσό τρίποδα μ' ένα βάζο. Εδώ την έφερε ο Μέγας Κωνσταντίνος. Το βλέπετε και μόνοι σας πόσα χρόνια βρίσκεται σ' αυτό το σημείο, από το βάθος του λάκκου, γιατί όσο περνάει ο καιρός, τόσο ανεβαίνει η στάθμη του εδάφους. Τα χρυσαφικά τα κλέψανε από πολύ παλιά και η ίδια η κολόνα κατάντησε έτσι, γιατί και οι χριστιανοί και οι μουσουλμάνοι την είχαν για κατασκέυασμα του διαβόλου και προσπάθησαν πολλές φορές να την καταστρέψουν. Ο Ιππόδρομος στη βυζαντινή εποχή ήταν το κέντρο της ζωής της Πόλης και φυσικά ήταν διακοσμημένος με ό,τι πιο πολύτιμο υπήρχε σ' ολόκληρη την αυτοκρατορία, όπως αυτός ο οβελίσκος που τον φέρανε από την Αίγυπτο.

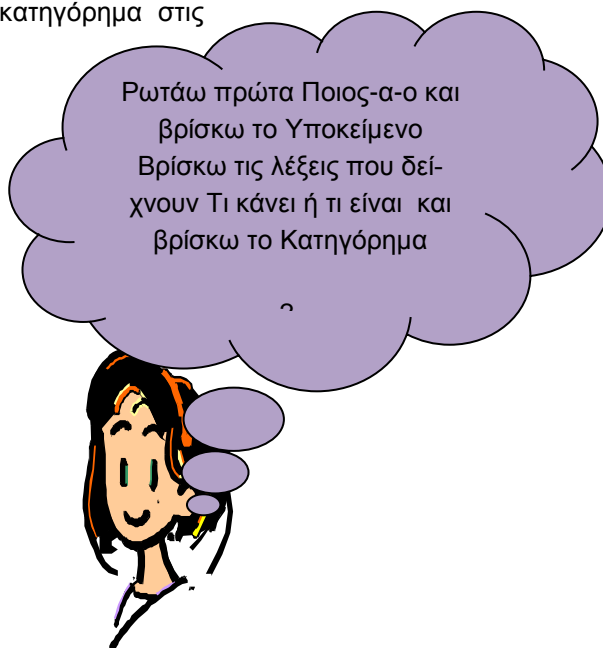
Το ασημένιο μενταγιόν, Κίρα Σίνου

- Να υπογραμμίσετε τη θεματική πρόταση κάθε παραγράφου και να βρείτε τις λεπτομέρειες με τις οποίες αναπτύσσεται. Θεωρείτε ότι οι ειδικές λεπτομέρειες που δίνονται, αναπτύσσουν ικανοποιητικά τη θεματική πρόταση;
- Αναπτύξτε με ειδικές λεπτομέρειες ή παραδείγματα τη θεματική πρόταση: «Η κατάσταση μέσα στο σπίτι έδειχνε ότι η μητέρα είχε φύγει βιαστικά».

■ Η μορφή του κατηγορήματος

1. Υπογράμμισε το υποκείμενο και το κατηγορημα στις παραπάνω προτάσεις

- Ο πατέρας έχει ένα πανδοχείο
- Ο καπετάνιος δίνει στον πατέρα μου τρία τέσσερα νομίσματα
- Ο γιακάς του είναι λιγδιασμένος.
- Ο γερο-θαλασσόλυκος έρχεται

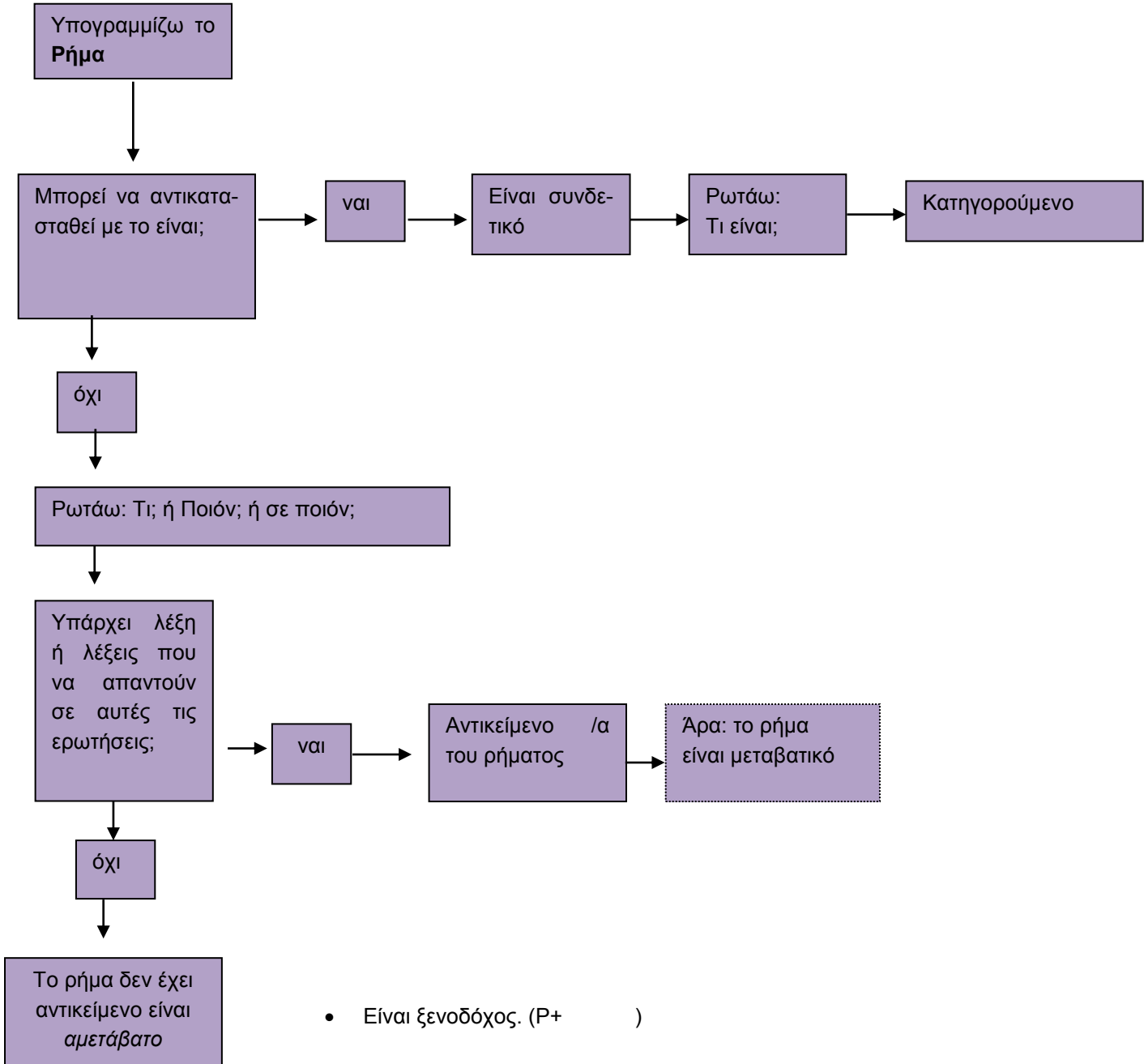
2. Να κατατάξεις τα υποκείμενα και τα κατηγορήματα που υπογράμμισες στον παρακάτω πίνακα. Πρόσεξε τη μορφή του κατηγορήματος :

Υποκείμενο	Κατηγορημα
Κάποιος-α-ο	Κάνει μια ενέργεια (Ρήμα)
Κάποιος-α-ο	Κάνει κάτι σε κάποιον (Ρήμα + Αντικείμενο 1 + Αντικείμενο 2)
Κάποιος-α-ο	Κάνει κάτι (Ρήμα + Αντικείμενο)
Κάποιος-α-ο	Είναι κάτι (Ρήμα + κατηγορούμενο)

3. Να γράψεις δικές σου προτάσεις ακολουθώντας τους παρακάτω κανόνες. Κατόπιν να αναγνωρίσεις τη μορφή του κατηγορήματος

- Ρήμα (δουλεύω)
.....(**P +**)
- Ρήμα (διδάσκω) + (κάτι) + (σε κάποιον)
.....(**P +**)
- Ρήμα (είμαι) + (κάτι)
.....(**P +**)
- Ρήμα (παίρνω) + (κάτι)
.....(**P +**)
- Ρήμα (φωνάζω) + (κάποιον)
.....(**P +**)

4. Να αναγνωρίσεις τη μορφή του κατηγορήματος στις παρακάτω προτάσεις ακολουθώντας την παρακάτω στρατηγική.

- Είναι ξενοδόχος. (P+)

Διαθέτει δύο ξενοδοχεία. (P+)

- Διδάσκει μουσική σε παιδιά. (P+)

Είναι μουσικοδιδάσκαλος. (P+)

- Το επάγγελμά μου είναι απαιτητικό (P+)
Είμαι δικηγόρος (P+)
- Καθημερινά πηγαίνω στη λαχαναγορά. (P+)
Είμαι έμπορος φρούτων και λαχανικών (P+)
- Πουλάω λουλούδια (P+)
Είμαι ανθοπώλης (P+)
- Φαίνεται πάντα απασχολημένος. (P+)
Δουλεύει σε μια διαφημιστική εταιρεία. (P+)

5. α) Να υπογραμμίσεις τα ρήματα σε κάθε πρόταση. Στη συνέχεια να βρεις τα αντικείμενα ή τα κατηγορούμενα όπου υπάρχουν ακολουθώντας την παραπάνω στρατηγική. Τέλος να αναγνωρίσεις σε ποια πτώση βρίσκονται

Ήταν ψηλός με αθλητικό παράστημα, με πρόσωπο κοκκινωπό. Ο γιακάς του ήταν λιγδιασμένος και τα ρούχα του τριμμένα. Τα χέρια του πελώρια, γεμάτα ρόζους και σημάδια από γιατρεμένες πληγές. Στο αριστερό του μάγουλο φαινόταν μια χαρακιά από πάνω ως κάτω, ασπριδερή και χλομή, σημάδι από μαχαίρι. Τον θυμάμαι να στέκεται και να κοιτάζει το λιμάνι σιγοςφυρίζοντας ανάμεσα απ' τα δόντια του κι έπειτα να τραγουδάει φωναχτά κάποιο παλιό θαλασσινό τραγούδι.

β) Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

Τι ήταν τα χέρια του;
.....(P+)

Τι τραγουδούσε;
.....(P+)

■ Τα είδη των προτάσεων ανάλογα με τη δομή τους

Τα λόγια του καπετάνιου ηχούσαν στα αυτιά μου μέχρι που μεγάλωσα:

«Γίνε ναυτικός. Η δουλειά δεν είναι ντροπή. Καμιά δουλειά δεν είναι ντροπή. Η τεμπελιά και η κλεψιά είναι ντροπή»

1. Πόσες προτάσεις περιλαμβάνουν τα λόγια του καπετάνιου;.....
2. Υπογράμμισε τους *κύριους όρους* (το υποκείμενο και το κατηγορημα) σε κάθε πρόταση. Σύγκρινε τις προτάσεις μεταξύ τους: α) ως προς το μήκος, β) ως προς τους όρους που περιλαμβάνουν.
3. Ίσως παρατήρησες διαφορές ανάμεσα στις προτάσεις (από κάποια λείπει ένας όρος. Κάποια έχει παραπάνω από τους κύριους όρους. Κάποια έχει δύο υποκείμενα). Οι παραπάνω προτάσεις πράγματι διαφέρουν στη δομή. Να τις κατατάξεις σε κατηγορίες όπως τα παραδείγματα:

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΔΟΜΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Απλή (Υ+ Κατηγορημα)	Η δουλειά είναι σκληρή
Επαυξημένη (Απλή + προσδιορισμοί)	Η δουλειά του ναυτικού είναι σκληρή
Σύνθετη (2Υ ή 2 Κατηγορούμενα)	Η δουλειά του ναυτικού είναι σκληρή και κοπιαστική
Ελλειπτική Λείπει κάποιος κύριος όρος	Είναι πραγματικά σκληρή

4. Να αναγνωρίσεις τη δομή των παρακάτω προτάσεων

- Ο καπετάνιος ήταν ψηλός. (.....)
- Ο γιακάς του ήταν λιγδιασμένος. (.....)
- Τα ρούχα του τριμμένα. (.....)
- Στο αριστερό του μάγουλο φαινόταν μια χαρακιά από πάνω ως κάτω, ασπριδερή και χλομή, σημάδι από μαχαιριά (.....)

Θα αναγνωρίζω πρώτα τους κύριους όρους ... αν κάποιος λείπει (**ελλειπτική**) αν είναι δύο ή περισσότεροι (**σύνθετη**) αν υπάρχουν περισσότεροι από τους κύριους όρους (**επταυξημένη**) αν υπάρχουν μόνο οι κύριοι όροι (**απλή**)

5. Δίνονται απλές προτάσεις για να τις κάνετε επταυξημένες

- Οι γιατροί θεραπεύουν
.....
- Ο ναύτης ταξιδεύει
.....
- Ο υδραυλικός επιδιορθώνει
- Οι νοσοκόμοι φροντίζουν
- Οι οικοδόμοι διασκεδάζουν
- Οι διαφημιστές επινοούν
- Οι τραγουδιστές ξενυχτούν
- Οι καθηγητές διδάσκουν.....
- Οι μουσικοί ψυχαγωγούν.....
- Οι επιπλοποιοί κατασκευάζουν έπιπλα.....

6. Μια γυναίκα που ασχολείται με τη ραπτική μιλάει για τη δουλειά της. Χρησιμοποιεί απλές και ελλειπτικές προτάσεις. Να τις κάνετε επταυξημένες για να εμπλουτίσετε το κείμενό της.

- Δε φοβάμαι τη δουλειά. Μου προσφέρει εμπειρίες. Είναι ευκαιρία για συναναστροφή. Ακονίζω το μυαλό. Δίνω λύσεις. Συνεργάζομαι. Χαίρομαι. Λυπάμαι. Γίνομαι καλύτερη. Δημιουργώ. Προσφέρω στο κοινωνικό σύνολο. Νιώθω σημαντική. Κερδίζω χρήματα. Η δουλειά μου αρέσει.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

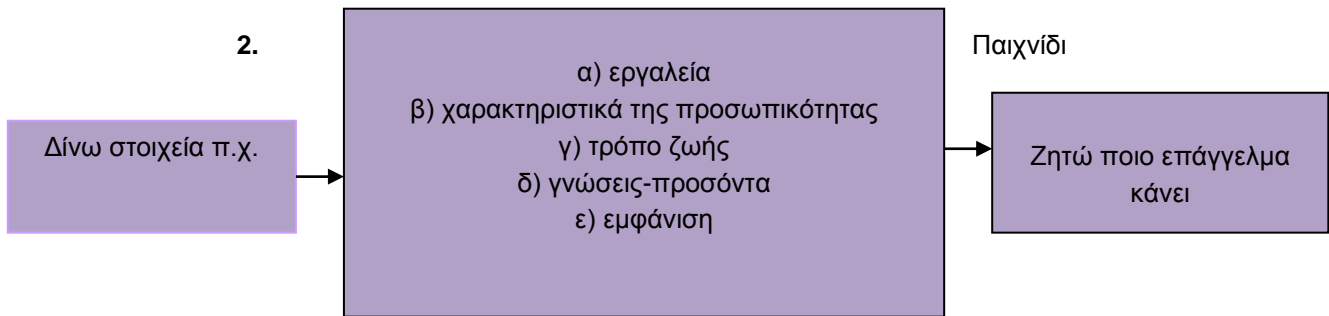
.....

■ Έννοιες και λέξεις σχετικά με τον άνθρωπο και το επάγγελμα

1. Να χωρίσεις τις έννοιες σε κατηγορίες

Μεγαλόσωμος, δυνατός, χειριστής ηλεκτρονικού υπολογιστή, δυναμικός, αποφασιστικός, περιπολικό, διαβάζει πολύ, διαθέτει πνεύμα συνεργασίας, ηγετικός, πυροσβεστικό όχημα, αργόσχολος, φοράει ειδική στολή, πτυχιούχος γεωπονικής, βρίσκεται συνεχώς μέσα σε ένα αυτοκίνητο, απόφοιτος λυκείου, αθλητικός, αυστηρός, εργατικός, με φόρμες εργασίας, εργασιομανής, κινητό τηλέφωνο, μπουζούκι, μικρόφωνο, δουλεύει τις νύχτες, διαθέτει ελεύθερο χρόνο, είναι πάντα απασχολημένος, γυμνάζεται, κουράζεται από την ορθοστασία, καλοντυμένος, είναι συνεχώς έτοιμος να τον ειδοποιήσουν, κάνει την ίδια κίνηση επί οκτώ ώρες, ταξιδεύει διαρκώς, γνώστης μιας ξένης γλώσσας, έχει μάθει να δίνει εντολές.

Εργαλεία-αντικείμενα	Εξωτερική εμφάνιση	Τρόπος ζωής	Γνώσεις-προσόντα	προσωπικότητα

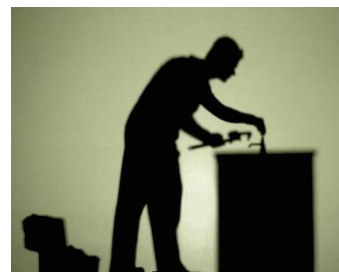
3. α) Μάθε τα επαγγέλματα των γονιών όλων των παιδιών της

γ) χώρισέ τα σε κατηγορίες χειρωνακτικά/ πνευματικά και να υπολόγισε το ποσοστό της κάθε κατηγορίας.

4. Μάντεψε τι δουλειά κάνουν. Σε ποια στοιχεία βασίστηκες για να βγάλεις αυτό το συμπέρασμα;

.....

.....

 γ)

5. Βρες ποια περιγραφή ταιριάζει σε κάθε εργαζόμενο

(β)

Η δουλειά του δεν έχει ωράριο. Είναι πάντα σε επιφυλακή γι' αυτό δεν μπορεί να απομακρυνθεί από τον τόπο όπου εργάζεται. Όλο και κάποιος θα ζητήσει τη βοήθειά του. Κρατάει στα χέρια του τη ζωή και το θάνατο και νιώθει μεγάλη ευθύνη. Ενημερώνεται συχνά για τις προόδους της επιστήμης και της τεχνολογίας για να μπορεί να αντεπεξέλθει σε όλες τις περιπτώσεις.....Η δουλειά του είναι η ζωή του.

Δουλεύει κάτω από όλες τις καιρικές συνθήκες. Δεν καταλαβαίνει κρύο ή ζέστη. Παίζει με τη ζωή και το θάνατο γι' αυτό κάθε κίνησή του είναι σχεδιασμένη και προσεκτική. Έχει να κάνει με βαριά και επικίνδυνα υλικά που καλείται να τα πιθαसेύσει να τα ημερέψει, να τα κάνει να ανταποκριθούν στις δικές του προσταγές. Η δουλειά του είναι σκληρή. Γίνεται κι αυτός σκληρός και ανθεκτικός. Όμως όταν τελειώνει το οκτάωρό του συνηθίζει να πίνει και από κανένα ποτηράκι και πιάνει το τραγούδι.

Εργάζεται σκληρά. Του αρέσει η δουλειά του παρόλο που είναι κουραστική γιατί δουλεύει σε εξωτερικούς χώρους και δεν είναι κλεισμένος σε ένα γραφείο, πράγμα που απεχθάνεται. Του αρέσει να παρακολουθεί τις αλλαγές της φύσης σε όλες τις εποχές του χρόνου και να συμβάλει κι αυτός με τη σειρά του στην καρποφορία της γης. Η δουλειά και το αποτέλεσμα της εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες.

6. Γράψε μια παράγραφο για το επάγγελμα του πατέρα ή της μητέρας σου και μίλησε για τον τρόπο που αυτό επηρεάζει τη ζωή της οικογένειάς σας.

Θεματική περίοδος

.....
.....

Σχόλια

.....
.....

Κατακλείδα

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Αφού διαβάσεις ορισμένες απόψεις ηθοποιών να καταγράψεις σε πίνακα τα θετικά και τα αρνητικά του επαγγέλματός τους προσθέτοντας και τη δική σας γνώμη .

«Όταν ταξιδεύω από πόλη σε πόλη, υποφέρω. Δεν αντέχω το απρόσωπο καμαρίνι. Είμαι πολύ δεμένη με χώρους και με πράγματα.»

"Πιστεύω ότι το να ασχοληθεί σήμερα κάποιος με αυτό το επάγγελμα είναι μια τρέλα. Σημαίνει ότι θα είναι εγκαταλειμμένος στη μοίρα του 'έξι μήνες το χρόνο'. Ένας ηθοποιός αν δεν δουλεύει, δεν υπάρχει. Ζει μέσα στην αγωνία της αναμονής.

«Οι καλύτερες στιγμές της ημέρας μου είναι μετά την παράσταση. Ο κόσμος νομίζει ότι θα είμαι κουρέλι, θα είμαι πτώμα... κι εγώ το αντίθετο. Μία τρομερή ευφορία.»

Το επάγγελμα του ηθοποιού	
θετικά	αρνητικά
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις

- (α) Το επάγγελμα του ηθοποιού δεν είναι σταθερό γιατί
.....
- (β) Η δουλειά του εργάτη είναι κουραστική γιατί
.....
- (δ) Το επάγγελμα του χειρουργού απαιτεί μεγάλη ακρίβεια γιατί
.....
- (ε) Το επάγγελμα του ξεναγού απαιτεί τη γνώση πολλών ξένων γλωσσών γιατί
.....
- (στ) Το επάγγελμα του ναυτικού είναι επικίνδυνο γιατί
.....
- (ζ) Το επάγγελμα του προγραμματιστή ηλεκτρονικού υπολογιστή απαιτεί διαρκή
επιμόρφωση και ενημέρωση γιατί
.....

9. Ποια προσόντα πρέπει να έχει κανείς για να γίνει πετυχημένος/η

Συγγραφέας
Δημοσιογράφος
Κομμωτής
Ποδοσφαιριστής
Γραμματέας
Κηπουρός

Μεθοδικότητα, οργανωτικό πνεύμα, καλή γνώση της ορθογραφίας, ξένες γλώσσες
Ευχέρεια στο λόγο, φαντασία, δημιουργικό πνεύμα, δυνατότητα συγκέντρωσης.
Ακρίβεια στις κινήσεις, καλό συντονισμό, ευστοχία, ικανότητα σχεδιασμού, ταχύτητα
Ευχέρεια στο λόγο, δυναμισμό, αποφασιστικότητα, τόλμη
Δημόσιες σχέσεις, αισθητική άποψη, επιδεξιότητα, ταχύτητα.
Μεθοδικότητα, αισθητική άποψη, αγάπη για τη φύση, ταχύτητα

10. Σε ποια επαγγέλματα μπορεί να έχουν επιτυχία άτομα που παρουσιάζουν:

1. προβλήματα όρασης.....
2. κινητική αναπηρία.....
3. προβλήματα ακοής.....
4. νοητική καθυστέρηση.....

11. Ποια επαγγέλματα θα ταίριαζαν και ποια όχι σε άτομα που παρουσιάζουν:

1. αδεξιότητα.....
2. κακοφωνία.....
3. ευθιξία και ερευσιτικότητα.....

- 4. αντιδραστικότητα και θρασύτητα.....
- 5. αφηρημάδα
- 6. αστοχία
- 7. διστακτικότητα

12. Ένα μοντέλο και ένας ποδοσφαιριστής μιλάνε για τις απαιτήσεις του επαγγέλματός τους και για τον τρόπο της ζωής τους . Γράψε από μια παράγραφο για να τη δημοσιεύσεις στην τοπική εφημερίδα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

■ Στρατηγικές οργάνωσης των πληροφοριών του κειμένου

ρόλεπτα στο βάθρο της απονομής;
Ο ολυμπιονίκης της ιστιοσανίδας
Νίκος Κακλαμανάκης απαντά
ανεπιφύλακτα, ναι.

Αξίζουν τέσσερα χρόνια πάλης με τα κύματα για τριάντα δευτε-

Μια συνέντευξη με τον ΝΙΚΟΛΑ ΚΑΚΛΑΜΑΝΑΚΗ

Αυτός ο άνθρωπος δε χρειάζεται συστάσεις. Τον έχουμε ταυτίσει με το γαλάζιο της θάλασσας και της Ελλάδας. Ο Νίκος Κακλαμανάκης έχει κυριολεκτικά οργώσει τον πλανήτη πάνω σε μια ιστιοσανίδα. Η ευκαιρία για μια σύντομη περιπλάνηση στις σκέψεις και τα συναισθήματά του, δόθηκε ένα απόγευμα Πέμπτης. Γαλήνιος και ταυτόχρονα παθιασμένος με την κάθε στιγμή, δέχεται να με ξεναγήσει στις μικρές και μεγάλες αλήθειες του.

Χ.Α: Πολλοί άνθρωποι θεωρούν εσένα πρότυπο στη ζωή τους. Εμπνέονται από εσένα. Πώς σε κάνει να νιώθεις αυτό;

Ν.Κ: Αν μου έκανες την ίδια ερώτηση πριν από τρία χρόνια, θα γελούσα. Τώρα, όμως, θα σου πω ειλικρινά, όχι ότι θεωρώ τον εαυτό μου άξιο να εμπνέω ανθρώπους, αλλά ότι το έχω πιστέψει από τη συμπεριφορά του κόσμου κοντά μου. Κι αυτό είναι η πιο γλυκιά ανταμοιβή, ότι ο άνθρωπος ήρθε κι έγινε ένα με εσένα, ότι σε κοίταξε στα μάτια και κατάλαβες ότι αντλεί εμπνευση από εσένα. Πόσες φορές πήρα γράμματα από παιδιά που έδιναν πανελληνίες και μου έλεγαν: «είχαμε εγκαταλείψει τις προσπάθειες κι εσύ μας έδωσες δύναμη να συνεχίσουμε». Και λες: «Αν μπορώ να δώσω δύναμη σε κάποιους ανθρώπους, που εγώ αισθάνομαι ότι με το ζόρι δίνω δύναμη στον εαυτό μου, πόση δύναμη έχω εγώ μέσα μου!»

Πιστεύω στην ανταλλαγή ενέργειας. Εγώ πήρα ενέργεια από τον κόσμο και την αγάπη του και έκανα κάτι μεγάλο. Αυτή η ενέργεια επιστράφηκε αργότερα.

Χ.Λ: Πώς διασκεδάζεις; Η δημοσιότητα έχει περιορίσει την ελευθερία κινήσεών σου;

Ν.Κ: Ναι, για να είμαι ειλικρινής αρκετά. Μ' αρέσει να είμαι στο σπίτι με ανθρώπους που αγαπώ, είμαι πολύ σπιτόγατος. Θα δω κάποια καλή ταινία στο σινεμά, θα διαβάσω ένα καλό βιβλίο. Κάποιες φορές βγαίνω, δεν πίνω σχεδόν ποτέ, έρχομαι στο κέφι χωρίς να πιώ. Ξεδίνω, επίσης, με διάφορα χόμπυ, ένα από τα οποία είναι και η γρήγορη αγωνιστική οδήγηση, αλλά και με τα ταξίδια.

Χ.Λ: Δηλαδή, πιστεύεις ότι δεν πρέπει να αναλώνεις όλη την προσπάθειά σου στο σώμα. Το πνεύμα είναι εξίσου σημαντικό.

Ν.Κ: Πιστεύω πως έχω εξαντλήσει πολλά από τα περιθώρια του σώματός μου. Αυτά που έχω ανεξάντλητα είναι τα περιθώρια του πνεύματός μου και αισθάνομαι ότι μπορώ να διευρύνω πολύ περισσότερο το πνεύμα μου παρά το σώμα μου, πλέον.

Χ.Λ: Αν έρθει ένα παιδί, που σκέφτεται να ασχοληθεί με τον πρωταθλητισμό, αλλά δεν είναι σίγουρο για μια τέτοια απόφαση και ζητήσει τη συμβουλή σου. Τι θα του πεις;

Ν.Κ: Θα το κοιτάξω πολύ καλά μέσα στα μάτια και θα προσπαθήσω να δω τι νιώθει. Αλλά, επειδή ένα παιδί έχει δει τον πρωταθλητισμό μέσα από τις νίκες και τη δόξα, θα προσπαθήσω να του δώσω να καταλάβει τι είναι ο πρωταθλητισμός. Σχετικά με τις πιθανότητες επιτυχίας ενός αθλητή, υπάρχει μια εξίσωση, που πέρα από το συναίσθημα είναι, ίσως, η πιο λογική απάντηση. Η πιθανότητα, λοιπόν, να πετύχει ο αθλητής ισούται με το γινόμενο της δουλειάς του επί το ταλέντο του επί τις ευκαιρίες που θα του παρουσιαστούν. Αυτά τα τρία στοιχεία συνδυαστικά είναι που παρέχουν το αποτέλεσμα.

Από τη συνέντευξη που παραχώρησε στη Χρυσάνθη Λαμπροπούλου

(διασκευή)

1. Αφού εντοπίσεις τα σημαντικότερα στοιχεία στις απαντήσεις του Ν. Κ. να μεταφέρεις περιληπτικά σ' ένα φίλο σου το περιεχόμενο της συνέντευξης.

2. Να χρησιμοποιήσεις σύμβολα των μαθηματικών για να περιγράψεις την εξίσωση: « Η πιθανότητα, λοιπόν, να πετύχει ο αθλητής ισούται με το γινόμενο της δουλειάς του επί το ταλέντο του επί τις ευκαιρίες που θα του παρουσιαστούν».

Κάθε παράγραφος αναφέρεται και σε ένα διαφορετικό παράγοντα που παίζει ρόλο στην επιτυχία.....

Ένας πλαγιότιπλος σε κάθε παράγραφο θα με βοηθήσει

.....
.....
.....

.....
.....
.....

3. Ο Κακλαμανάκης υποστηρίζει ότι ο πρωταθλητισμός δεν είναι μόνο νίκες και δόξα. Διάβασε αποσπάσματα από μια άλλη συνέντευξή του και ανακάλυψε τι κρύβεται πίσω από τις νίκες στο συγκεκριμένο άθλημα.

.....
.....
.....

«Όλα παίζουν ρόλο»

«Το πώς θα βιδώσεις την καρίνα, μέχρι το πώς θα συνδέσεις μεταξύ τους τα τμήματα του άλμπουρου.»... «Κάναμε ατέλειωτες δοκιμές, ακόμα και υδροδυναμικές μελέτες στο πανεπιστήμιο, για να καταλήξουμε στη σωστή σανίδα, κάτι που έγινε για πρώτη φορά στην ιστορία του αθλήματος».

.....
.....
.....

«Το να ξέρεις τι θέλεις να κάνεις είναι το ένα σκέλος, και αυτό αφορά τη στρατηγική του αγώνα. Όμως, η τακτική σου είναι οι αποφάσεις της τελευταίας στιγμής, τις οποίες πρέπει να παίρνεις γρήγορα και να φτιάχνεις το μοντέλο αγώνα που σου ταιριάζει», Η σωστή πρόβλεψη του καιρού και η κατάλληλη στρατηγική είναι στοιχεία που οι περισσότεροι άνθρωποι καταλαβαίνουν ότι κρύβονται πίσω από κάθε ιστιοπλοϊκό άθλημα.

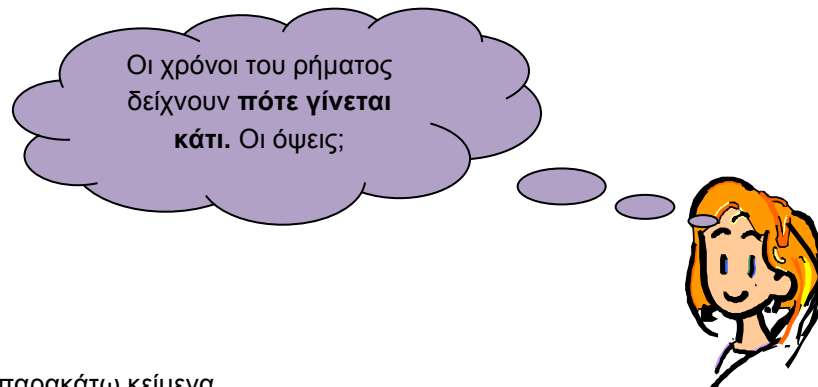
Εκείνο που δεν είναι γνωστό είναι η σωματική καταπόνηση που προκαλεί η ιστιοσανίδα και η άρτια φυσική κατάσταση που προϋποθέτει. «Για να αντεπεξέλθει το σύστημα

(καρδιά, πνευμόνια, περιφερειακό) χρειάζονται πολλά χρόνια προπόνησης.

Η ψυχολογία παίζει επίσης πολύ σημαντικό ρόλο σε μια ιστιοδρομία. «Πριν από την εκκίνηση, έχεις ήδη ανεβάσει σφυγμούς από την αδρεναλίνη και την πίεση. Πρέπει να έχεις ισορροπία, να τα έχεις πει με τον εαυτό σου. Οι Ολυμπιακοί είναι μία φορά στα τέσσερα χρόνια. Το στοίχημα με τον εαυτό σου, η αγάπη του κόσμου, όλα αυτά σε βαραίνουν και γίνονται φοβίες. Πρέπει να σβήσεις το κενό, το πέσιμο και, κυρίως, να σεβαστείς τον απόλυτο νόμο: δεν περιμένω να δω τι κάνει ο άλλος, αν είναι χειρότερος, αλλά εγώ να είμαι καλύτερος. Και έτσι, πιέζεις τα όριά σου. Και τα όριά σου είναι δεδομένο ότι θα τα ξεπεράσεις...».

Από το περιοδικό 4τροχοί. Ιανουάριος 2005 (διασκευή)

■ Γνωρίζω τους χρόνους και τις όψεις των ρημάτων

1. Διάβασε τα τρία παρακάτω κείμενα.

(και τα τρία κείμενα έχουν ως θέμα τους το Νικό Κακλαμανάκη, αναφέρονται όμως σε διαφορετικές εποχές)

Κείμενο 1^ο

Όταν είχα δει για πρώτη φορά το Νικόλα ήταν ένα μικρό κοκαλιάρικο και μαυριδερό παιδί που εκ πρώτης όψεως δε «γέμιζε το μάτι». Τα μάτια του όμως λες και ήταν αναμμένα κάρβουνα! Από κει κατάλαβα ότι το παιδί εκείνο είχε θέληση.

Κείμενο 2^ο

Αυτός ο άνθρωπος δε χρειάζεται συστάσεις. Είναι ταυτισμένος με το γαλάζιο της θάλασσας και της Ελλάδας. Ο Νίκος Κακλαμανάκης έχει κυριολεκτικά οργώσει τον πλανήτη πάνω σε μια ιστιοσανίδα.

Κείμενο 3º

Ο Νίκος δε θα πάψει ποτέ να αποτελεί πρότυπο αποφασιστικότητας και αποτελεσματικότητας αλλά κυρίως πρότυπο ήθους. Θα εξακολουθήσει να εμπνέει τους νεότερους.

και σύγκρινέ τα. Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές παρατηρείς;

ομοιότητες	διαφορές
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Οι χρόνοι της νέας ελληνικής γλώσσας και οι αντίστοιχες χρονικές στιγμές που εκφράζουν αυτοί είναι:

Παρατατικός Αόριστος Υπερσυντέλικος ↓	Ενεστώτας Παρακείμενος ↓	Μέλλοντας εξακολουθητικός Μέλλοντας στιγμιαίος Μέλλοντας συντελεσμένος ↓
ΠΑΡΕΛΘΟΝ π.χ. Χθες έδωσα συνέντευξη σε κάποιο δημοσιογράφο	ΠΑΡΟΝ π.χ. Προπονούμαι καθημερινά	ΜΕΛΛΟΝ π.χ. Θα αγωνιστώ στους Ολυμπιακούς αγώνες του Πεκίνου.

2. Οι παρακάτω φράσεις από τη συνέντευξη του Κακλαμανάκη αναφέρονται σε διαφορετικές χρονικές στιγμές (παρόν, παρελθόν, μέλλον). Να αναγνωρίσετε σε ποια χρονική στιγμή αναφέρεται η κάθε φράση.

- Εγώ πήρα ενέργεια από τον κόσμο και την αγάπη του και έκανα κάτι μεγάλο.
- Κάποιες φορές βγαίνω αλλά δεν πίνω σχεδόν ποτέ! Έρχομαι στο κέφι χωρίς να πιώ.
- Πόσες φορές πήρα γράμματα από παιδιά που έδιναν πανελλήνιες και μου έλεγαν: «είχαμε εγκαταλείψει τις προσπάθειες κι εσύ μας έδωσες δύναμη».
- Θα κοιτάξω το παιδί πολύ καλά μέσα στα μάτια και θα δω τα συναισθήματά του. Θα του δώσω να καταλάβει τι είναι ο πρωταθλητισμός.
- Ξεδίνω με διάφορα χόμπι, ένα από τα οποία είναι και η γρήγορη αγωνιστική οδήγηση.

Ενεστώτας	Παρελθόν
Παρατατικός	Μέλλον
Μέλλοντας στιγμιαίος	Παρόν
Μέλλοντας εξακολουθητικός	Μέλλον
Αόριστος	Μέλλον
Παρακείμενος	Παρελθόν
Υπερσυντέλικος	Παρόν
Μέλλοντας συντελεσμένος	Παρελθόν

3. Να υπογραμμίσεις τα ρήματα που χρησιμοποίησε ο Κακλαμανάκης στις παρακάτω προτάσεις και να αναγνωρίσεις τις χρονικές τους στιγμές
«Όλα παίζουν ρόλο. Το πώς θα βιδώσεις την καρίνα, μέχρι το πώς θα

συνδέσεις μεταξύ τους τα τμήματα του άλμπουρου.»...

«Κάναμε ατέλειωτες δοκιμές, ακόμα και υδροδυναμικές μελέτες στο πανεπιστήμιο, και καταλήξαμε στη σωστή σανίδα. Αυτό έγινε για πρώτη φορά στην ιστορία του αθλήματος».

«Η ψυχολογία παίζει επίσης πολύ σημαντικό ρόλο σε μια ιστιοδρομία».

«Και τα όριά σου θα τα ξεπεράσεις...».

4. α) Να χωριστείτε σε τρεις ομάδες και να γράψετε από ένα κείμενο με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το κείμενο της πρώτης ομάδας θα αναφέρεται στο παρελθόν, της δεύτερης στο παρόν και της τρίτης στο μέλλον.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

β) Να γράψετε τρία κείμενα για έναν αθλητή που θαυμάζετε. Το πρώτο να αναφέρεται στο παρελθόν, το δεύτερο στο παρόν και το τρίτο στο μέλλον του αθλητή.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

γ) Να γράψετε τρία κείμενα στα οποία να παρουσιάζετε τον εαυτό σας στο παρελθόν και στο παρόν και στο μέλλον.

.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Οι **όψεις** του ρήματος δείχνουν **πόσο διαρκεί** αυτό που γίνεται και είναι τρεις:
α) εξακολουθητική,
β) στιγμιαία,
γ) συντελεσμένη

Όψη	Χρόνος	
Εξακολουθητική (για κάτι που γίνεται συνεχώς στο παρόν, παρελθόν και μέλλον)	Ενεστώτας Παρατατικός Μέλλοντας Εξακολουθητικός	π.χ. νικώ π.χ. νικούσα π.χ. θα νικώ
Στιγμιαία (για κάτι που γίνεται για μια στιγμή στο παρελθόν και στο μέλλον)	Αόριστος Μέλλοντας Στιγμιαίος	π.χ. νίκησα π.χ. θα νικήσω
Συντελεσμένη (για κάτι που ολοκληρώνεται στο παρόν, στο παρελθόν και στο μέλλον)	Παρακείμενος Υπερσυντέλικος Μέλλοντας Συντελεσμένος	π.χ. έχω νικήσει π.χ. είχα νικήσει π.χ. θα έχω νικήσει

6. Να βρείτε την όψη των υπογραμμισμένων ρημάτων:
(τα κείμενα είναι τίτλοι εφημερίδων και περιοδικών)

Είμαστε πια πρωταθλητές!

Τα έχασε η Ευρώπη με την επιτυχία του ποδοσφαίρου!

Δεν έχει ξαναγίνει τέτοια υποδοχή σε ομάδα!

Ζήσαμε, ζούμε και θα ξαναζήσουμε τέτοιες συγκινητικές στιγμές εδώ στο Ολυμπιακό στάδιο!

7. Να μελετήσετε την αλλαγή της όψης των ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις:

1. Νίκησε στους αγώνες! (στιγμιαία)
- 1^α. Νικούσε στους αγώνες! (εξακολουθητική)

Να αλλάξετε τώρα την όψη των ρημάτων του παρακάτω κειμένου από εξακολουθητική σε στιγμιαία:

...« Τα ομαδικά αθλήματα (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ κλπ), όπου κανένας δεν μπορεί να λειτουργήσει μόνος του, μας βοηθούν να καταλάβουμε την αξία της συνεργασίας με άλλους, προκειμένου να πετύχουμε τους στόχους μας. Τα ατομικά αθλήματα (στίβος, κολύμπι, άρση βαρών κλπ.) μας δίνουν να καταλάβουμε την αξία της προσπάθειας να ξεπερνάμε τον ίδιο μας τον εαυτό μέρα με τη μέρα, μήνα με το μήνα, χρόνο με το χρόνο. Και στις δύο περιπτώσεις, όμως, ένας είναι ο στόχος και ένα είναι το κέρδος: να γινόμαστε καλύτεροι από ό,τι είμαστε.

Με τον αθλητισμό και ψυχαγωγούμαστε και βελτιωνόμαστε. Όχι μόνο σαν αθλητές αλλά κυρίως σαν άνθρωποι και σαν πολίτες.

Και φυσικά ο αθλητισμός δε σημαίνει να καθόμαστε μπροστά στην τηλεόραση για να δούμε ματς της αγαπημένης μας ομάδας ή κάποιους αγώνες που συμμετέχουν οι αγαπημένοι μας αθλητές. Αυτό μπορούν να το κάνουν όλοι, ακόμη και αν δεν τους αρέσει ο αθλητισμός, απλά για να ψυχαγωγηθούν. Τέτοια όμως ψυχαγωγία είναι περιορισμένη. Και είναι περιορισμένη, διότι δεν αντιμετωπίζει το σπουδαιότερο κομμάτι του συνδυασμού του αθλητισμού και της ψυχαγωγίας. Και αυτό το κομμάτι είναι η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ.....»

8. ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

■ Κατανόηση χρονικών και αιτιολογικών σχέσεων

Στις 18 Οκτωβρίου του 1827, κατά το απόγευμα, ένα μικρό καράβι άνοιγε τα πανιά του στον άνεμο προσπαθώντας να φτάσει, πριν νυχτώσει, στο λιμάνι του Οίτυλου, στη Μάνη. Οι Μανιάτες ήταν τότε φοβεροί πειρατές και το λιμάνι του Οίτυλου, στην άκρη της Πελοποννήσου, ήταν περίφημο για τη δουλειά τους. Εδώ και λίγες εβδομάδες όμως οι σφαγές και τα κουρσέματα είχαν σταματήσει, γιατί κανένα καΐκι δεν είχε ξεπέσει στ' ακρογιάλια της Μάνης. Φαντάζεστε, λοιπόν, τι χαρά ξέσπασε όταν οι Οιτυλιώτες είδαν το μικρό καράβι να κατευθύνεται προς τα λημέρια τους! Συχνά τα μικρά αυτά καΐκια είναι φορτωμένα με πολύτιμα κρασιά, αρωματικά λάδια ή ακριβά μεταξωτά. Και τότε αξίζει τον κόπο να τους ριχτεί κανείς γιατί φέρνουν μεγάλα κέρδη με ελάχιστο κόπο.

Ο ήλιος είχε αρχίσει να χάνεται πίσω από τον ορίζοντα, μα επειδή το φως του δειλινού θα κρατούσε ακόμα μια ώρα θα μπορούσαν να αναγνωρίσουν το καράβι πριν πέσει η νύχτα.

-Φτου! Τρεχαντήρι! Ξέφυγε σε λίγο από τα κλειστά χείλη του γερο-Κωσταντή.

-Τρεχαντήρι φώναζαν και οι σύντροφοί του ξεσπώντας σε βλαστήμιες.

Ο Κωσταντής με τους συντρόφους του είχαν κάθε λόγο ν' ανησυχούν γιατί ακόμα και με τα πιο γρήγορα καΐκια τους δε θα μπορούσαν να του επιτεθούν έτσι γρήγορα που έτρεχε με τα τεράστια πανιά του. Η νύχτα έπεφτε πια. Οι πειρατές είχαν κάθε συμφέρον το καράβι αυτό, που κοίταζαν με αχόρταγα μάτια, να πέσει σε καμιά ξέρα από τις πολλές που υπήρχαν εκεί. Αφού το πλοίο θα ναυαγούσε θα ακολουθούσε το κούρσεμα. Μα του κάκου. Δεν υπήρχε πια ελπίδα να ναυαγήσει. Ο καπετάνιος δεν έμοιαζε διόλου με τους απλοϊκούς ναυτικούς που, καθώς το πλοίο προχωρεί, εκείνοι παίζουν με το κομπολόι τους. Τούτος εδώ με βαθιά και ήσυχη φωνή έδινε διαταγές στον τιμονιέρη. Σε λίγα λεπτά το τρεχαντήρι θ' άραζε στο λιμάνι. Για να το κουρσέψουν έπρεπε να του ριχτούν καθώς θα άραζε.

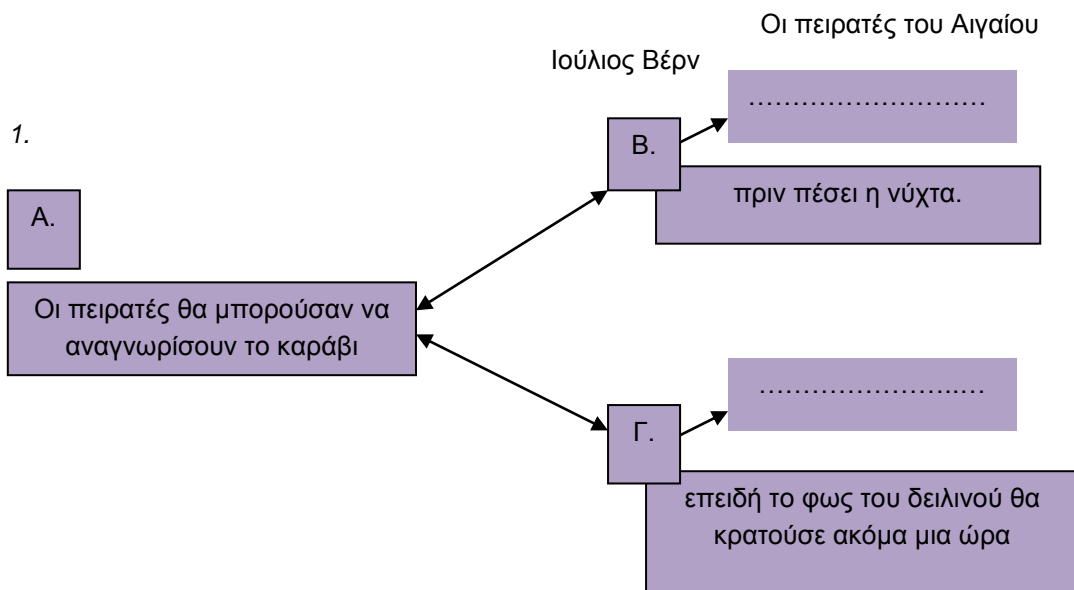
-Στις βάρκες! πρόσταξε ο γερο-Κωσταντής.

Όλοι με τυφλή υποταγή έσπευσαν να εκτελέσουν τη διαταγή του αρχηγού τους. Οι βάρκες τώρα δεν ήταν παρά λίγες οργιές μακριά από το καράβι. Ο καπετάνιος όμως ατάραχος αφού αραξοβόλησε, πηγαινοέρχονταν ήρεμος στο κατάστρωμα και οι ναύτες του, χωρίς να δίνουν καμία προσοχή στις βάρκες που πλησίαζαν, μάζευαν και τακτοποιούσαν ήσυχα τα πανιά.

Η πρώτη βάρκα πλεύρισε. Οι άλλες κόλλησαν στο καράβι αμέσως μετά και επειδή τα πλευρά του καραβιού ήταν χαμηλά, οι πειρατές όρμησαν απάνω στο κατάστρωμα με άγριες φωνές. Ένας από αυτούς αφού έπιασε ένα αναμμένο δαδί φώτισε το πρόσωπο του καπετάνιου. Εκείνος με μια κίνηση του χεριού του έριξε πίσω την κουκούλα του και το πρόσωπό του φωτίστηκε.

-Ε, τι' ναι αυτά; Οι Οιτυλιώτες δεν αναγνωρίζουν πια το συμπατριώτη τους, τον Νικόλα Στάρκο;

Ο καπετάνιος σταύρωσε τα χέρια ήσυχος. Σ' ένα λεπτό οι βάρκες, βιαστικά, βιαστικά, ξαναγύρισαν στο λιμάνι.

Στη 2^η παράγραφο του αποσπάσματος ο συγγραφέας μας δίνει την πληροφορία **A**. Δεν περιορίζεται όμως μόνο σ' αυτή αλλά μας δίνει επίσης τις **B**. και **Γ**. που δηλώνουν την αιτία και το χρόνο της **A**.

- α) Να αναγνωρίσεις ποια πληροφορία δηλώνει την αιτία και ποια τη χρονική στιγμή της **A**.
- β) Να υπογραμμίσεις τις λέξεις με τις οποίες εισάγονται οι πληροφορίες **B** και **Γ**.
- γ) Να αναγνωρίσεις τι μέρος του λόγου είναι οι λέξεις αυτές.

2. α) Να αναγνωρίσεις αν οι υπογραμμισμένες προτάσεις δηλώνουν το χρόνο ή την αιτία β) να κυκλώσεις τις λέξεις με τις οποίες οι προτάσεις αυτές εισάγονται γ) να αναγνωρίσεις τι μέρος του λόγου είναι.

- Ο Κωσταντής με τους συντρόφους του είχαν κάθε λόγο ν' ανησυχούν γιατί ακόμα και με τα πιο γρήγορα καΐκια τους δε θα μπορούσαν να του επιτεθούν (.....)
- Αφού το πλοίο θα ναυαγούσε θα ακολουθούσε το κούρσεμα. (.....)
- Για να το κουρσέψουν έπρεπε να του ριχτούν καθώς θα άραζε (.....)

- Επειδή τα πλευρά του караβιού ήταν χαμηλά, οι πειρατές όρμησαν απάνω στο κατάστρωμα με άγριες φωνές
- Αφού έπιασε ένα αναμμένο δαδί φώτισε το πρόσωπο του καπετάνιου

3. α) Να συνδέσεις τις προτάσεις της στήλης Α' με τις προτάσεις της στήλης Β' σύμφωνα με τις πληροφορίες που δίνονται στην πρώτη παράγραφο του κειμένου.

β) Να αναγνωρίσεις αν οι προτάσεις αυτές δηλώνουν το χρόνο ή την αιτία και να υπογραμμίσεις τις λέξεις με τις οποίες εισάγονται οι προτάσεις της Β' στήλης.

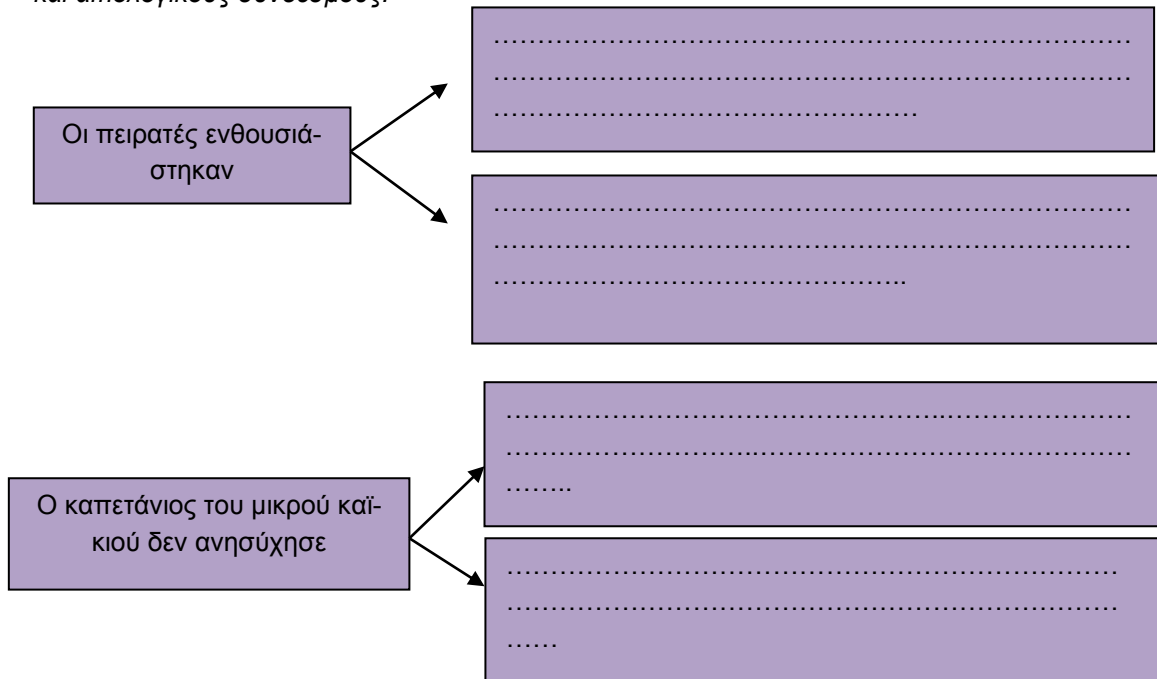
Στήλη Α'	Στήλη Β'
1) Οι σφαγές και τα κουρσέματα είχαν σταματήσει	α).νυκτώσει
2)Αξίζει τον κόπο να τους ριχθεί κανείς	β).....φέρνουν μεγάλα κέρδη με ελάχιστο κόπο
3)Φαντάζεστε λοιπόν τι χαρά ξέσπασε	γ).....κανένα καΐκι δεν είχε ξεπέσει στ' Ακρογιάλια της Μάνης
4)Ένα μικρό καράβι άνοιγε τα πανιά του στον άνεμο, προσπαθώντας να φτάσει στο λιμάνι	δ)....οι Οιτυλιώτες είδαν το μικρό καράβι

- 1) Η πρόταση δηλώνει.....
- 2) Η πρόταση δηλώνει.....
- 3) Η πρόταση δηλώνει.....
- 4) Η πρόταση δηλώνει.....

4. Με βάση τις παρατηρήσεις που έκανες κατάταξε σε δύο κατηγορίες τις λέξεις που ακολουθούν: γιατί, καθώς, πριν, μόλις, αφού, όταν, ενώ, επειδή.

Χρονικοί σύνδεσμοι	Αιτιολογικοί σύνδεσμοι

5. Να δηλώσετε το χρόνο και την αιτία των πληροφοριών χρησιμοποιώντας χρονικούς και αιτιολογικούς συνδέσμους.

Το τελευταίο ταξίδι της βάρκας

Η βάρκα μας παραήταν φορτωμένη. Έξι άντρες-τόσο μεγαλοκαμωμένοι μάλιστα- ήταν κιόλας βάρος υπερβολικό για ένα τέτοιο πλεούμενο. Βάλε λοιπόν και το παστό, το χοιρινό, τα μπισκότα, το μπαρούτι, ... Γι' αυτό μπάσαμε νερά και πριν προφτάσουμε να πάμε εκατό γυάρδες, τα παντελόνια μου και το κάτω μέρος του σακακιού μου είχαν γίνει μούσκεμα.

Ο καπετάνιος τακτοποίησε τα πράγματα κάπως καλύτερα κι αυτό διόρθωσε λίγο την κατάσταση. Ωστόσο μόλις που τολμούσαμε ν' ανασάνουμε από το φόβο μιας καταστροφής. Είχε αρχίσει και να κατεβαίνει η στάθμη του νερού. Σχηματιζόταν ένα ρεύμα αρκετά δυνατό, που ερχόταν από τα δυτικά του λιμανιού και πήγαινε προς το μπάσιμο από όπου είχαμε περάσει το ίδιο πρωί. Κι οι ελαφρότεροι ακόμα κυματισμοί της θάλασσας ήταν κίνδυνος για μας, που δεν είχαμε και τόσο καλή ισορροπία.

Το χειρότερο όμως ήταν πως το ρεύμα μας έβγαζε απ' το δρόμο μας και μας πήγαινε πίσω από το υψωματάκι της ακτής, ολόγισια προς τις βάρκες. Βρισκόμουν σε μεγάλη αμηχανία γιατί κρατούσα το τιμόνι.

-Μου είναι αδύνατο να κατευθυνθώ προς το φρούριο, είπα τέλος στον καπετάνιο που τραβούσε κουπί. Το ρεύμα με τραβάει έξω από το δρόμο μας.

-Κρατάτε το τιμόνι παρακαλώ. Κρατάτε το τιμόνι ίσαμε που να νικήσουμε το ρεύμα.

Έβαλα τα δυνατά μου όμως το ρεύμα εξακολουθούσε να μας βγάζει από το σωστό δρόμο.

-Έτσι δε θα φτάσουμε ποτέ στη στεριά, ξαναείπα.

-Άλλο δεν μπορούμε να κάνουμε, αποκρίθηκε ο καπετάνιος. Είναι απαραίτητο να κρατήσουμε κεφάλι στο ρεύμα. Γιατί αν μας παρασύρει θεός ξέρει που θα μας βγάλει, άσε που ίσως πέφταμε πάνω στις βάρκες τους. Έτσι τουλάχιστον θα περιμένουμε να χάσει το ρεύμα τη δύναμή του και να πλευρώσουμε την ακτή.

-Έχει κιόλας λιγότερη δύναμη, κύριε, μου είπε ο ναύτης που καθόταν μπροστά. Μπορείτε μου φαίνεται να ξελασκάρετε λίγο.

-Σ' ευχαριστώ, παλικάρι μου, του αποκρίθηκα ήρεμα και σαν να μην είχε συμβεί τίποτα.

Το νησί των θησαυρών
ΛΟΥΙΣ ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ

1. Βασισζόμενοι στο απόσπασμα να γράψετε τις αιτίες των ακόλουθων συμβάντων:

- Μπάσαμε νερά πριν προφτάσουμε να πάμε εκατό γυάρδες
.....
- Τα παντελόνια μου και το κάτω μέρος του σακακιού μου είχανε γίνει μούσκεμα.....
- Κι οι ελαφρότεροι ακόμα κυματισμοί της θάλασσας ήταν κίνδυνος για μας.....
- Βρισκόμουν σε μεγάλη αμηχανία.....
- «Μου είναι αδύνατο να κατευθυνθώ προς το φρούριο» είπα τέλος στον καπετάνιο που τραβούσε κουπί.....
- Είναι απαραίτητο να κρατήσουμε κεφάλι στο ρεύμα.....

2. Να κατάταξε τα παρακάτω γεγονότα σε δύο κατηγορίες αιτία-αποτέλεσμα. Ύστερα σύνδεσε τις προτάσεις με αιτιολογικούς συνδέσμους (γιατί, επειδή)

- Μπάσαμε νερά / η βάρκα μας παραήταν φορτωμένη
.....
- Μπάσαμε νερά / τα παντελόνια μου και το κάτω μέρος του σακακιού μου είχανε γίνει μούσκεμα.
.....
- Ο καπετάνιος τακτοποίησε τα πράγματα κάπως καλύτερα/ διορθώθηκε λίγο η κατάσταση
.....

- Δεν τολμούσαμε ν' ανασάνουμε / φοβόμασταν μια καταστροφή.
.....
- Κι οι ελαφρότεροι ακόμα κυματισμοί της θάλασσας ήταν κίνδυνος για μας / δεν είχαμε και τόσο καλή ισορροπία.
.....
- Μου είναι αδύνατο να κατευθυνθώ προς το φρούριο /το ρεύμα με τραβάει έξω από το δρόμο μας
.....

3. Γράψε σε μια παράγραφο την περίληψη του κειμένου. Να δώσεις έμφαση στις σχέσεις των γεγονότων χρησιμοποιώντας τους συνδέσμους γιατί ή επειδή.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

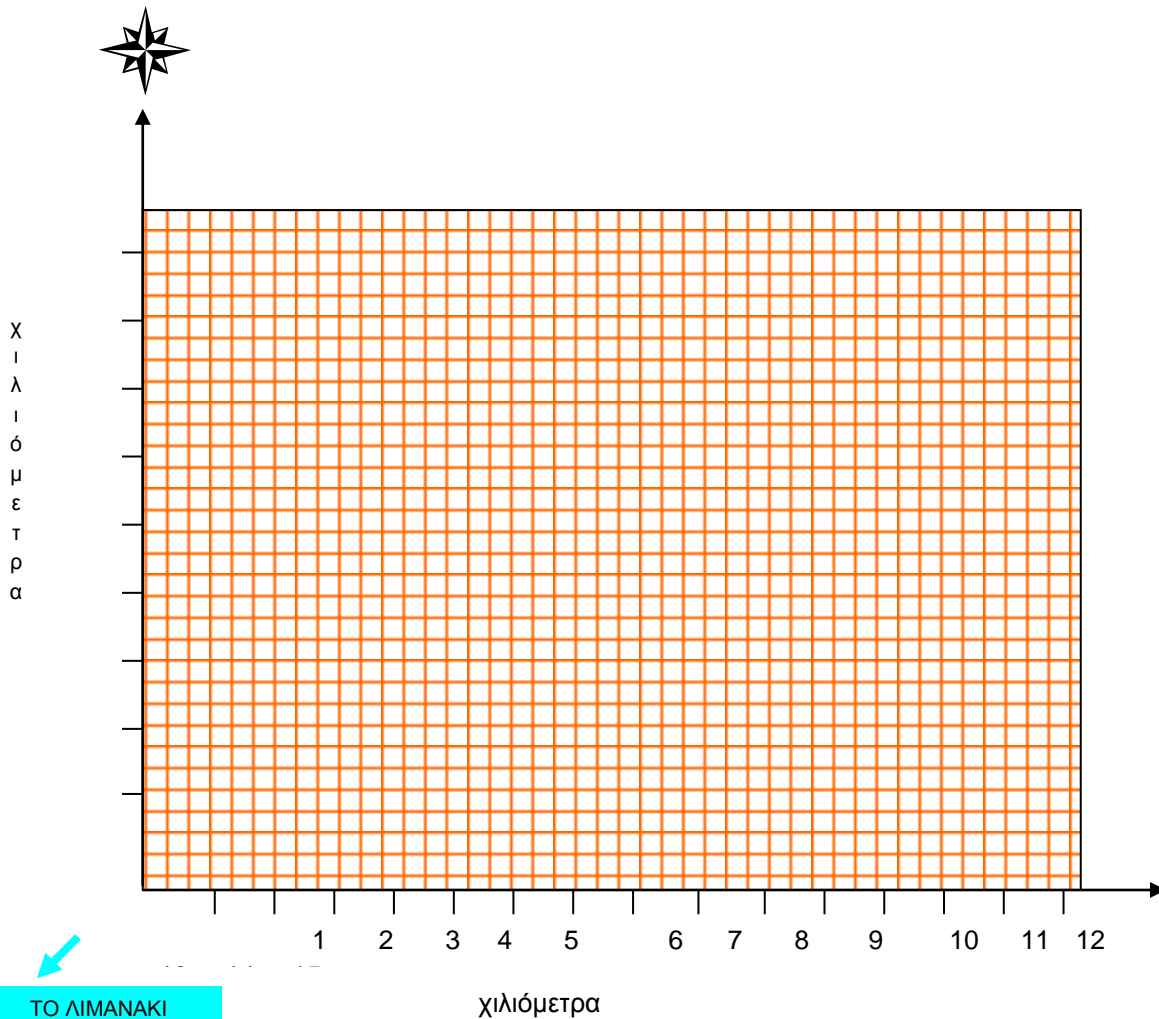
.....

.....

■ Αναπαριστάνω τις σχέσεις στο χώρο

Αξιοποιώντας τα στοιχεία του κειμένου καθώς και αυτά που συγκεντρώσαμε από το λιμεναρχείο της περιοχής προσδιόρισε τη θέση της βάρκας όταν την παρέσερνε το ρεύμα.

Στοιχεία του κειμένου	Στοιχεία από το λιμεναρχείο
<p>«Το χειρότερο όμως ήταν πως το ρεύμα μας έβγαζε απ' το δρόμο μας και μας πήγαινε πίσω από το υψωματάκι της ακτής, ολόισια προς τις βάρκες. Βρισκόμουν σε μεγάλη αμηχανία γιατί κρατούσα το τιμόνι.</p> <p>-Μου είναι αδύνατο να κατευθυνθώ προς το φρούριο, είπα τέλος στον καπετάνιο που τραβούσε κουπί. Το ρεύμα με τραβάει έξω από το δρόμο μας»</p>	<p>1. Οι βάρκες βρισκόταν 1 χιλιόμετρο Ανατολικά του μικρού λιμανιού και 3 χιλιόμετρα βόρεια (1,3)</p> <p>2. Το φρούριο βρισκόταν 14 χιλιόμετρα Ανατολικά του μικρού λιμανιού και 1 χιλιόμετρο Βόρεια (14,1).</p> <p>3. Πού βρισκόταν η βάρκα όταν την παρέσερνε το ρεύμα;</p>

■ **Γράφω τα θετικά και τα αρνητικά**

Ξέρω κάτι πετούμενα ίσα με το μικρό σου δάχτυλο, που τα βλέπεις στον ωκεανό και δεν καταδέχονται να ξεκουραστούν στο κατάρτι. Ζαλίζομαι στη στεριά. Το πιο δύσκολο ταξίδι, το πιο επικίνδυνο, το 'κανα στην άσφαλτο, από το Σύνταγμα στην Ομόνοια. Μας λυπάστε γιατί δεν έχουμε σπίτι, γιατί περπατάμε μ'ανοιχτά πόδια, γιατί φοράμε τσαλακωμένα πουκάμισα κι ασιδέρωτα ρούχα. Εγώ σας χαίρομαι. Σίγουρο κρεβάτι, ήρεμος ύπνος. Καφέ στο κομοδίνο κι εφημερίδες. Εκδρομή το Σαββατοκύριακο με κεφτέδες. Όμως δεν αλλάζω τη δουλειά μου με τη δική σας, ούτε για μια μέρα.

«Πέστε μας κάτι από τα ταξίδια σας...». Πόσες φορές το 'χω ακούσει.. Μα γιατί; Για να σπρώχνει ο ένας τον άλλο με τον αγκώνα και να γελάτε;

Νίκος Καββαδίας, Βάρδια

(διασκευή)

A. Να αναγνωρίσεις και να υπογραμμίσεις στην πρώτη παράγραφο του κειμένου: τη θεματική περίοδο (ii) τα σχόλια (iii) την κατακλείδα

B. Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στην πρώτη πρόταση του κειμένου και στο θέμα του;

Γ. α) Με αφορμή το κείμενο του Νίκου Καββαδία γράψε τα θετικά και τα αρνητικά της ζωής των ναυτικών στη θάλασσα.

Θετικά	Αρνητικά

β) Αξιοποιώ τα παραπάνω στοιχεία για να γράψω μια παράγραφο με θέμα:
«Η ζωή των ναυτικών». Χρησιμοποιώ χρονικούς και αιτιολογικούς συνδέσμους.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

■ Εντοπίζω τις πιο σημαντικές πληροφορίες σε ένα κείμενο

A.

ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΕΣ	
<p>1. Υπογραμμίζω τις πληροφορίες του κειμένου που απαντούν στις ερωτήσεις:</p> <p>(i) τι ονομάζουμε θάλασσα;</p> <p>(ii) ποια σχέση υπάρχει ανάμεσα στη θάλασσα και στον ωκεανό;</p> <p>2. Γράψε μια ερώτηση για τις πληροφορίες τις οποίες δεν υπογράμμισες.</p> <p>(iii).....</p> <p>3. Ποια από τις τρεις ερωτήσεις θα χρησιμοποιούσες ως πλαγιότιτλο της παραγράφου;</p> <p>.....</p> <p>4. Ποιες κατά τη γνώμη σου είναι οι πιο σημαντικές πληροφορίες της παραγράφου και γιατί;</p> <p>.....</p>	<p>Θάλασσες ονομάζουμε τμήματα των ωκεανών που βρίσκονται σε κάποια σαφή γεωγραφικά όρια (τμήματα ξηράς, μεγάλα ακρωτήρια κ.α.). Η Μεσόγειος θάλασσα π.χ. είναι κλεισμένη ανάμεσα στην Ευρώπη, στην Ασία και στην Αφρική, πράγμα που εξηγεί και το όνομά της. Άλλες θάλασσες όμως δεν είναι κλειστές. Η Βόρεια θάλασσα λ.χ. είναι ανοιχτή στο βορά, προς τον Ατλαντικό ωκεανό. Λέμε όμως ότι μια θάλασσα ανήκει γεωγραφικά στον ωκεανό με τον οποίο επικοινωνεί. Επομένως και η Μεσόγειος και η Βόρεια θάλασσα ανήκουν γεωγραφικά στον Ατλαντικό ωκεανό.</p> <p style="text-align: right;">Γεωγραφία Α΄ Γυμνασίου ΥΔΡΟΣΦΑΙΡΑ Μάθημα 15 (σελ.58)</p>
<p>Αν σου ζητούσε κάποιος να μάθεις απ' έξω την παράγραφο τι θα έκανες;</p> <p>.....</p>	

Εγώ θα διάβαζα όλη την παράγραφο πολλές φορές μέχρι να την μάθω. Μετά θα την έλεγα απ' έξω.

Ωχ! Δεν υπάρχει άλλος τρόπος;

Β. Διάβασε το μάθημα με τίτλο: «Η θάλασσα και οι άνθρωποι» από το βιβλίο της Γεωγραφίας (σελ. 59). Στη συνέχεια να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Η θάλασσα και οι άνθρωποι

Οι πρώτες σχέσεις του ανθρώπου με τη θάλασσα ξεκίνησαν από την προϊστορία, επειδή στις ακτές οι άνθρωποι βρήκαν:

- Καλύτερες κλιματολογικές συνθήκες απ' ό,τι στο εσωτερικό των ηπείρων.
- Πιο ομαλό έδαφος κατάλληλο για καλλιέργεια.
- Ευκολίες στην επικοινωνία και στις μεταφορές τους.
- Μεγαλύτερη ασφάλεια. Κατά την αρχαία εποχή το εμπόριο με πλοία ήταν πιο ασφαλές απ' ό,τι με άμαξες από τη στεριά, γιατί δεν υπήρχαν δρόμοι και οι ληστές ήταν πολλοί και καλά οργανωμένοι. Κίνδυνος ήταν βέβαια και οι πειρατές, πράγμα που φαίνεται βέβαια και από τον τρόπο που ήταν χτισμένες οι παλιές πόλεις των ελληνικών νησιών. Συνήθως βρίσκονται σε υψώματα μακριά από τη θάλασσα, ώστε οι κάτοικοί τους να έχουν καιρό να προετοιμαστούν για άμυνα.

Οι αρχαίοι ναυτικοί λαοί δεν απέκτησαν μόνο πλούτο. Αναγκασμένοι να έρχονται σε επαφή με άλλους λαούς αντάλλαξαν γνώσεις και ανάπτυξαν πολιτισμό ταχύτερα από κείνους που κατοικούσαν στο εσωτερικό των ηπείρων. Σχετικά παραδείγματα προσφέρει πολλά η μελέτη της ιστορίας.

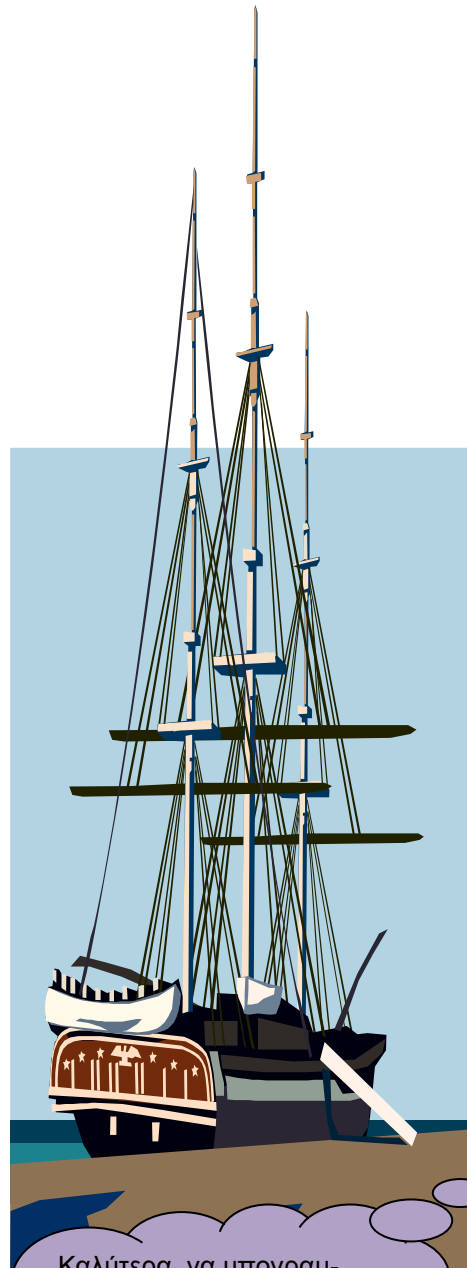
- Η Αθήνα και μικρή και ασήμαντη πόλη στην αρχή, έγινε μεγάλη και οικονομικά ισχυρή πόλη από τη στιγμή που ναυπήγησε ισχυρό στόλο. Ανάπτυξε υψηλό πολιτισμό, έβαλε τις βάσεις της επιστήμης και γέννησε τη δημοκρατία. Ακόμα και όταν νικήθηκε από τη Σπάρτη διατήρησε τη δύναμη και τη φήμη της.
- Σε νεότερες εποχές το ανάλογο με την Αθήνα ήταν η Βρετανική Αυτοκρατορία. Οι Βρετανοί ήταν λιγότεροι από άλλους ευρωπαϊκούς λαούς αλλά εξαιρετικοί ναυτικοί. Μέσα σε δύο αιώνες δημιούργησαν μια τεράστια αυτοκρατορία, έβαλαν τις βάσεις της σύγχρονης βιομηχανίας και έγιναν αιτία της ανάπτυξης χωρών όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Αυστραλία.

Σήμερα η ναυτική στρατιωτική δύναμη δεν έχει τόση σημασία όση είχε στο παρελθόν, αλλά η εμπορική ναυτική δύναμη εξακολουθεί να είναι πολύ σημαντική. Η αξία της θάλασσας όμως δεν περιορίζεται στις μεταφορές. Είναι πηγή πλούτου χάρη στα υποθαλάσσια κοιτάσματα που περικλείει (π.χ. πετρέλαιο) και τη θεραπευτική αξία των οργανισμών που ζούνε στα νερά της. Η αλιεία τρέφει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους και αν οργανωθεί σωστά, ώστε να μην προκαλεί καταστροφές, θα αποκτήσει ακόμα μεγαλύτερη σημασία στο μέλλον.

1. Πόσες παραγράφους περιλαμβάνει το κείμενο;
2. Ποιες πληροφορίες σε κάθε παράγραφο θα υπογράμμιζες ως σημαντικές και γιατί;
3. Ποιος πлагιόπιλος ταιριάζει περισσότερο σε κάθε παράγραφο;

.....
.....
.....
.....

Να βρεις σε ποιο από τα δύο πλοία αναφέρεται η περιγραφή που ακολουθεί και να δικαιολογήσεις την άποψη σου.

Καλύτερα να υπογραμμίσω τα σημεία που δείχνουν τις διαφορές των δύο πλοίων

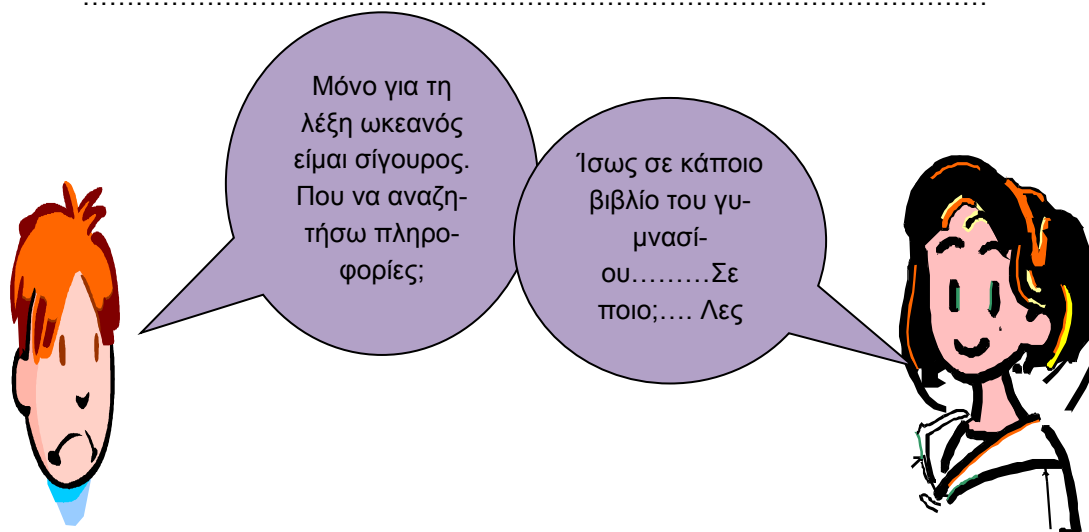
Το πλοίο είχε αράξει στο λιμάνι της Μυτιλήνης μετά από ένα θυελλώδες ταξίδι. Τα τρία του κατάρτια ορθώνονταν γυμνά καθώς τα πανιά του, ποτισμένα από την αλμύρα γύρευαν ώρες νηνεμίας και γαλήνης. Είχα βγει στον κάβο να νιώσω το έδαφος κάτω από τα πόδια μου και όσο παρατηρούσα το ιστιοφόρο μας τόσο πιο επιβλητικό μου φαινόταν. Ήταν ασάλευτο. Οι γέφυρές του λες και το έδεναν με τη στεριά και έδειχναν το δρόμο στους ναύτες του να ξαποστάσουν και να γευτούν το στεριανό αέρα. Η πλώρη του, βαμμένη στα χρώματα της γης, υψωνόταν πολύ πάνω από την επιφάνεια του νερού και ήταν αυτή που του έδινε την περίσσια αρχοντιά του. Ναι, τώρα καταλάβαινα γιατί ταίριαζε τόσο πολύ με το γύρω τοπίο. Το ιστιοφόρο μας ήταν κι αυτό ένα αρχοντικό που άραξε στο λιμάνι της Μυτιλήνης και προκαλούσε με την ομορφιά του τα στεριανά.

■ Έννοιες και λέξεις σχετικές με τη θάλασσα

A. 1) Βάλε σε μια σειρά τις παρακάτω λέξεις αρχίζοντας από αυτή που δείχνει το πιο μικρό:

θάλασσα, πέλαγος, ωκεανός

.....

2) Η λέξη Μεσόγειος είναι σύνθετη. α) Ποια είναι τα δύο συνθετικά της; β) Γιατί ονομάστηκε Μεσόγειος;

B. Τα είδη και οι διαφορετικές χρήσεις των караβιών

υποβρύχια, πολεμικά, εμπορικά, κρουαζιερόπλοια, επιβατικά (της γραμμής), ταχύπλοα, ιστιοφόρα, λιμενικού, αστυνομίας, μεταγωγικά

(εδώ θα μπουν εικόνες από τα διάφορα είδη των καραβιών για να γίνει αντιστοίχιση και ίσως ερωτήσεις για τη χρήση τους, π.χ. αν θέλεις να πας ένα ταξίδι στη Τήνο, ποιο καράβι θα πάρεις κλπ)

Γ. Τι μπορεί να προσφέρει στον άνθρωπο η θάλασσα;

«Η θάλασσα μου δίνει τη δυνατότητα να είμαι ελεύθερος και να ζω τη γλύκα του απρόβλεπτου. Όλα ρέουν και αλλάζουν από μέρα σε μέρα. Την ίδια στιγμή η θάλασσα είναι, πιστεύω, ένας από τους πιο υγιείς χώρους για να ψάξει και να βρει πραγματικά τον εαυτό του κάποιος, γιατί το ζητούμενο στον πρωταθλητισμό, όπως κατάλαβα στην πορεία τουλάχιστον, ήταν να κάνω ένα ταξίδι γύρω από τον εαυτό μου, κάτι το οποίο συνεχίζεται. Η θάλασσα θεώρησα πως ήταν το ιδανικό μέρος για να «ανδρωθώ», να «ωριμάσω». Πρωταθλητισμός και θάλασσα συνδυαστικά, εάν και εφόσον τα κίνητρά σου παραμένουν αγνά και ανέπαφα, είναι για εμένα κάθαρση. Είναι τρόπος έκφρασης, όπως είναι για κάποιον άλλο το τραγούδι, η ποίηση ή η ζωγραφική.»

Νίκος Κακλαμανάκης

1. Στην παράγραφο που διάβασες ο αθλητής Ν. Κακλαμανάκης αναφέρεται στη σχέση του με τη θάλασσα και σε όσα αυτή του προσφέρει.

Σκέψου και γράψε 3 ακόμη λόγους για τους οποίους η θάλασσα είναι ωφέλιμη στους ανθρώπους.

2. Ποια είναι η δική σου σχέση με τη θάλασσα; Γράψε μια παράγραφο με μια θαλασσινή σου εμπειρία.

8. Ο ΜΑΓΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

9.

■ Συνοχή - συνεκτικότητα

A. "Ταξίδι" στο διάστημα μέσω αστεροσκοπείου

Το αστεροσκοπείο την προηγούμενη εβδομάδα άνοιξε τις πύλες του στο κοινό. Μικροί και μεγάλοι αφού πρώτα ξεναγήθηκαν στους χώρους του είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν τον μαγικό κόσμο των άστρων. Την "αστρική" περιήγηση είχε αναλάβει ο καθηγητής του Τμήματος Φυσικής, Γιάννης Σειραδάκης. Οι φανατικοί οπαδοί του μυστηριώδους κόσμου του σύμπαντος παρατήρησαν τους κρατήρες στην επιφάνεια της Σελήνης, τις ζώνες και τις ερυθρές κηλίδες, που αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά του Δία, του μεγαλύτερου πλανήτη του ηλιακού μας συστήματος, καθώς και τους περίφημους δακτυλίους στην επιφάνεια του Κρόνου.

Κατόπιν ακολούθησε η προβολή ενός ενημερωτικού ντοκιμαντέρ, που παρείχε σημαντικές πληροφορίες για τη γέννηση του σύμπαντος, για το τμήμα του σύμπαντος που οι επιστήμονες κατόρθωσαν να εξερευνήσουν, καθώς και για τα μέσα που χρησιμοποίησαν στις παρατηρήσεις και στις εξερευνήσεις τους.

1. Ποια λέξη συνδέει τις δύο παραγράφους του κειμένου;
2. Να επιλέξεις από τις παρακάτω ποιες θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να συνδέσουν τις δύο παραγράφους και να δείξουν τη σχέση τους; **Στη συνέχεια/ Μετά/ Επομένως/ Ύστερα/ Αργότερα/ Αρα.** Να δικαιολογήσεις την επιλογή σου.
3. Η δημοσιογράφος στη συνέχεια του κειμένου άφησε ασύνδετες τις παραγράφους. Ποιες λέξεις ή φράσεις θα χρησιμοποιούσες για να τις συνδέσεις με το προηγούμενο τμήμα του κειμένου καθώς και μεταξύ τους;

..... οι γεμάτοι απορίες μαθητές βομβάρδισαν τους επιστήμονες με ερωτήσεις σχετικά με τα περιβόητα UFO (Unidentified Flying Objects: αγνώστου ταυτότητας ιπτάμενα αντικείμενα) και το ενδεχόμενο ύπαρξης ζωής και σε άλλους πλανήτες.

..... ο κ. Σειραδάκης ανέφερε ότι πράγματι έχουν εντοπιστεί σε αρκετούς πλανήτες ζώνες βιωσιμότητας που επιτρέπουν την ύπαρξη ζωής, όπως εμείς οι "γήινοι" την έχουμε ορίσει, τονίζοντας παράλληλα ότι θα ήταν εξαιρετικά εγωιστικό να πιστεύουμε πως είμαστε μόνοι μας στο σύμπαν, δεδομένου ότι το τμήμα του σύμπαντος που έχουμε εξερευνήσει είναι πολύ μικρό. Σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορούμε να κάνουμε λόγο για ύπαρξη UFO, μέχρις ότου βρεθούν απτά αποδεικτικά στοιχεία.

(Από τον ημερήσιο τύπο)

1. Από το παραπάνω κείμενο μπορούμε να βγάλουμε ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με το τι είναι το αστροσκοπείο, τι όργανα περιλαμβάνει και ποιοι εργάζονται σε αυτό;

2. Το πρόγραμμα της επίσκεψης στο αστροσκοπείο περιελάμβανε:

- Ξενάγη-
ση.....
.....
- Παρατήρη-
ση.....
.....
- Ενημέρω-
ση.....
.....

3. Η απάντηση του επιστήμονα σχετικά με την ύπαρξη ζωής σε άλλους πλανήτες είναι σύνθετα διατυπωμένη. Θέλετε να την μεταφέρετε σε μαθητές του δημοτικού για αυτό πρέπει να την απλουστεύσετε.

Θα αριθμήσω τις επιμέρους απαντήσεις π.χ. πρώτον, δεύτερον...

Θα τις γράψω με δικά μου λόγια χρησιμοποιώντας συνδέσμους όπως π.χ. γιατί, επειδή.

4. Για τις ανάγκες της εφημερίδας της τάξης σου θέλεις να γράψεις περιληπτικά (σε μια παράγραφο) το ρεπορτάζ σχετικά με την επίσκεψη μαθητών στο αστροσκοπείο.

γράφω με τη σειρά τους πλαγιό-
τιτους των τεσσάρων παρα-
γράφων
στη συνέχεια συνδέω τις προτά-
σεις με συνδετικές λέξεις όπως;
Αφού.....,Μόλις....., Όταν,...

- Υπογράμμιση των πιο σημαντικών πληροφοριών. Μια στρατηγική για την επεξεργασία ενός κειμένου

Β. Συγκέντρωση πληροφοριών για την πρώτη αποστολή του ανθρώπου στη σελήνη τις οποίες θα παρουσιάσεις στην τάξη. Οι πληροφορίες όμως είναι πολλές για να τις θυμάσαι. Ο μεγαλύτερος αδελφός σου ξεκίνησε να υπογραμμίζει τα πιο σημαντικά και έβαλε και ένα πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο. Συνέχισε

Ο πρώτος άνθρωπος στη σελήνη με το Απόλλων 11

Την Τετάρτη 16 Ιουλίου 1969 Στις 5 το πρωί τοπική ώρα Αμερικής, στις 12 δηλαδή πρωινή ώρα Ελλάδας **ξεκίνησε η δραματική προσπάθεια του ανθρώπου για την αποστολή του πρώτου Αμερικανού αστροναύτη στη Σελήνη.** Τη στιγμή εκείνη, οι τρεις πρωταγωνιστές, **οι τρεις Αμερικανοί αστροναύτες Νηλ Άρμστρονγκ (38 ετών), Έντουϊν "Μπαζ" Ωλντριν (39) και Μάικελ Κόλινς (38),** που αποτόλμησαν το εκπληκτικό εγχείρημα, **ξύπνησαν για να ετοιμαστούν για το ιστορικό ταξίδι τους με το "Απόλλων 11".**

Η προετοιμασία

Οι τρεις αστροναύτες πήραν το ασανσέρ που βρίσκονταν μέσα στον πύργο εκτόξευσης που ενώνεται με τον πύραυλο, και μεταφέρθηκαν σε ύψος 99 μέτρων ακριβώς απέναντι από την θυρίδα εισόδου του διαστημοπλοίου. Προηγουμένως, οι θέσεις τους μέσα στο διαστημόπλοιο είχαν καταληφθεί από τους **τρεις αναπληρωτές τους, τους αστροναύτες Λόβελλ, Άντερς και Χαϊήζ, οι οποίοι **είχαν ξυπνήσει 9 ώρες πριν από την εκτόξευση, για να κάνουν τους προκαταρκτικούς ελέγχους των συστημάτων του διαστημοπλοίου. Οι αναπληρωτές είχαν ήδη βγει και τις θέσεις τους κατέλαβαν οι τρεις αστροναύτες: Ο Άρμστρονγκ στα αριστερά, ο Κόλινς στη μέση, και ο Ωλντριν στα δεξιά.** Από το έδαφος τους κατευοδώνουν με ευχές, και οι συνοδοί τους τους χτυπούν στην πλάτη. **Η θυρίδα του διαστημοπλοίου σφραγίζεται και όλοι περιμένουν την αντίστροφη μέτρηση. Η εκτόξευση πραγματοποιήθηκε με απόλυτη επιτυχία στις 9.32' (τοπική ώρα) ή 15.32' ώρα Ελλάδας.****

Μετά την ολοκλήρωση της εκτόξευσης και των κρίσιμων πρώτων φάσεων της αποστολής, οι αστροναύτες έβγαλαν τις ογκώδεις στολές τους και φόρεσαν ελαφρότερα και πιο άνετα ρούχα. Το φαγητό όμως γίνονταν κατά "βάρδιες", αφήνοντας πάντοτε έναν αστροναύτη ελεύθερο για την διατήρηση της συνεχούς επικοινωνίας με τη Γη. Η τροφή τους βρίσκονταν σε ειδικά αεροστεγή πλαστικά σακουλάκια, που το καθένα τους αποτελούσε ένα πλήρες γεύμα για κάθε αστροναύτη. Μερικές από τις τροφές τρώγονταν όπως ήταν, άλλες όμως ήταν "αποξηραμένες" και έπρεπε να προστεθεί νερό για να ξαναπάρουν την αρχική τους "δομή". Οι τρεις αστροναύτες κοιμούνται ταυτόχρονα διότι η πείρα είχε δείξει ότι ο εναλλάξ ύπνος ενοχλεί αφ' ενός τους άλλους που κοιμούνται λόγω των χειρισμών που κάνει ο μη κοιμώμενος, ενώ ο τελευταίος αυτός εμποδίζεται να κάνει τη δουλειά του άνετα από φόβο μήπως ξυπνήσει τους άλλους. Έτσι, κοιμούνταν όλοι μαζί, και ξυπνούσαν με ειδοποίηση από το κέντρο ελέγχου του Χιούστον

«Τα ψέματα είχαν τελειώσει». Το διαστημόπλοιο είχε πλησιάσει αρκετά στον επιθυμητό στόχο. Η σεληνάκατος χάρις στον ειδικό κινητήρα της, που επέτρεπε την επιβράδυνση της κίνησής της κατά βούληση, καθώς και χειρισμούς ώστε να είναι δυνατή η μετατόπισή της για να μπορεί να επιλέγει την κατάλληλη θέση όπου θα προσσεληνωθεί, έφτασε σε ύψος 22 μέτρων. Για να αποφύγει έναν αρκετά μεγάλο κρατήρα ο Άρμστρονγκ καταναλώνει όλα σχεδόν τα διαθέσιμα καύσιμα της σεληνακάτου. Ειδικοί "καθετήρες", που προεξείχαν ένα μέτρο κάτω από το κάθε "πόδι" της σεληνακάτου, έθεσαν σε λειτουργία ένα μικρό φωτάκι που ήταν τοποθετημένο στο εσωτερικό της, δείγμα ότι πλησίαζαν στο έδαφος. Τη στιγμή εκείνη οι αστροναύτες "έσβησαν" τον κινητήρα και η σεληνάκατος, απαλά-απαλά ακούμπησε στο έδαφος της Σελήνης στις 10:17 το βράδυ ώρα Ελλάδας της Κυριακής, 20 Ιουλίου, 1969 (T+102:45:39,9). Αμέσως μετά ο Άρμστρονγκ αναφέρει "Χιούστον, εδώ Βάση της Γαλήνης. Ο Αετός προσεδάφιστηκε". Το όνειρο χιλιάδων γενεών από τη στιγμή εκείνη είχε γίνει ζωντανή πραγματικότητα

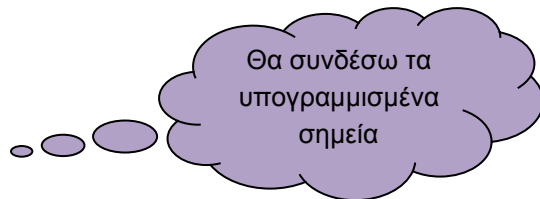
1. Βρες ένα κατάλληλο τίτλο για την παρουσίασή σου.
.....

2. Κάνε μια εισαγωγή

.....

3. Γράψε μια περίληψη του θέματός σου

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

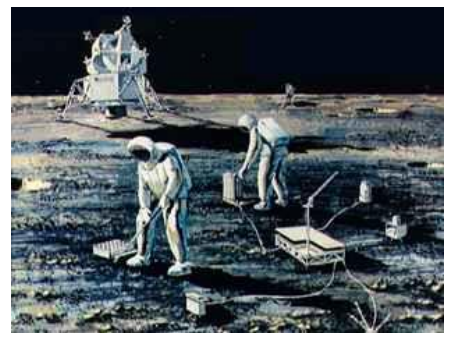
.....

.....

.....

.....

4. α) Διάλεξε τις εικόνες που είναι σχετικές με την παρουσίασή σου. Τοποθέτησέ τις σε μια σειρά και βάλε ένα υπότιτλο σε κάθε μια.
β) Ποια από τις παρακάτω εικόνες δεν είναι σχετική με όσα θα αναφέρεις στην παρουσίασή σου και γιατί;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

■ Αναγνωρίζω λάθη στην υπογράμμιση

Γ. Στην παράγραφο που ακολουθεί η υπογράμμιση είναι ελλιπής. Επίσης υπάρχουν υπογραμμισμένες πληροφορίες που δεν είναι σημαντικές. Να διορθώσεις την υπογράμμιση.

Η σεληνάκατος αποχωρίζεται από το διαστημόπλοιο

Στη 1:22 μετά τα μεσάνυχτα (ώρα Ελλάδας) της Κυριακής, 20 Ιουλίου, ο κυβερνήτης του "Απόλλων 11", ο Νηλ Άρμστρονγκ και ο "πιλότος" της σεληνακάτου, ο Έντουϊν "Μπαζ" Ωλντριν, **μπήκαν ένας-ένας στη σεληνάκατο από μια στενή σήραγγα που οδηγεί σ' αυτήν. Ο Κόλλινς παραμένει, μόνος πλέον,** στο διαστημόπλοιο. Επί τρεις ώρες, περίπου, οι αστροναύτες Άρμστρονγκ και Ωλντριν, ελέγχουν τη σεληνάκατο, για να βεβαιωθούν ότι δεν είχε υποστεί καμία βλάβη, και ότι όλα τα συστήματά της λειτουργούσαν καλά. Στις 7:47 το απόγευμα (ώρα Ελλάδας) της Κυριακής τα "κλειδιά" που συγκρατούσαν την σεληνάκατο με το διαστημόπλοιο άνοιξαν και οι ωστικοί της πύραυλοι ώθησαν τη σεληνάκατο μακριά από το διαστημόπλοιο. **Τη στιγμή εκείνη ο Άρμστρονγκ αναφώνησε "Ο Αετός έχει φτερά"**. Τώρα δύο επανδρωμένα οχήματα κινούνταν σε τροχιά γύρω από τη Σελήνη, η σεληνάκατος "Αετός" και το διαστημόπλοιο "Κολούμπια". Τα δύο οχήματα πετούσαν σε απόσταση 12 μέτρων το ένα από το άλλο και ο Κόλλινς κοίταξε από τα παράθυρά του αν τα "πόδια" της σεληνακάτου είχαν εκτεθεί κατάλληλα, οπότε και ενημέρωσε τους δύο συναδέλφους του, οι οποίοι δεν μπορούσαν να δουν πολλά πράγματα από τη σεληνάκατό τους.

1. Να συμπληρώσεις τις προτάσεις

- Ο Κόλιν παρέμεινε στο διαστημόπλοιο επειδή.....
- Οι αστροναύτες που μπήκαν στη σεληνάκατο δεν ξεκίνησαν αμέσως για τη σελήνη επειδή.....
- Ο Κόλιν ενημέρωσε τους συναδέλφους του για τα πόδια της σεληνακάτου γιατί.....

2. Οι προτάσεις που ακολουθούν είναι ασύνδετες. Να τις συνδέσεις χρησιμοποιώντας χρονικούς (όταν, μόλις, αφού) ή αιτιολογικούς συνδέσμους (επειδή)

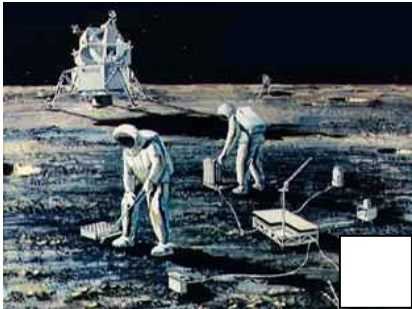
- Στους αστροναύτες δόθηκε η άδεια για την πρώτη βόλτα στο Φεγγάρι. Άρχισε η προετοιμασία για την έξοδό τους
- Η πορτούλα της σεληνακάτου ήταν στενή. Ο Άρμστρονγκ έπρεπε να βγάλει πρώτα τα πόδια του λυγίζοντας το κορμί του προς τα έξω

- Ο Άρμστρονγκ πρώτα ενεργοποίησε μία ασπρόμαυρη τηλεοπτική κάμερα που μετέφερε την εικόνα του σε εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους πίσω στη Γη. Μετά άρχισε να κατεβαίνει.
- Ο Άρμστρονγκ έφτασε στο τελευταίο σκαλί. Πιάστηκε από το πόδι της σεληνακάτου.

1. Καλείσαι να γράψεις τα στοιχεία που συγκέντρωσες για μια εργασία με θέμα: «Το πρώτο ταξίδι του ανθρώπου στη σελήνη με το Απόλλων 11» Τα στοιχεία που συγκέντρωσες δεν είναι σε μια λογική σειρά. Με ποια σειρά σκέφτεσαι να τα βάλεις:

- Ταξίδι στη σελήνη
- Εκτόξευση
- Αποχαιρετισμός στη γη
- Προετοιμασία
- Αναχώρηση από τη σελήνη
- Μια βόλτα στο φεγγάρι
- Η κάθοδος στη σελήνη
- Επιστροφή στη γη.

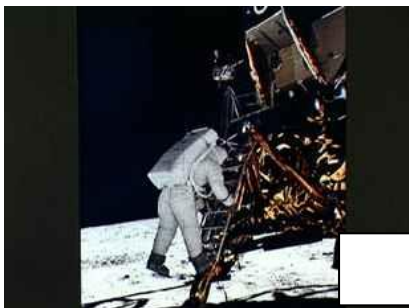
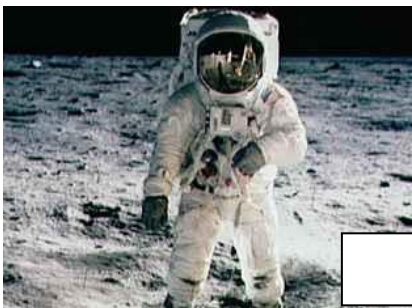
2. Βάλε τις εικόνες στη σειρά. Γράψε ένα υπότιτλο για κάθε εικόνα και στη συνέχεια γράψε μια παράγραφο με θέμα « μια βόλτα στο έδαφος της σελήνης» Να μην ξεχάσεις να συνδέσεις τις προτάσεις σου με χρονικούς και αιτιολογικούς συνδέσμους.

.....

.....

.....

.....

.....

Φ10. ΔΙΑΗΜΙΣΗ - ΠΡΟΒΟΛΗ

Κατανόηση κειμένου

■ Επεξεργασία του κειμένου / Κατανόηση σχέσεων

Οι θετικές επιδράσεις της διαφήμισης

Στη σημερινή ζωή και ιδιαίτερα στις εμπορικές συναλλαγές ο ρόλος της διαφήμισης είναι πολύ σημαντικός. Οι επιχειρήσεις δαπανούν πολλά χρήματα κάθε χρόνο προκειμένου να κάνουν γνωστό το προϊόν τους στο καταναλωτικό κοινό με στόχο να αυξηθεί η ζήτηση του και τα κέρδη τους. Αν και η διαφήμιση δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι η ζήτηση του προϊόντος θα αυξηθεί, διευρύνει σίγουρα το αγοραστικό κοινό γιατί κάνει το προϊόν γνωστό σε πολύ κόσμο. Επίσης, μέσω της διαφήμισης ενημερώνονται οι καταναλωτές και συνεπώς διευκολύνονται στις αγορές τους. Ακόμη, έμμεσα, αλλά ουσιαστικά η διαφήμιση επιδρά θετικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας γιατί η άνοδος των πωλήσεων μιας επιχείρησης δημιουργεί ανάγκες πρόσληψης περισσότερων εργαζομένων. Από την άλλη πλευρά, το ίδιο το επάγγελμα του διαφημιστή απασχολεί όλο και περισσότερους εργαζόμενους. Επιπλέον, η διαφήμιση, επειδή χρησιμοποιεί κυρίως την εικόνα, έχει τη δύναμη να καλλιεργήσει αισθητικά το κοινό αλλά και να περάσει πολιτιστικά μηνύματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων, όπου μπορεί να συμβάλει στην προώθηση μηνυμάτων όπως η Ολυμπιακή ιδέα, η διεθνής ειρήνη, η επικοινωνία των πολιτισμών και η συναδέλφωση των λαών. Έτσι η διαφήμιση επιδρά θετικά στην οικονομία αλλά και στην αισθητική καλλιέργεια του καταναλωτικού κοινού.

Παναγιώτα Δουλγερίδου
(Περιοδικό Καταναλωτής)

1. Πόσες θετικές επιδράσεις της διαφήμισης αναφέρονται στο κείμενο; Να τις υπογραμμίσετε και να τις απαριθμήσετε βάζοντας νούμερα (1,2,3...) πριν από κάθε περίοδο που αναφέρει μια θετική επίδραση.
2. Ποιες συνδεδεμένες λέξεις χρησιμοποιούνται για τη σύνδεση των περιόδων που δηλώνουν τις θετικές επιδράσεις της διαφήμισης; Γιατί επιλέγονται οι συγκεκριμένες;
3. Αφού υπογραμμίσετε τη θεματική πρόταση της παραγράφου, να διαβάσετε προσεκτικά πώς αυτή αναπτύσσεται στα σχόλια.
4. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η θεματική πρόταση:
 - Με παραδείγματα
 - Με αιτιολόγηση
 - Με ειδικές λεπτομέρειες.

5. Να αναπτύξετε με τη μέθοδο της αιτιολόγησης τη θεματική πρόταση: «Μερικοί υποστηρίζουν ότι οι διαφημίσεις εξαπατούν το κοινό».

Η αλήθεια για τα διαφημιστικά μηνύματα

1. Οι διαφημίσεις προσπαθούν έντονα να πουλήσουν κάτι.
2. Κάθε μέσο ενημέρωσης χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα και το δικό του τρόπο παρουσίασης μιας διαφήμισης. Οι μεγάλοι τίτλοι στις εφημερίδες τραβούν την προσοχή του αναγνώστη σε ένα θέμα ενώ η μουσική στις τηλεοπτικές ή ραδιοφωνικές διαφημίσεις δημιουργεί διάφορα συναισθήματα που αγγίζουν τον καταναλωτή και δημιουργούν διάφορες επιθυμίες.
3. Τα διαφημιστικά μηνύματα προβάλλουν συγκεκριμένες αξίες και απόψεις ως μοναδικές.
4. Τα διαφημιστικά μηνύματα προβάλλουν ένα κόσμο, συνήθως ιδανικό, που διαφέρει πολύ από την πραγματική ζωή.
5. Η χρήση του προϊόντος που διαφημίζεται δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα αλλάξει ριζικά τη ζωή του χρήστη ώστε να γίνει σαν αυτή του πρωταγωνιστή της διαφήμισης.
6. Οι διαφημίσεις διδάσκουν στους νεαρούς καταναλωτές ότι μπορούν να βρουν τη λύση σε ένα πρόβλημα αγοράζοντας απλά ένα προϊόν.

ΛΙΖΑ ΒΑΡΒΟΓΛΗ

(ΔΙΑΣΚΕΥΗ)

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία τα παιδιά:

- βλέπουν κατά μέσον όρο 24 ώρες τηλεόραση την εβδομάδα.
- 12 ώρες ξοδεύουν παρακολουθώντας διαφημίσεις, και
- βλέπουν περισσότερες από 576 διαφημίσεις την εβδομάδα.
- οι περισσότερες διαφημίσεις είναι καλοσχεδιασμένες και προσεκτικά ελεγμένες ως προς τα μηνύματα που περνούν. Συνήθως τραβούν την προσοχή των παιδιών.

1. Συμφωνείς ή διαφωνείς με τις απόψεις που διατυπώθηκαν παραπάνω σχετικά με τα διαφημιστικά μηνύματα. Μπορείς να συγκεντρώσεις διάφορες διαφημίσεις από εφημερίδες και περιοδικά για να επιβεβαιώσεις ή να απορρίψεις τις παραπάνω απόψεις.

(Π.χ. Πράγματι χρησιμοποιούν μεγάλους τίτλους για να τραβήξουν την προσοχή; Πράγματι προβάλλουν ένα κόσμο που διαφέρει από την πραγματική ζωή;)

2. Οι αλήθειες για τα διαφημιστικά μηνύματα που παρουσιάστηκαν παραπάνω είναι α-ριθμημένες. Να συνδέσεις τις τέσσερις τελευταίες (3,4,5,6) σε μια ενιαία παράγραφο χρησιμοποιώντας συνδετικές λέξεις.
 - Χρησιμοποίησε τις λέξεις: **επίσης ή επιπλέον ή ακόμη** για να συνδέσεις δύο περιόδους που είναι συμπληρωματικές
 - Χρησιμοποίησε τις λέξεις **όμως ή αλλά** για να συνδέσεις δύο περιόδους που είναι αντίθετες.
3. Παρουσίασε τα στατιστικά στοιχεία σε μια ενιαία παράγραφο συνδέοντας μεταξύ τους τις περιόδους.
4. α) Στα κείμενα διαφαίνονται ορισμένες από τις θετικές και τις αρνητικές επιδράσεις των διαφημίσεων. Ποιες είναι αυτές; Κατάγραψε τις συνοπτικά σε πίνακα.

Οι επιδράσεις των διαφημιστικών μηνυμάτων	
Αρνητικές επιδράσεις	Θετικές επιδράσεις

5. α) Στην τάξη σου έχει αναλάβει να υποστηρίξεις την άποψη ότι είναι ενδιαφέρον να παρακολουθείς διαφημίσεις. Έχεις καταγράψει ορισμένα επιχειρήματα. Για να πείσεις όμως τους συμμαθητές σου πρέπει να συνδέσεις τα επιχειρήματά σου με κατάλληλες συνδετικές λέξεις για να ετοιμάσεις μια παράγραφο:

M' αρέσει να βλέπω διαφημίσεις

- Οι διαφημίσεις έχουν συνήθως μουσική που με ξεσηκώνει.
- Μου δημιουργούν μια ευχάριστη ένταση
- Προβάλλουν συνήθως στιγμές χαράς και ξεγνοιασιάς
- Μου αποκαλύπτουν ένα κόσμο στον οποίο θα ήθελα να ζω.

- Πολλές από αυτές προβάλλουν περιπέτειες
- Έχουν χιούμορ, με διασκεδάζουν
- Με κρατούν ενήμερο για τα νέα προϊόντα που πωλούνται

β) Είσαι υποστηρικτής της αντίθετης άποψης. Πιστεύεις ότι δεν έχει κανένα ενδιαφέρον να παρακολουθείς διαφημίσεις. Κατέγραψε τα επιχειρήματά σου (κάνε ένα σχεδιάγραμμα) και στη συνέχεια γράψε μια παράγραφο χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις.

Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς

- * Η Αμερικανική Παιδιατρική Ακαδημία συνιστά 1-2 ώρες την ημέρα ποιοτικής τηλεόρασης ή βίντεο για τα μεγαλύτερα παιδιά και καθόλου τηλεόραση για παιδιά μικρότερα των 2 ετών.
- * Να θέσουν όριο πόσες ώρες την ημέρα/εβδομάδα μπορεί το παιδί να βλέπει τηλεόραση.
- * Να ενθαρρύνουν την παρακολούθηση συγκεκριμένων, επιλεγμένων προγραμμάτων και να αποθαρρύνουν την πρακτική της ανοιχτής τηλεόρασης όλη την ημέρα.
- * Να βοηθήσουν το παιδί να καταλάβει τη διαφορά διαφήμισης (να πουλήσει) και προγράμματος (να ψυχαγωγήσει, ενημερώσει, εκπαιδεύσει).
- * Να εξηγήσουν ότι οι διαφημίσεις προσπαθούν έντονα να πουλήσουν κάτι.
- * Καθώς το παιδί μεγαλώνει, οι γονείς θα πρέπει να του μιλήσουν για τα συναισθήματα ή την ψυχική κατάσταση που οι διαφημίσεις προσπαθούν να δημιουργήσουν. «Οι άνθρωποι που δημιούργησαν αυτή τη διαφήμιση θέλουν να πουλήσουν αθλητικά παπούτσια και να σε κάνουν να πιστέψεις ότι αν φοράς τα συγκεκριμένα παπούτσια θα παίζεις μπάσκετ σαν τον Μάικλ Τζόρνταν. Νομίζεις ότι ένα ζευγάρι αθλητικά μπορεί να καταφέρει κάτι τέτοιο;».
- * Να μη χρησιμοποιούν την τηλεόραση για «φύλαξη» του παιδιού ή
- * ως υποκατάστατο για άλλες δραστηριότητες.
- * Να βλέπουν τηλεόραση μαζί με το παιδί και να συζητούν για τους χαρακτήρες και το περιεχόμενο των προγραμμάτων και των διαφημίσεων, εξηγώντας την προσωπική άποψη και ερμηνεία τους.
- * Να μη βλέπουν οι ίδιοι τηλεόραση με τις ώρες.
- * Να μην έχουν τηλεόραση στο δωμάτιο του παιδιού.

Η δύναμη των μηνυμάτων των ΜΜΕ

Σύμφωνα με την Αμερικανική Παιδιατρική Ακαδημία, μέσα σε δευτερόλεπτα τα παιδιά μπορούν να μιμηθούν έναν ήρωα της τηλεόρασης ή να τραγουδήσουν μια διαφήμιση ή να δώσουν ένα παράδειγμα από κάτι που έμαθαν από τα ΜΜΕ. Δυστυχώς, αυτά τα παραδείγματα συνήθως έχουν να κάνουν με την εκμάθηση του ονόματος μιας γνωστής μπίρας ή την υιοθέτηση μιας σέξι πόζας. Το μόνο που έχει να κάνει ένα παιδί για να πάρει του κόσμου τα μηνύματα είναι ν' ανοίξει την τηλεόραση, ένα περιοδικό ή εφημερίδα, να βάλει μια βιντεοκασέτα ή να σερφάρει στο Διαδίκτυο. Τόσο απλό! Βέβαια, τα ΜΜΕ προσφέρουν γκάμα ψυχαγωγικών προγραμμάτων, ενημέρωσης, πολιτισμού, αθλητισμού και εκπαίδευσης και σαφώς αποτελούν σημαντικό κομμάτι της ζωής μας και εργαλείο μάθησης σε πολλούς τομείς. Αλλά ορισμένα από αυτά που διδάσκουν μπορεί να μην είναι αυτά που θα θέλαμε να μάθει ένα παιδί.

Η μπροσούρα της Αμερικανικής Παιδιατρικής Ακαδημίας επισημαίνει ότι κάποια μηνύματα των ΜΜΕ έχουν αρνητικές συνέπειες για την ψυχική υγεία των παιδιών. Τι συνιστά; Όπως ένας γονιός καθορίζει το διαιτολόγιο του παιδιού του, αποκλείοντας όσο γίνεται τις βλαβερές τροφές, έτσι θα πρέπει να ελέγχει και το «διαιτολόγιο μηνυμάτων» προερχόμενων από τα ΜΜΕ. Ποια είναι αυτά τα μηνύματα;

* Οι καβγάδες και η βία: προβάλλονται ως τρόπος «αντιμετώπισης» διαφόρων συγκρούσεων και διαφωνιών. Από τη βία των ΜΜΕ τα παιδιά όχι μόνο μαθαίνουν να υιοθετούν πιο επιθετικές τακτικές απέναντι σε τρίτους, αλλά και αποδέχονται τη βία της πραγματικότητας ευκολότερα, ενδιαφέρονται λιγότερο για τους άλλους και φοβούνται περισσότερο, αντικρίζοντας τον κόσμο γύρω τους ως τρομακτικό.

* Τα τσιγάρα και το αλκοόλ: απεικονίζονται ως μοντέρνα, ελκυστικά και όχι ως ανθυγιεινά και επιβλαβή.

* Παχυντικές τροφές και αδύνατα σώματα: το οξύμωρο είναι ότι ενώ διαφημίζονται οι παχυντικές τροφές, ταυτόχρονα προάγεται η ιδέα του μη ρεαλιστικά λεπτού και καλογυμνασμένου σώματος. Ερευνες δείχνουν ότι τα κορίτσια κυρίως ανησυχούν από μικρή ηλικία για το σώμα και τα κιλά τους και αρχίζουν δίαιτες από νωρίς.

* Υπερβολική έμφαση στην εξωτερική εμφάνιση: άψογοι έφηβοι, τέλεια πρόσωπα και σώματα, χωρίς καν να υποψιάζεται ο τηλεθεατής ότι η εικόνα μπορεί να αποτελεί θαύμα της σύγχρονης τεχνολογίας και όχι υπαρκτό πρόσωπο!

Το ΒΗΜΑ, 29/06/2003, Σελ.: Η10
Κωδικός άρθρου: B13899H101
ID: 256211

- Στο παραπάνω άρθρο επισημαίνονται κάποια μηνύματα των ΜΜΕ με αρνητικές επιδράσεις για την ψυχική υγεία των παιδιών. Μα εντοπίσεις προγράμματα στην Ελληνική τηλεόραση που παρουσιάζουν τέτοια μηνύματα και να γράψεις μια επιστολή στην οποία θα επιχειρηματολογείς για τη διακοπή αυτών των προγραμμάτων.

11. ΔΙΑΤΡΟΦΗ

A. Η Πυραμίδα των Τροφίμων

Τα φαγητά περιέχουν όλες τις θρεπτικές ουσίες τις οποίες έχει ανάγκη το σώμα μας για να μεγαλώσει, να κρατηθεί σε φόρμα, να διορθώσει κάποια ζημιά στα κύτταρά του, για να κινηθεί, να σκεφθεί, να διαβάσει.....τέλος πάντων να ζήσει! Αυτές οι θρεπτικές ουσίες είναι οι πρωτεΐνες, τα λίπη, οι υδατάνθρακες, οι βιταμίνες, τα άλατα και το νερό, τα ίδια ακριβώς στοιχεία που αποτελούν και το σώμα μας.

Για να έχουμε μια ισορροπημένη διατροφή πρέπει να έχουμε ποικιλία στα τρόφιμα που τρώμε και να διαλέγουμε τη σωστή ποσότητα για να είμαστε σίγουροι ότι παίρνουμε τις θρεπτικές ουσίες που χρειαζόμαστε.

Από τα τρόφιμα παίρνουμε τα «καύσιμα» που χρειάζεται ο οργανισμός για να κάνει τις λειτουργίες του (να χτυπήσει η καρδιά, να αναπνεύσω, να πάω στη δουλειά, να πάω σχολείο, να βγω για παιχνίδι, κλπ). Όταν σιγά σιγά τα καύσιμα τελειώνουν πρέπει να ξαναγεμίσουμε (με το φαγητό) για να υπάρχει μια ισορροπία ανάμεσα σε αυτό που ξοδεύουμε και σε αυτό που παίρνουμε (από τα τρόφιμα). Αυτή την ποσότητα καυσίμου τη μετράμε με μια μονάδα μέτρησης που λέγεται θερμίδα.

Η ποσότητα του φαγητού που ο καθένας μας έχει ανάγκη κάθε μέρα είναι διαφορετική από άνθρωπο σε άνθρωπο. Εξαρτάται από το φύλο (αν είναι αγόρι ή κορίτσι), από την επιφάνεια που πιάνει, από το τι γυμναστική κάνει, μέχρι και από το κλίμα στο οποίο ζει. Εκτός αυτού, με το πέρασμα των χρόνων, στο ίδιο άτομο μπορεί να αλλάξει με την ηλικία η ανάγκη για θερμίδες, ή σε διάφορες καταστάσεις όπως η ανάπτυξη, ή όταν είμαστε άρρωστοι, ή σε μια έγκυο γυναίκα, κλπ.

Ο όρος « Μεσογειακή Δίαιτα» βασίζεται στις διατροφικές συνήθειες και στις παραδόσεις της Κρήτης και της Νοτίου Ιταλίας της περιόδου του 1960 και αποδίδεται σχηματικά με τη μορφή της πυραμίδα. Η «Μεσογειακή Δίαιτα» συμβαδίζει με συστηματική σωματική άσκηση που προβλέπει και την κατανάλωση κρασιού με μέτρο.

Πηγή: www.gourmet.gr

A. Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις αναζητώντας πληροφορίες στο κείμενο που μόλις διάβασες.

- 1) Ποιες είναι οι θρεπτικές ουσίες που έχει ανάγκη ο οργανισμός μας;
- 2) Τι ονομάζουμε «Μεσογειακή Δίαιτα»;

B. ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ:

- Η ποσότητα της τροφής, δηλαδή οι θερμίδες, να είναι τόση ώστε να διατηρείται το βάρος στα επιθυμητά όρια.

- Η διατροφή να προσφέρει όλα τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά στις ποσότητες που απαιτούνται για τον κάθε ένα.
- Η συνολική ποσότητα του λίπους να μην ξεπερνά το 30% του συνόλου των θερμίδων.
- Περιορισμός τις κατανάλωσης αλατιού θα ήταν σκόπιμος.
- 55% της τροφής να καλύπτεται από υδατάνθρακες δηλαδή ψωμί, ρύζι, φρούτα, χόρτα, όσπρια, ζυμαρικά, πατάτες.
- Η κατανάλωση καφέ να μην υπερβαίνει τα τρία φλιτζάνια το 24ωρο.
- Όχι πάνω από δύο ποτά την ημέρα, έτσι ώστε να μην υπερβαίνουμε το 5% των ημερήσιων θερμίδων .
- Προσοχή στο είδος του λίπους που καταναλώνετε.

Να συνδέσεις τις παραπάνω αρχές σε μια ενιαία παράγραφο χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις (*επίσης, επιπλέον, ακόμη.....*)

B. Αν ξέραμε τι τρώμε

Παγκόσμια μέρα διατροφής η 16^η Οκτωβρίου και ενδιαφέροντα στοιχεία για τις διατροφικές συνήθειες των Ελλήνων φέρνει στο φως η Ομοσπονδία Ενώσεων Καταναλωτών Ελλάδας. Σύμφωνα με αυτά, οι Έλληνες φαίνεται να απομακρύνονται από τη μεσογειακή διατροφή και α τρώνε ως επί το πλείστον εκτός σπιτιού.

Αιτία για την αλλαγή των διατροφικών τους συνηθειών, ο σύγχρονος τρόπος ζωής και οι εξαιρετικά υψηλές απαιτήσεις του εργασιακού τους χώρου. Το εξαιρετικά υψηλό κόστος διατροφής είναι πολλές φορές η αιτία για τη υποβάθμιση στην ποιότητα διατροφής, καταγγέλλει το Ινστιτούτο Καταναλωτών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε ο πρόεδρος του Κέντρου Προστασίας Καταναλωτών, το 35% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι «τρώει έξω» 2-3 φορές τη εβδομάδα, καταφεύγοντας τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα στη λύση του γρήγορου φαγητού (38%).

Σε ποσοστό 26% παραδέχονται ότι οι διατροφικές τους συνήθειες άλλαξαν προς το ανθυγιεινότερο, αποδίδοντας μάλιστα την τάση αυτή στον τρόπο ζωής και τις απαιτήσεις του εργασιακού τους χώρου.

Σύμφωνα με την έρευνα, οι Έλληνες δείχνουν να απομακρύνονται από τη μεσογειακή δίαιτα αφού έχουν προσθέσει στο διαιτολόγιό τους γλυκά, αναψυκτικά και τηγανητές πατάτες ενώ απορρίπτουν τροφές που είναι εξαιρετικά σημαντικές, όπως όσπρια, λαχανικά και φρούτα αλλά και ψάρια.

Υπάρχει βέβαια και ένα μεγάλο ποσοστό 58% που δηλώνει ότι οι διατροφικές τους συνήθειες έχουν αλλάξει προς το καλύτερο, δίνοντας έμφαση στην υγιεινή διατροφή, τις σαλάτες και τα ισορροπημένα γεύματα. Μάλιστα σε ποσοστό 30% δηλώνουν ότι συνειδητά αποφεύγουν τα καταστήματα γρήγορου φαγητού.

Πηγή: www.gourmet.gr

A. Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις αναζητώντας πληροφορίες στο κείμενο που μόλις διάβασες.

1. Σε ποιους λόγους οφείλεται η αλλαγή των διατροφικών συνηθειών των Ελλήνων;
2. α) Με ποιες λέξεις εισάγονται οι υπογραμμισμένες προτάσεις;
β) Θα μπορούσε η λέξη «ότι» να αντικατασταθεί με τη λέξη «πως»; Υπάρχει αλλαγή στη σημασία των προτάσεων;
3. Ποια είναι η σημασία των ρημάτων απ' τα οποία εξαρτώνται οι υπογραμμισμένες προτάσεις;
4. Οι παραπάνω προτάσεις ονομάζονται ειδικές. Ποια συμπεράσματα μπορείς να βγάλεις γι' αυτές από τις παρατηρήσεις σου (ερ. 2-3); Έλεγξε τα συμπεράσματά σου με τον ορισμό που δίνει το συντακτικό για τις ειδικές προτάσεις.

Γ- Κρητική διατροφή

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές αναφορές στην παραδοσιακή Κρητική διατροφή (Μεσογειακή διατροφή). Έχει γίνει λοιπόν γνωστό σε όλους ότι η Κρητική διατροφή δεν είναι μόνο αρωματική και νόστιμη αλλά και υγιεινή. Έτσι λοιπόν το φαγητό έχει πάρει τη σωστή του θέση στην κουλτούρα μας. Λέγεται ότι το φαγητό έχει τόσο σημαντική θέση στην ταυτότητά μας όσο και τα αρχαία μνημεία, ο ήλιος και η θάλασσα. Το σημαντικότερο από τα προϊόντα της Κρητικής διατροφής είναι το παρθένο ελαιόλαδο. Σημαντική βέβαια είναι και η συμβολή του κρασιού, των λαχανικών, των κρεάτων αλλά και των τυροκομικών προϊόντων.

Η σύγχρονη διαιτολογία θεωρεί σήμερα πως η Μεσογειακή δίαιτα χαρίζει μακροζωία και καλή υγεία. Οι περισσότερες από τις έρευνες που έχουν γίνει διεθνώς φέρουν την Κρήτη ως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα Μεσογειακής διατροφής. Αφού διαπίστωσαν ότι οι κάτοικοι του νησιού έχουν τους μικρότερους δείκτες θνησιμότητας σε παγκόσμια κλίμακα, άρχισαν να αναζητούν την ταυτότητα της διατροφής που χαρίζει στους Κρητικούς αυτά τα εξαιρετικά προνόμια υγείας. Φάνηκε λοιπόν πως πρόκειται για μια ιστορία που χάνεται στα βάθη των αιώνων.

ΠΗΓΗ: CRETEONTHE.NET

Υπογράμμισε τις ειδικές προτάσεις που υπάρχουν στο κείμενο και προσδιόρισε το συντακτικό τους ρόλο (Υ-Α επεξήγηση).

Γράψε 5 περιόδους που να περιέχουν ειδικές προτάσεις.

Προτεινόμενο λεξιλόγιο:

Ρήματα εξάρτησης: λέω, δηλώνω, είναι γνωστό, ξέρω, νομίζω, καταλαβαίνω, λέγεται

Φράσεις: μεταλλαγμένα τρόφιμα, βιταμίνες, καταναλωτής

Δ. Εσείς τρώτε μεταλλαγμένα;

Όλο και πιο συχνά βομβαρδιζόμαστε από πληροφορίες που σχετίζονται με τα μεταλλαγμένα τρόφιμα. Τι ακριβώς είναι τα μεταλλαγμένα, τι κινδύνους εγκυμονούν για τη δημόσια υγεία και πώς τα ξεχωρίζουμε; Κι αυτά είναι μόνο ορισμένα από τα ερωτήματα που απασχολούν καθημερινά τον Έλληνα καταναλωτή!

Με τους όρους «Μεταλλαγμένα» ή «Γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα» περιγράφουμε τα προϊόντα που περιέχουν γενετικά μεταλλαγμένους οργανισμούς. Οι οργανισμοί αυτοί είναι ζωντανοί και δημιουργούνται μέσα στο εργαστήριο με τη χρήση της γενετικής μηχανικής. Η

επιστήμη αυτή δίνει τη δυνατότητα να 'κοπούν' γονίδια από έναν οργανισμό (π.χ. ένα ψάρι) και να «συγκολληθούν» στα γονίδια ενός άλλου (μιας φράουλας), έτσι ώστε αυτός να αναπτύξει νέα χαρακτηριστικά (π.χ. σε ένα φυτό μπορεί να εισαχθούν γονίδια από υιούς, παθογόνα βακτήρια, φυτά και ζώα, έτσι ώστε το φυτό να παράγει τοξίνες εναντίον κάποιων εντόμων ή να αποκτήσει ανθεκτικότητα σε ζιζανιοκτόνα). Οι γενετικά μεταλλαγμένοι οργανισμοί αποτελούν νέες μορφές ζωής που δεν υπήρχαν στη φύση. Η γενετική μηχανική σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μορφές βιοτεχνολογίας και φυτικής παραγωγής, καταργεί τους φυσικούς φραγμούς που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ των ειδών μέσα από εξελικτικές διαδικασίες εκατομμυρίων χρόνων. Έτσι, ένα ψάρι και μια φασολιά που δε θα διασταυρώνονταν ποτέ στη φύση διασταυρώνονται μέσω της γενετικής μηχανικής στο εργαστήριο. Η επιστήμη αυτή έχει τη δυνατότητα να απομονώνει και να χρησιμοποιεί γονίδια φυτών, ζώων ακόμη και ανθρώπων.

Από τον περιοδικό τύπο (διασκευή)

- 1) Αναζητήστε άρθρα που αφορούν στα μεταλλαγμένα τρόφιμα και εντοπίστε τα επιχειρήματα αυτών που είναι υπέρ και αυτών που είναι κατά των μεταλλαγμένων.
- 2) Γράψτε ένα κείμενο στο οποίο θα υποστηρίζετε τη χρήση των μεταλλαγμένων τροφίμων. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε επιχειρήματα που εντοπίσατε σε άλλα άρθρα καθώς και δικά σας.
- 3) Γράψτε ένα κείμενο στο οποίο θα αναλύετε τους κινδύνους που μπορεί να προκληθούν από τη χρήση των μεταλλαγμένων τροφίμων.
- 4) Η δεύτερη παράγραφος ξεκινά με τη θεματική πρόταση: «Με τους όρους «Μεταλλαγμένα» ή «Γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα» περιγράφουμε τα προϊόντα που περιέχουν γενετικά μεταλλαγμένους οργανισμούς.» Στα σχόλια της παραγράφου ορίζεται ο όρος μεταλλαγμένα τρόφιμα. Ο ορισμός είναι ένας ακόμη τρόπος ανάπτυξης παραγράφου.
- 5) Με τον τρόπο του ορισμού αναπτύσσεται και η επόμενη παράγραφος: Κατανάλωση είναι η χρήση αγαθών ή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών μας. Δεν είναι μόνο η λήψη τροφής ή το κάψιμο των ξύλων, που η εξαφάνισή τους συντελείται μπροστά στα μάτια μας, είναι και το ντύσιμό μας, η κίνηση των μηχανών, η μετάβαση στο σχολείο, η κόμμωσή μας, η επίσκεψη στο γιατρό, το ταξίδι με αυτοκίνητο ή αεροπλάνο, το διάβασμα βιβλίων ή περιοδικών, η μετάβασή μας στον κινηματογράφο ή οποιοδήποτε πράγμα απαιτεί εργασία από άλλους ή χρησιμοποιεί, έστω και ανεπαίσθητα, τα συσσωρευμένα «καπιταλιστικά αγαθά».
- 6) Έχετε μάθει ότι μια παράγραφος μπορεί να αναπτυχθεί με διάφορους τρόπους (λεπτομέρειες, παραδείγματα, αιτιολόγηση, ορισμός). Ποιον τρόπο θα διαλέγατε για να αναπτύξετε κάθε μία από τις παρακάτω θεματικές προτάσεις:
 - ❑ Η εκδρομή που οργανώσαμε με τόση φροντίδα κατέληξε σε πλήρη αποτυχία.
 - ❑ Πολιτισμός είναι κάθε επίτευγμα του ανθρώπου.
 - ❑ Τα χρήματα δεν φέρνουν πάντα την ευτυχία στον άνθρωπο.
 - ❑ Φιλία είναι ο στενός δεσμός δύο ή περισσότερων ανθρώπων, που στηρίζεται στην αμοιβαία αγάπη και εκτίμηση.